

Supliment gratuit 32 pagini

FLACĂRA

FLACĂRA

Documentar
Spre MARTE!

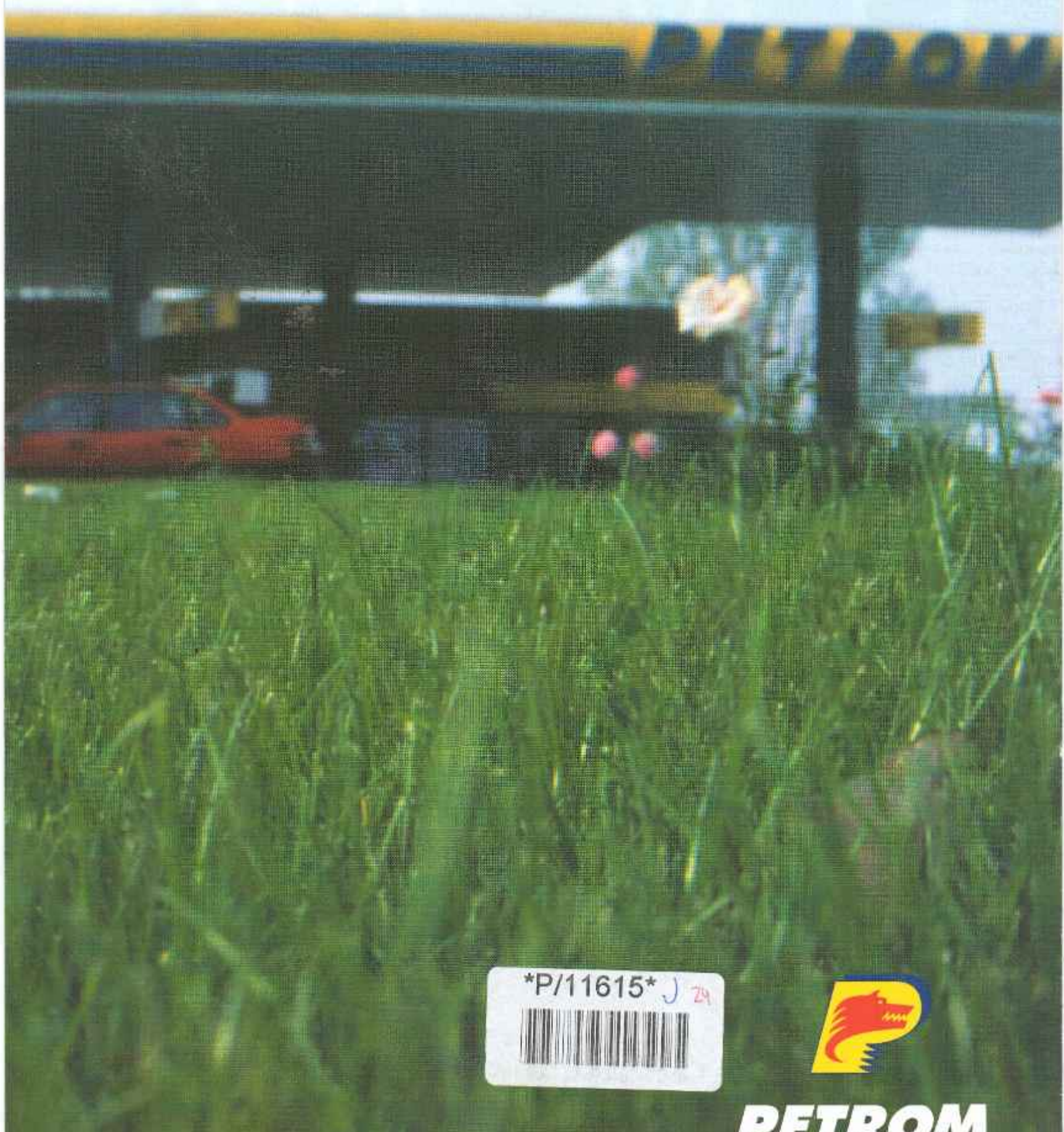
Inedit
**Clanul
Zamfirescu**

Exclusivitate
**Dependența
de o persoană**

Reportaj
**Condamnați
în Valea Jiului**

**GĂINUȘA
HUIDUITĂ**

Benzina nu există în natură.

Pentru asta există PETROM.

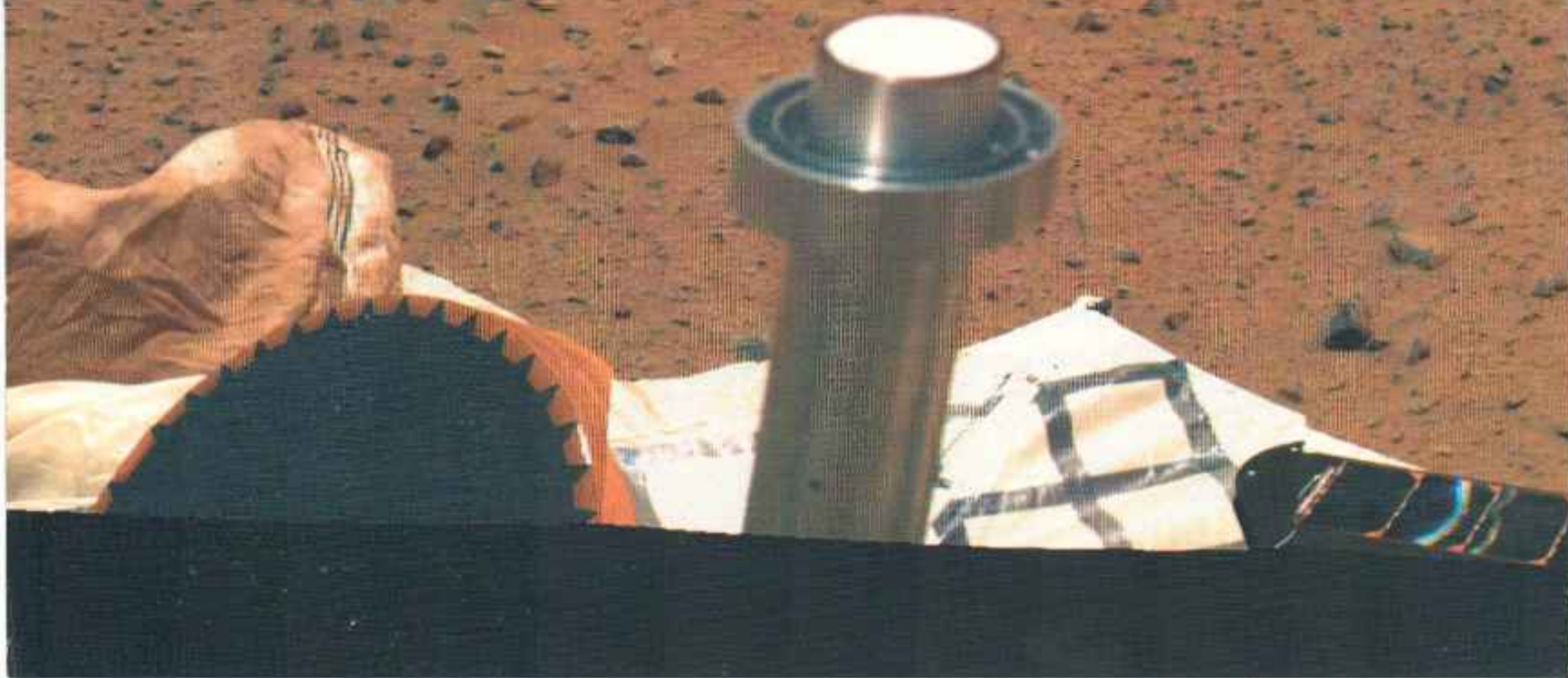
PETROM
Esența mișcării

De fiecare dată
când te urci la volan, ești altul ...
... dar nu știi când se poate rupe filmul.
Ar fi bine să treci mai întâi
pe la noi!

ASIGURAREA DE CARE AVETI NEVOIE

Spre MARTE!

La fel ca și predecesorul său J.F. Kennedy, președintele George Bush jr. încearcă să scoată NASA dintr-o criză profundă, lansând un program ambițios. Acum întrebarea nu este dacă oamenii vor ajunge pe Marte, ci când? NASA a primit o direcție și o țintă: Luna și Marte. Ceea ce-i lipsește este mijlocul de a le realiza. Concentrarea americanilor pe tehnologia navetelor spațiale s-a dovedit un pariu greșit: este de nefolositor pentru explorarea spațiului. După mai bine de 30 de ani, America se vede nevoită să se întoarcă la modelele vechii tehnologii Apollo care au dus primii oameni pe Lună. Shuttle mai are de trăit abia șase ani.

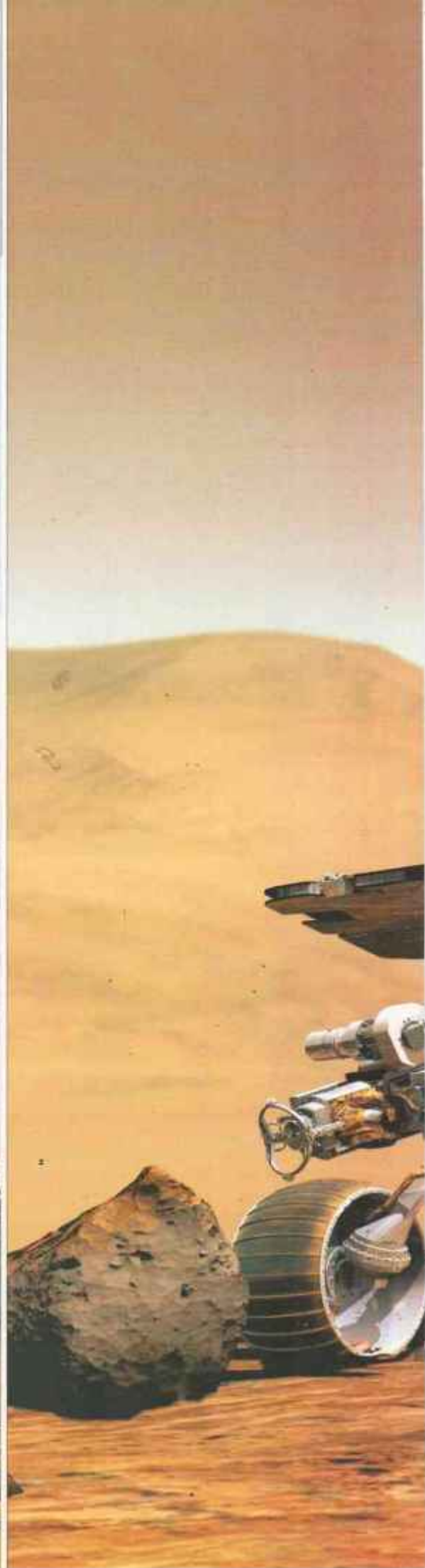

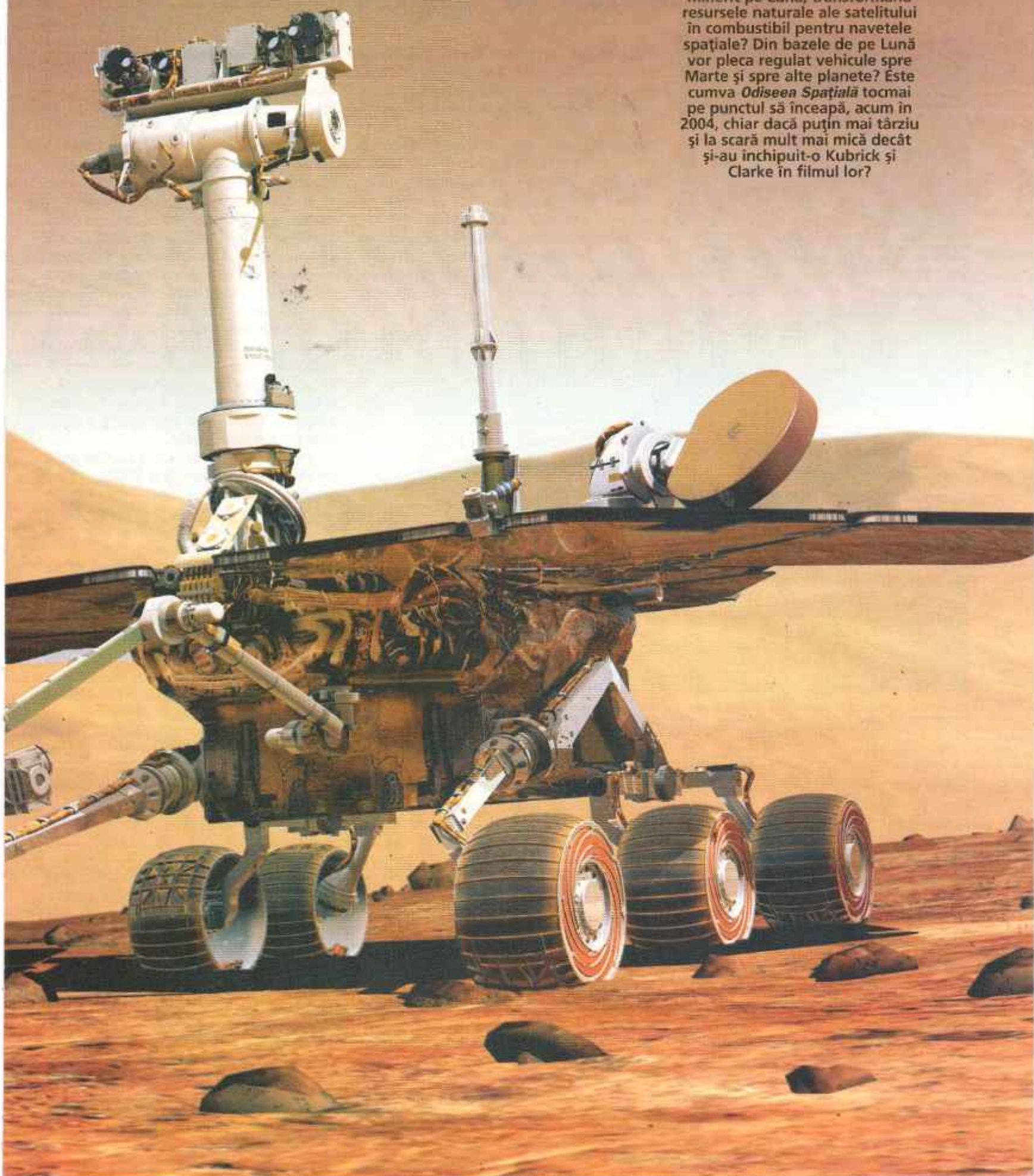
Spirit marțian

Prima imagine a
Planetei Roșii
transmisă, anul
acesta, de către
robotul *Spirit*.
Succesul misiunii a
inflăcărat imagi-
nația tuturor și a
fost punctul de
plecare al noii ere
spațiale, anunțată
câteva zile mai
târziu de către
președintele SUA.

Lansarea navetelor spațiale, deși spectaculoasă, a fost mereu urmărită cu sufletul la gură. Pentru fiecare lansare NASA cheltuiește circa 500 milioane de dolari. Cu acești bani se pot lansa în spațiu cel puțin 10 rachete rusești *Soiuz*, cu câte trei oameni la bord.

Vom vedea, curând, oameni și roboți desfășurând activități de minerit pe Lună, transformând resursele naturale ale satelitului în combustibil pentru navele spațiale? Din bazele de pe Lună vor pleca regulat vehicule spre Marte și spre alte planete? Este cumva *Odiseea Spațială* tocmai pe punctul să înceapă, acum în 2004, chiar dacă puțin mai târziu și la scară mult mai mică decât și-au închipuit-o Kubrick și Clarke în filmul lor?

Noua eră spațială

Un pas uriaș. Momentele de glorie în care Neil Armstrong și Edwin Aldrin, membri ai echipajului Apollo 11, au înfipt steagul Americii pe Lună au rămas de mult în urmă.

Modulul de comandă al vehiculului spațial Apollo 11, la întoarcerea de pe Lună, pe 24 iulie 1969. Tehnologia nu permitea confortul actualelor nave spațiale, echipajele trebuind să aterizeze în ocean, dar cel puțin aterizau în siguranță. Întoarcerea la vechea tehnologie este din ce în ce mai probabilă.

Când, pe 15 ianuarie a.c., la centrul NASA, George Bush jr. lansa cuvântarea sa vizionară, gândurile lui probabil că zburau mai degrabă spre voturile alegătorilor decât spre astrele cerești despre care vorbea în discurs. Dar în mare parte cuvintele sale spuneau adevărul. „De mai bine de 30 de ani, nici o ființă umană n-a mai pus piciorul pe alt corp ceresc și nici nu s-a aventurat în spațiu la o distanță mai mare de câteva sute de kilometri de Pământ”, a comunicat președintele american un lucru pe care lumea îl știa destul de bine. Și a adăugat: „De mai bine de un sfert de secol, America nu a mai dezvoltat un vehicul capabil să exploreze spațiul și să extindă prezența umană în sistemul nostru solar.”

Asemenea stare de fapt nu poate să mai continue, a arătat cel mai puternic om de pe planeta Pământ. Statele Unite, unica superpu-

tere mondială, va schimba lucrurile și va trimite din nou specia umană spre alte lumi. „O misiune, o călătorie, o aterizare”, a decretat Bush noua filosofie pe care de-acum înaintea Agenției Spațiale Americane – NASA trebuie să și-o însușească pentru zborurile spațiale cu echipaj uman. Prima țintă vizată: Luna. A doua: Marte. Și Bush s-a arătat dispus să livreze nu numai filosofii, ci și o suplimentare cu un miliard de dolari pe următorii cinci ani a bugetului NASA.

Cuvintele lui Bush, lansate la începutul unei campanii electorale, nu sunt deloc o garanție pentru asta. Mai mult, cele 200 milioane de

lioane de kilometri depărtare de America și de Pământ se petrecea un eveniment mai puțin obișnuit: în mijlocul unui uriaș deșert era dezvelită o placă comemorativă purtând pe ea numele a șapte oameni și imaginea unui vehicul spațial care nu s-a mai întors niciodată de unde a plecat. Naveta *Columbia* și echipajul său primeau un ultim omagiu la aproape un an de la dezintegrarea lor în atmosfera terestră. Ciudat era doar locul în care se petrecea evenimentul și cel care se ocupa de acest serviciu omagial: robotul *Spirit* tocmai își îndeplinea, pe planeta Marte, una dintre primele sarcini pentru care a fost proiectat.

Fără *Spirit* și *Columbia*, probabil că discursul președintelui Bush n-ar mai fi avut loc niciodată. Cele două nume au arătat nu doar unde poate ajunge America, dar mai ales unde se află ea de fapt în explorarea universului, determinând o adevărată revoluție în politica spațială a administrației americane și a instrumentului ei principal, NASA.

Prăbușirea în flăcări în urmă cu exact un an de zile a navei *Columbia* a obligat guvernul american să justifice nu doar motivele care au dus la moartea celor șapte astronauți, dar și uriașul buget al NASA, mai mare decât al celor mai multe dintre țările globului.

O serie de voci critice au început să se ridice tot mai tare și o mulțime de întrebări așteptau răspunsul. Pentru ce cheltuiește America pe cercetarea spațiului mai mult decât toate țările lumii la un loc și totuși este la mâna Rusiei pentru a-și transporta înspre și dinspre orbită astronauții? De ce este nevoie de complicate nave spațiale reutilizabile care costă la o lansare 500 milioane dolari când oamenii pot fi transportați în spațiu mult mai sigur cu vechile rachete dispensabile și întorși pe Pământ în capsule precum *Soiuz*, totul la doar 10% din preț? Pentru ce trebuie investite 90 de miliarde de dolari în Stația Spațială Internațională (SSI) dacă marile experimente științifice promise la demararea proiectului se pot face în cea mai mare parte și pe Pământ?

Criticile au început să se înmulțească la adresa lipsei de viziune și perspectivă a NASA, acuzată că ar cheltui miliarde de dolari doar pentru a învăța oameni în jurul Pământului sau pentru a oferi unor bogați excentrici posibilitatea de a-și petrece vacanța pe o stație spațială.

Într-adevăr, în ciuda realizărilor științifice remarcabile, și a filosofiei sale de *faster, better, cheaper* instituite de Daniel Goldin, fostul și cel mai longeviv șef al NASA, agenția spațială a căpătat renumele de cel mai prost administrator imaginabil al banilor publici americani.

Încă înainte de accidentul *Columbia*, NASA

dolari pe care NASA le va primi în plus pe an, deși o sumă comparabilă cu întreg bugetul anual al Agenției Spațiale Ruse – *Rosaviacomos*, nu înseamnă decât o picătură într-un ocean pentru nota de plată de 15 miliarde de dolari pe care NASA o înmânează anual contribuabilului american.

O nouă eră spațială se întrezărește totuși, și aceasta nu datorită lui Bush, deși ea ar putea fi legată de numele acestuia la fel cum Programul Apollo, prin care oamenii au ajuns pe Lună, a fost legat de numele lui Kennedy. Bush n-a făcut decât să anunțe un lucru pe care atât NASA cât și cei mai mulți susținători ai explorării spațiului știau deja de mult: lucrurile nu mai pot continua în același mod ca până acum.

Dar încă un lucru prefigura o nouă eră spațială. Cu doar câteva zile înaintea cuvântării președintelui american, la aproape 100 de mi-

Model artistic al vehiculelor spațiale din următoarea generație. Acestea sunt mai degrabă inspirate de tehnologia Apollo

Fotografia înfățișează răsăritul Pământului la orizontul lunar. Din 1972, anul ultimei misiuni pe Lună, oamenii n-au mai avut ocazia să vadă asemenea imagini pe viu.

era puternic criticată de managementul defectuos al proiectului SSI care se dovedea mereu mai scump decât preconizase NASA. Acesta a fost unul dintre motivele pentru care Bush l-a înlocuit pe Goldin în fruntea NASA, la sfârșitul anului 2001, cu Sean O'Keefe, dându-i acestuia misiunea să asigure curățenia în contabilitatea agenției.

O'Keefe nici nu se apucase încă bine de treabă când a avut loc tragedia navei *Columbia*. Accidentul, al doilea în care fusese implicat o navetă spațială – a arătat că NASA are mai mult decât o problemă financiară.

Deși NASA mai trecuse o dată printr-o experiență asemănătoare – în 1987 când naveta *Challenger* a explodat la lansare – nu luase în considerare consecințele unei asemenea tragedii. Odată cu dezintegrarea în aer la ater-

zare a navei *Columbia*, a fost buversat aproape în totalitate programul spațial uman al SUA.

Din februarie anul trecut până în prezent, NASA a rămas dependentă de Rusia, atât pentru alimentarea SSI cu provizii cât și pentru transportul astronautilor săi. SUA, marea putere spațială, a fost pusă într-o situație jenantă. După ce Congresul American interzisese NASA să achiziționeze tehnologie spațială rusească drept represalii pentru ajutorul dat de Rusia programului nuclear iranlian, SUA s-au văzut nevoite să accepte mărînimia acestei țări care în ultimii zece ani își păstrase cu greu programul spațial.

În ciuda numărului mare de sonde spațiale, a telescopului *Hubble* și a realizărilor ingineresti extraordinare în construcția SSI, NASA se afla, chiar înaintea accidentului *Columbia*, într-o criză de imagine și identitate comparabilă probabil

doar cu pierderea cursei pentru trimiterea primului om în spațiu în favoarea sovieticilor.

Și mașinăria de PR a NASA începuse să dea rateuri. O bătălie importantă pe frontul imaginii a fost pierdută de agenția spațială când s-a opus plecării în spațiu a primului om dispus să-și plătească singur biletul de călătorie.

În ciuda faptului că Dennis Tito, cumpărătorul tichetului de zbor pus la dispoziție de Rosaviacsmos, era cetățean american și fusese chiar angajat al NASA înainte de a se îmbogăți pe Wall Street, agenția americană a încercat să blocheze plecarea acestuia spre SSI până în ultimul moment. (Americani au cedat abia la amenințarea Rusiei că nu va trimite misiunea de serviciu spre SSI dacă la bordul navei *Soluz* nu se va afla și pasagerul turist, dar l-au interzis lui Dennis Tito accesul în secțiunea americană a Stației).

Dar interesul publicului american și internațional a fost atât de mare pentru primul turist spațial încât NASA a trebuit să devină mult mai conciliantă când Rusia a trimis următorul pasager plătit la bordul SSI, miliardarul sud-african Mark Shuttleworth.

Asemenea sincrope de comunicare pentru o agenție care trăiește din modul în care câștigă simpatia publicului sunt greu de explicat. În schimb este explicabilă percepția publicului despre NASA ca o instituție din ce în ce mai îndepărtată de interesele lui.

NASA nu doar că nu reușea să entuziasmeze generațiile tinere, dar îi dezamăgea pe zi ce trece pe acei entuziaști ai spațiului din generația *Apollo* a căror copilărie a fost influențată de imaginile lui Neil Armstrong și Buzz Aldrin înfigând steagul american pe Lună. Ei și-au văzut spulberate visele cu oameni navigând spre alte planete, prin politica NASA de a limita zborurile umane doar pe orbita Pământului. Mulți dintre aceștia s-au reunit în asociații de lobby de genul *Planetary Society*, *Mars Society* sau chiar *Moon Society* care militează fervent pentru reîntoarcerea la exploatarea sistemului nostru solar prin misiuni umane pe Marte, sau cel puțin pe Lună.

Alte inițiative mai pragmatice, precum turismul spațial, promovat de Rusia sau comercializarea spațiului ce are ca avocați asociații puternice de genul *X-Prize Foundation*, au fost primite de asemenea fără entuziasm de NASA ce dădea din ce în ce mai mult impresia unui aparat birocratic stufoș, închis într-un turn de fildeș.

Dar nu era totuși vorba doar de PR și lipsă de deschidere. Poate la fel de grav: problema tehnologiei. Extrem de încrezători în capacitățile lor tehnologice, după închiderea Programului *Apollo*, SUA s-au lansat în a doua parte a anilor '70 în cursa pentru realizarea următoarei generații de nave spațiale. Noile *Shuttle*, cum au fost acestea denumite, au fost dezvoltate cu un efort financiar uriaș. Ele erau promovate ca mijloace de transport pe orbită a materialelor necesare construirii Stației Spațiale *Freedom*,

În timpul ultimei misiuni pe Lună, echipajul din Apollo 17 dispunea deja de mult mai mult confort în explorarea satelitelor decât cel de pe Apollo 11

Noul administrator al NASA, Sean O'Keefe la ceremonia în cinstea echipajului Columbia. Tragedia a obligat SUA să-și revizuiască politica spațială precum și prioritățile în explorarea cosmosului

O placă comemorativă având gravată numele echipajului de pe Columbia a ajuns pe Marte odată cu roverul marțian Spirit. Locul de aterizare a acestuia a fost denumit Stația Memorială Columbia

un proiect al Administrației Ronald Reagan. Aveau de asemenea și suportul Pentagonului care considera navele spațiale ca parte a proiectului militar inițiat de același Ronald Reagan: *Inițiativa de Apărare Strategică* sau *Războiul Stelelor*.

Dar, mai bine de zece ani de la lansarea programului, SUA au amânat mereu proiectul stației spațiale. Motivul principal al întârzierii: *The Shuttle*. Navele s-au dovedit a fi chiar ele punctul vulnerabil al oricărui proiect al stației spațiale *Freedom*, deși și-au justificat existența tocmai prin necesitatea de a construi stația. Problema era că navele aveau o autonomie de zbor de doar 15 zile în spațiu, după care trebuia să se întoarcă pe Pământ. Cu alte cuvinte, asta însemna că, la fiecare 15 zile, o altă navă trebuia să plece în spațiu pentru a o înlocui pe cea andocată permanent la stație pentru a asigura evacuarea echipajului în caz de urgență.

Deși se preconizase ca navele reutilizabile să zboare de câteva sute de ori pe an, acest lucru s-a dovedit iluzoriu, întrucât pentru a obține acest ritm trebuia fie ca pregătirea și verificarea navei de la un zbor la altul să se facă foarte repede, fie ca flotila să fie compusă din câteva zeci de nave, două lucruri imposibile de realizat.

În plus, s-a dovedit că navele nici nu erau un mijloc de transport atât de ieftin precum se preconizase. În ciuda faptului că sistemul era parțial reutilizabil, navele aveau nevoie de o armată de oameni la sol care să o întrețină și de nenumărate ore de lucru pentru a o pregăti pentru fiecare zbor. La un cost al unei misiuni de circa o jumătate de miliard de dolari noua mașinărie devenise cel mai scump vehicul de lansare, depășind cu mult costurile sistemelor nereutilizabile.

Construcția stației spațiale a fost totuși demarată până la urmă, dar abia după ce în proiect au fost acceptați și rușii care au pus la dispoziție navele *Soluz*, o variantă mai îmbunătățită a vehiculului spațial *Vostok* care a trimis primul om în spațiu, pe Iuri Gagarin. *Soluz* a fost concepută pentru misiunile umane pe Lună, fiind un concurent direct al defunctelor vehicule *Apollo*. (*Soluz T* a fost vehiculul spațial cu care a zburat și Dumitru Prunariu spre stația orbitală rusă *Salut* în 1980).

Aitfel decât americanii în cazul *Apollo*, Rusia n-a renunțat niciodată la vechea navă, deși a demarat un program concurent cu cel al navelelor americane (*Buran* – omoloaga *Shuttle* – a zburat doar o singură dată în spațiu în 1989, propulsată de puternicele rachete *Energia*. Navelele au zburat pe modul automat, fără echipaj uman la bord. Din cauza problemelor financiare, rușii au anulat programul definitiv.)

Designul modular al *Soluz* (nava era alcătuită din trei segmente separate: unitatea propulsor, capsula de reintrare și un modul de comandă) a fost, de altfel, și mult mai potrivit decât unitara navă *Apollo* și a permis continuarea îmbunătățirii a vehiculului.

De asemenea, acesta s-a dovedit a fi foarte versatil. După ce sovieticii au pierdut cursa primului om pe Lună, ei au adaptat vehiculul lunar la condițiile misiunilor de joasă orbită, dar *Soluz* poate oricând evolua spre o navă ce ar putea îndeplini misiuni de explorare.

Nu la fel stau lucrurile în cazul navelelor americane. Cel mai mare critic al sistemului *Shuttle* susține că singurul motiv pentru care NASA a demarat totuși piperatul program *SSI* a fost acela de a da o justificare nu mai puțin piperatelor *Shuttle*. Insistența NASA pentru *Shuttle* a blocat pe orbita terestră explorarea spațială umană, s-au plâns fanii *Cosmosului*. Designul unitar și formatul său de avion leagă *Shuttle* mai mult de Pământ decât de spațiu și nu-i permite transformarea sau adaptarea pentru misiuni interplanetare. Realizând ineficiența și inadaptabilitatea acestui sistem, Congresul American a renunțat să mai finanțeze proiectul unei urme pentru *Shuttle*. Încă din 2001 au fost stopate orice fonduri pentru proiectul *X-33*, un demonstrator al companiei *Lockheed Martin*, ce trebuia să verifice tehnologii pentru o a doua generație de nave spațiale, intitulată *Venture Star*. (Scopul programului era ca navele care avea să ajungă pe orbită să fie alcătuite dintr-un singur segment, nu din două sau trei segmente precum în cazul actualei *Shuttle*).

Dezastrul *Columbia* a adus și mai mult NASA cu picioarele pe pământ. SUA au trebuit să accepte crunta realitate: tot programul spațial uman al NASA se baza pe un sistem periculos și fără perspective.

Cu navele sale blocate la sol pentru investigații asupra accidentului *Columbia*, America s-a trezit în 2003 în postura unui simplu spectator pentru programele cu echipaj uman ale Rusiei – care, după ce a rămas singura legătură cu *SSI* și-a reinnoit statutul de putere spațială – și ale nou intratei în clubul țărilor capabile să trimită oameni în spațiu: China. (Navele *Shenzhou 5* – *Vasul Divin* – cu care China a trimis primul taikonaut în spațiu nu este altceva decât o copie aproape fidelă a navei rusești *Soluz*.)

Dar ceea ce NASA și SUA trebuiau să accepte era totalul faliment al programului *Shuttle*. Să conștientizezi acest lucru e una și să-l faci public e alta. Din fericire, startul bun al programului *Mars Exploration Rover* și aterizarea cu succes pe Marte a robotului *Spirit* a îndulcit pastila pe care NASA a trebuit să o înghită când președintele Bush a anunțat scoaterea din uz a navelelor spațiale începând cu 2010, anul în care *SSI* va fi finalizată.

Acceptând moartea sistemului *Shuttle*, Bush a anunțat și lansarea unui nou program, cel al așa-numitului *Space Exploration Vehicle* (*Vehiculul de Explorare Spațială*) – *SEV* – a cărui misiune este programată mult mai departe de orbita terestră.

În esență, *SEV* nu este altceva decât o nouă metamorfoză a așa-numitului *Orbital Space Plane* (*Avion Spațial Orbital*) – *OSP* – și care la rândul său își are originea în mult mai

modestul *Crew Return Vehicle* (CRV) proiectat ca parte a SSI și a cărei misiune era să asigure evacuarea echipajului de pe stație și întoarcerea în siguranță a acestuia pe Pământ, un rol îndeplinit deocamdată de naveta *Soluz*.

Proiectul CRV a fost anulat de NASA în favoarea OSP abia la sfârșitul lui 2002. OSP urma să fie o alternativă a *Soluz* nu numai pentru funcția de asigurare a întoarcerii în siguranță a echipajului de pe ISS, dar și pentru cea de transport înspre și dinspre stația orbitală a echipajelor umane, deci și o alternativă pentru sistemul *Shuttle*.

Discursul lui Bush în care a fost lansat noul concept de *Space Exploration Vehicle* a fost văzut de către cei mai mulți observatori drept o întoarcere la locul unde fusese lăsat programul *Apollo*. Noul SEV propus de Bush trebuie să fie un vehicul capabil să transporte echipaj înspre și dinspre SSI, dar și unul care să stea la baza vehiculelor capabile să îndeplinească misiuni spre Lună sau chiar spre Marte. Asta înseamnă tocmai o configurație asemănătoare navetelor *Apollo*, *Soluz* sau *Shenzu*.

Dar în timp ce *Soluz* și *Shenzu* sunt sisteme deja în exploatare, SEV nu se află nici măcar pe planșetele de proiectare. Dacă nu vor mai exista schimbări ale conceptului, primul test al SEV se va putea face abia în 2008, iar intrarea în exploatare ar putea dura până în 2014. Aceasta înseamnă un avans tehnologic de circa

zece ani pentru cele două sisteme folosite de Rusia și China, perioadă în care acestea pot fi rafinate și îmbunătățite. Asta face din SUA un urmăritor în cursa pentru tehnologia zborurilor spațiale cu echipaj uman și nu un creator de trend în domeniu, cum este obișnuită. Este un rol cu care SUA nu se pot mulțumi, ținând cont de tehnologia de care dispun și de banii pe care-i alocă spațiului.

Dar, așa cum s-a constatat în ultimii douăzeci de ani, banii nu sunt garanția unui program spațial de succes. De la *Apollo* încolo, cele mai mari succese de imagine au fost obținute de NASA în zborurile robotizate care costă doar o mică parte din costul zborurilor cu echipaj uman, iar mulți experți consideră misiunile robotizate drept cea mai indicată metodă de explorare a spațiului.

Noua strategie enunțată de Bush că câștig de cauză avocaților explorării umane a spațiului. Dar, de la vorbe la fapte e un drum lung. O misiune umană pe Marte, de exemplu, ar costa de la câteva zeci de miliarde de dolari la câteva sute, în funcție de cine calculează (rușii au avansat cea mai mică cifră pentru o misiune: 35 miliarde dolari). Presupunând că banii ar fi găsiți, trimiterea unui echipaj spre *Planeta Roșie* nu s-ar putea realiza mai devreme de 20 de ani de acum înainte. Încă nenumărate probleme tehnologice sunt nerezolvate, cum ar fi sistemele de propulsie, problema imponde-

În timp ce navetele rusești *Soluz* au fost păstrate și dezvoltate, americanii au renunțat la tehnologia *Apollo*. O greșală, se pare.

rabilității și, în general, problema siguranței echipajului. Cu tehnologia actuală ar fi nevoie de cel puțin 12 luni pentru un drum până pe Marte și înapoi. Un drum pe Lună durează în schimb doar trei zile și aceasta ar putea fi prima țintă fezabilă a NASA, dar nici o asemenea misiune nu se va putea face probabil mai devreme de 2015. Un program uman pe Marte ar putea urma peste alți 10-15 ani. Ce se va întâmpla în 2030 este însă cu siguranță ultimul lucru la care se poate gândi un președinte american într-un an electoral.

text: Dan Tornea

foto: NASA, Energia, Astronautic

Navetele spațiale vor mai fi păstrate în funcțiune până în 2010 când va fi finalizată Stația Spațială Internațională

FLACĂRA®

Fondată în 1911 de Constantin Brâncuși

Publicație cunoscută BRAT

DIRECTOR: ALEXANDRU ARION

SECRETAR GENERAL DE REDACȚIE - Mihail Ștefan
SENIOR EDITORI - Liliana Petruș, Tudor Călin Zărojanu
EDITORI - Gică Ionescu, Dan Tătaru
SPORT - Pompiliu Iovășcu Dumitrescu

COLABORATORI PERMANENȚI

Călin Apoloni, Hora Gârbău, Gică Grădinaru,
Mădălin Mădălin, Maria Pătrășcu,
Raluca Șelaru, Rază Ștefan

SENIOR EDITOR FOTO - Octavian Tătaru
FOTOREPORTERI - Paul Agache, Robert Hancușaru
TEHNOREDACTOR - Ioana Tătaru
CULEGERE COMPUȚERIZATĂ - Angela Ciocășanu

Gratifică, telefonada, documentar
și producție imagine

Societate comercială înregistrată la
Oficiul Registrului Comerțului din București
nr. 40/1996/1991 din 04.07.1991
Cod Unic de înregistrare 1982275

S.C. PUBLICAȚIILE FLACĂRA S.A. este membră a
București Română de Audit și Testare - BRAT

Consiliul de Administrație:

PREȘEDINTE - DIRECTOR GENERAL: George Arion
VICEPREȘEDINTE: Alexandru Pătrășcu

MEMBRI: Manuela Ruxandra Anon, Alexandru Arion, Dorin Ștefan

DIRECTOR EXECUTIV: Beatrice Anca Arion

DIRECTOR DISTRIBUȚIE: Gabriel Bumb

CONTABIL ȘEF: Elena Anghel

DIRECTOR PUBLICITATE și MARKETING: Emil Dumitru
E-mail: emil.dumitru@flacara21.ro

SECRETARIAT: Liliana Trășcănuș Tel: 224.36.88, 224.37.44

Fax: 224.37.13 E-mail: redactia@flacara21.ro

Adresa: București, sectorul 1, Pota Press nr. 1, etaj 013701,
C.P. 33, C.P. 12

Cont lei - 2511.1789.1/ROU BCR, sector 1, București

Cont valută - 2511.1789.3/USD BCR, sector 1, București

Fundația „Premiile Flacăra - România”

Președinte: George Arion

Director executiv: Manuela Ruxandra Anon

Director al publicațiilor de divertisment: ALEXANDRU PĂȘĂRIN

REBUS

Redactor-șef: MIHAIL ZORUFA

Revista Rebus are Certificat de Audit eliberat de BRAT

REBUSACHE

Redactor-șef: DANIEL POPA

Redactor artistic: Aurel Ștefan Alexandrescu

Tehnoredactare computerizată: Dinu Veră

Corector: Vălența Ștefan și Pompiliu L. Dumitrescu

Publicitate și marketing: Florin Toma

Telefon, fax: 222.67.36, 224.36.88

Distribuție (222.66.28; 224.37.44): Marian Celcar

Constantin Epure, Mihail Ion, Nicoleta Predescu

Cititori din țară și din străinătate se pot abona

prin S.C. „Publicațiile Flacăra” S.A.

Cititorii se pot abona și prin: S.C. „MT PRESS IMPEX S.R.L.”
București

Tel./Fax: 021/255.48.13, 021/255.48.16; 021/255.48.17

Flacăra, Almanah Flacăra, Flacăra Bis, Flacăra Focus,

Rebus, Almanah Rebus, Rebusache, Rebus Bis

sunt mărci înregistrate

la S.C. Publicațiile Flacăra S.A.

Potrivă art. 206 CP, responsabilitatea juridică pentru conținutul
articolelor aparține autorului. De asemenea, în cazul unor agenți
de presă și personalități citate, responsabilitatea juridică le
aparține.

ISSN: 1220-773x

Tipar: MEGAPRESS - BUCUREȘTI

DOCUMENTAR

Spre MARTE!

REPORTAJ

Condamnați în

EXCLUSIVITATE

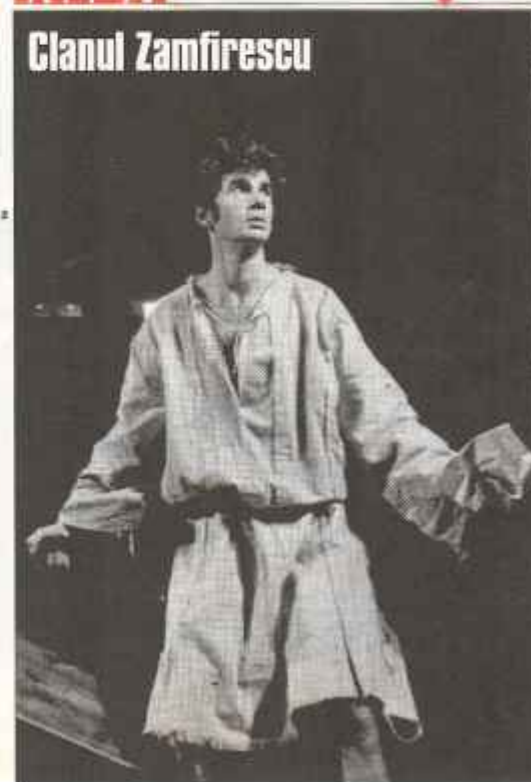
Dependența de o persoană

INTERVIU

Valentin Nicolau:
„Cuvântul cheie
este credibilitatea”

INEDIT

Clanul Zamfirescu

VIP

Cristian
Nemescu

Sapte dintr-o lovitură

REPORTAJ

Cazul Frumușanu	36
Zimbrul moștenitor	86
Vacile melomane	92

Social

9862 - Ambulanța socială	38
Am văzut și handicapați fericiți	44

BUSINESS

Mașini în leasing	60
-------------------	----

SPECTACOLUL POLITIC

66

INTERVIU

Rodica Stănoiu: „Un om investit cu demnitatea de magistrat, dacă dorește să facă politică, trebuie să renunțe la acest statut”	68
--	----

FILM

Bande de din New York	72
-----------------------	----

TEATRU

Bokor la Nottara	74
------------------	----

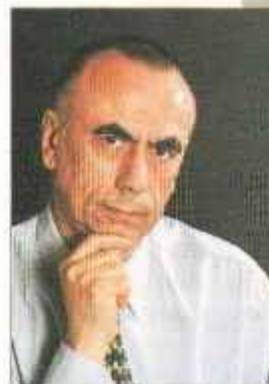
AUTO

Cu ce mergem la schi?	84
-----------------------	----

Coperta: Șerban Huidu
și Mihai Găinușă
fotografie: Octavian Tîbăr

Altceva

Mi-ar fi părut bine să nu fiu nevoit
să scriu aceste rânduri.

REGRET

Regret că, după Decembrie 1989, am susținut mulți oameni pe care i-am crezut capabili să aducă România, cu un ceas mai devreme, în rândul țărilor civilizate și prospere, dar care s-au dovedit, până la urmă, mânați, de fapt, doar de propriile lor interese de înnavuțire, de satisfacere a unor orgolii personale, sau de setea de putere.

Regret că tuturor acestora le-am conferit o altă statură morală decât aceea a unor inși obișnuiți, încercând, prin scris, să-i sprijin în ceea ce promiteau să fie pentru națiunea română.

Regret, mai ales, că am crezut în existența unui reper unic pentru toată suflarea românească.

Tuturor celor pe care în mod eronat i-am socotit modele, dar care au risipit speranțe, și-au bătut joc de idealuri, le spun, din acest colț de pagină, un rămas bun pentru vecie.

Sergiu Aron

Lux transatlantic

Botezat de însăși Regina Elisabeta a II-a, pachebotul *Queen Mary 2*, cel mai mare și cel mai scump vas de linie din lume, sosește în portul spaniol Santa Cruz de Tenerife (insulele Canare), înainte de a-și începe prima călătorie transatlantică până în Fort Lauderdale, Florida. Lansarea la apă a luxosului vapor a fost precedată, din nefericire, de un groaznic accident în care și-au pierdut viața (căzând de pe o pasarelă instabilă) mai multe persoane care vizitau nava.

Ne vedem pe Marte

Luând celebrul model al lui John Fitzgerald Kennedy, președintele George W. Bush a lansat un ambițios dublu proiect spațial, anunțând anul 2020 ca termen pentru ridicarea unei baze selenare și 2030 ca punct terminus al primei călătorii umane pe Marte. Cam trist pentru noi: reiese că, până să ajungem noi Occidentul din urmă,ăștia nici n-o să mai fie pe Pământ.

Culmea globalizării

Militari japonezi (din Trupele Terestre de Autoapărare) s-au îmbarcat într-un avion rusesc (*Antonov-124*), pentru a sprijini trupele americane din Irak! Cel circa 600 de soldați japonezi de infanterie vor fi dublați de 400 de colegi din marină și aviație. Plecarea militarilor niponi în Irak a fost subiectul unor serioase controverse, deoarece este vorba de prima participare militară a Japoniei în străinătate de la cel de-al doilea război mondial încoace.

Ger

Pietonii new-york-ezi se protejează cum pot mai bine de viscolul care a lovit marea metropolă, însoțit de geruri care au coborât termometrul până la minus 18 grade. Tot e bine, însă, dacă ținem cont că, în câteva puncte ale continentului nord-american temperaturile au atins valoarea incredibilă de minus 51 de grade. Oare cum s-o descurcă RADET-ul lor?

Bizoni!

Stratul de zăpadă așternut în rezervațiile naturale americane l-a determinat pe bizonii aflați acolo să utilizeze șoselele pentru a se deplasa mai ușor, ceea ce a creat inedite ambuteiaje. De-aia e mai bine la noi, unde nu se deszăpezesc drumurile – că de bizoni nu ducem lipsă.

Pui de epidemie

Ca și când reapariția SARS în China n-ar fi fost o amenințare suficientă, în Taiwan s-a declanșat o stranie epidemie de gripă. Ia... pui de găină. Peste 20.000 au fost sacrificați pentru a se împiedica răspândirea bolii, care a făcut deja victime – printre pui, dar și printre oameni! – în Coreea de Sud, Vietnam, Japonia și Thailanda. Tulpina ucigașă din Taiwan a fost identificată sub codul H5N2, fiind mai puțin periculoasă, se spune, decât H5N1, care a acționat în celelalte țări. Nici pui nu mai e bine să fii.

Nubira II

te simți în largul ei.

Nubira II de la Daewoo este un automobil confortabil și spațios, cu o siluetă elegantă și un motor pe cât de puternic, pe atât de silențios. Finisările de lux și stabilitatea pe șosea satisfac exigențele persoanelor dinamice, atente la imaginea lor. În Nubira II te simți cu adevărat în largul tău. Și al ei.

Telefonul clientului: 0251.544.187

Asistență tehnică rutieră 24 de ore: 0251.596.767

DAEWOO
AUTOMOBILE ROMANIA

www.daewooauto.ro

GARANȚIE 3 ani sau 100.000 Km

exclusivitate

Dependența de o persoană

Suntem ființe sociale. Trăim, comunicăm, avem proiecte împreună. La o adică, depindem unii de alții. Mai mult sau mai puțin. Un anumit grad de dependență face parte din normalitate. Ca un fel de cordon ombilical, ceva ne leagă întotdeauna de părinți, de copii, de prieteni, de persoana iubită. Din păcate, însă, dependența alunecă foarte ușor în patologic. Fără să-ți dai seama, devine o boală. Un cancer al propriului eu. O sufocare a libertății. Cel puțin la fel de gravă precum dependența față de droguri, de pildă. Cu atât mai mult cu cât este greu de diagnosticat.

Unii o duc fără să știe. Alții o confundă cu altceva. Cel mai des cu iubirea. Pentru că se manifestă pervers: Erupe doar în situații de criză. Doare de-abia după ce s-a consumat. Și când, de regulă, este cam târziu. Pentru că tocmai constatăi că ți-ai ratat viața. Mă rog, în cel mai fericit caz, o parte a ei. Or, pentru asta nu există medicamente.

În pavilioanele Spitalului
A. Obregia, din București, se
tratează și „victimele”
dependentei de o persoană.
Pacienți mai tineri sau mai
vârstnici, depresivi în urma unei
„legături periculoase”.

SECȚIA XV PSIHIATRIE

Înainte de a naște, Cristina
a mai făcut un drum la
București. De undeva din
nordul țării. Pe viscol și
ninsoare. În încercarea de a
pune punct primei căsnicii.
Bănuită de dependență.

După divorț, au constatat că nu pot trăi separat

S-au căsătorit imediat după terminarea facultății. Pentru fiecare era prima dragoste și, pe atunci, evident, și ultima. Femeia vieții mele, bărbatul ideal, suflete pereche, tot tacâmul. Adrian e manager, Cristina economist. El a fost un copil foarte dorit și, prin urmare, răsfățat cât cuprinde. Ea avea un gol afectiv imens, a crescut într-o casă de copii. Așa că și-a iubit bărbatul oarecum prin compensare. Toate sentimentele pe care nu apucase să le consume în timp au fost revărsate asupra lui. L-a vrut și prieten și tată și iubit. Pentru Adrian, însă, era cam mult. La un moment dat, fără să-și dea seama, a cam obosit. S-a închis în el, a provocat prima criză de comunicare. Cristina lucra în *public relation*, nu i-a fost greu să-și găsească un alt suport. S-a întâmplat ca acesta să fie un parlamentar. Ea susține că relația era doar prietenească, mai mult, că distinsul îi era ca un fel de tată. Pe care, după cum spuneam, nu l-a avut în copilărie. Adrian aproape că a acceptat varianta asta. Numai că într-o zi, „din prostie”, după cum își reproșează acum, a intrat în mesajele ei e-mail. Și a cam înțepenit. Ecranul calculatorului afișa un cearceaf de declarații de dragoste. Pe adresa soției lui. De la un demnitar cu vreo 20 de ani mai în vârstă. Șoc, orgolii rănite, discuții aprinse. Reproșuri, telenovelă, divorț. După ce s-au despărțit în acte, însă, au constatat că nu prea pot trăi separat. Că nici unul nu funcționează bine în

absența celuilalt. Că iubirea era la locul ei, nu se consumase. Dintr-o joacă, despărțirea a devenit o tragedie. Se întâlneau aproape în fiecare zi, vorbeau nopți în șir, la un moment dat au locuit din nou împreună. Mai exact, se chinuiau unul pe altul. Ajunseseră să arate ca niște stafii. Adrian susține că fosta lui soție e dependentă de el. Și că vrea doar s-o ajute. Varianta Cristinei aruncă dependența la el. Cică e un fel de copil care nu se poate desprinde de latura maternă a relației. Ca de obicei, adevărul o fi pe undeva pe la mijloc. Destul și bine că se hărțuiesc așa de vreo doi ani de zile. Ea că nu mai poate, gata, s-a terminat. El că, desigur, de-abia așteaptă să-și vadă de viața lui. Cristina a făcut chiar un gest disperat spre ruptură. S-a mutat din București, cam pe unde se agață harta în cui. Socotind că ochii care nu se văd, se uită. Ca să fie mai sigură, pe-acolo s-a recăsătorit. Cu un om cumsecade, spune ea, care o ascultă. Este însărcinată în luna a opta, o să aibă gemeni. Zilele trecute, m-am întâlnit cu Adrian. Era nedormit, confuz, disperat: „Este la mine acasă, de câteva zile. A venit cu trenul, mi-e frică să nu i se întâmple ceva. Dacă naște pe-aici, ce mă fac?” „Ce-ai simțit când ai găsit-o la ușă?”, îl întreb. „Că vreau să o țin în brațe. Îmi era tare dor de ea.” Între timp, Cristina iar a plecat. Și vor trăi până la adânci bătrâneți, probabil. Cu o rană nevindecată între ei.

Ca boală, dependența de o persoană se încadrează între cele nouă tulburări de personalitate primii ani ai existenței. Și că trauma se trage din copilărie. Dependentul poate fi recunoscut și îngrijire, incapacitatea de a lua decizii în probleme curente și tendință continuă de a acorda cum ar căuta neîncetat niște ma-

Dependentul se comportă ca un spec

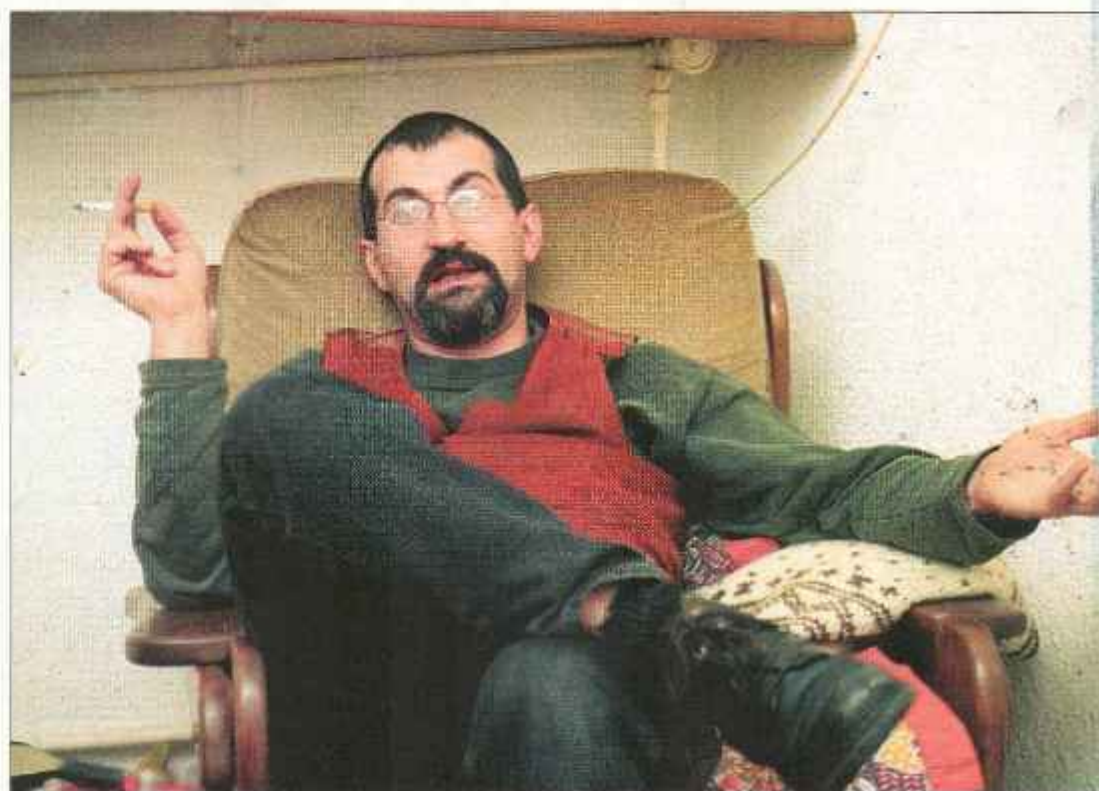
Psihoterapeutul Cosmin Zidurean definește dependența de o persoană pe „filiera” germană: „Un dor nesfârșit de o ființă, egal ca importanță cu propria-ți viață. Ceea ce e de rău, e boală, e dincolo de limita convenabilă propriului eu. Este o limitare a libertății. Desigur, până la un punct dependența face parte din normal. Suntem ființe sociale, făcute să interacționăm, nu trăim pe o insulă pustie. Devierea spre patologic începe atunci când nu-ți mai e bine cu starea aceea. Respectiv, nu-ți mai e bine cu tine. Nu ești împăcat, te deranjează ceva. O persoană inteligentă sesizează lucrul ăsta, boala, de-abia după ce s-a produs. Alții nu-și dau seama niciodată de ceea ce li se întâmplă. Își busec existența, pur și simplu, fără să înțeleagă de ce.”

Cea mai frecventă este **dependența copil-părinte**. Firească, oarecum, în anumite perioade. Totală, până la un an, pentru că bebelușul nu poate lua hotărâri. Apoi, deși dobândește o anumită libertate, înainte de patru ani, de regulă, ia decizii proaste: își bagă degetele în priză, pune mâinile pe sobă, bagă pisica în mașina de spălat. Odată trecut și pragul acesta, însă, *dictatura* părinților trebuie să se înnoaie. Dacă sunt înțelepți, lasă copilul să se desprindă, îl provoacă să ia hotărâri, să aleagă, să poarte polemici cu familia și educatorii. Psihologii apreciază că până la 14 ani, în linii mari, educația din familie ar cam trebui încheiată. Sănătos este ca fiecare copil să-și caute drumul singur, fără pisălogeala mamei, fără ca tatăl să-i sugereze sau chiar să ia hotărâri în numele lui. În general, însă, părinții nu prea văd în odrasla lor o ființă total independentă, o altă personalitate, uneori chiar străină de așteptări. Ei simt nevoia să-i tot dea învățături, să-i împărtășească experiența lor de viață, să-l determine, ba chiar să-l oblige, la nevoie, să fie într-un anumit fel. Conform tiparului închipuit de părinți. De aici până la dependență nu mai este decât un pas. Copilul se obișnuiește cu faptul că există cineva care îi poartă de grijă, alege pentru el, își asumă responsabilități în locul lui. Și de cele mai multe ori devine un adult dependent: de unul dintre părinți, de soț-soție și, la

bătrânețe, de propriul copil. Cosmin Zidurean povestește, pe scurt, un astfel de caz: „Am în terapie o domniță de 34 de ani, femeie de afaceri, căsătorită și cu un copil. Totul ar merge bine dacă soțul nu ar fi complet dependent de mamă. O femeie mai cu patru clase, cam inter-etică, mai dinspre Ferentari. Altfel o luptătoare, și-a crescut singură cei trei copii. Numai că i-a făcut un fel de supuși austro-ungari, depind de ea pe viață. Când îi cheamă la ordin își lasă toți familiile, treburile curente, nimic nu e mai important decât vorba mamei. Pacienta mea nu mai suportă situația, s-a săturat să-și dispute permanent bărbatul cu mama lui. El trăiește într-o adolescență perpetuă, trece de sub fusta mamei sub cea a nevastei, nu vrea să ia decizii, stă și așteaptă să vadă ce se întâmplă. Ca și când ar fi un spectator la propria lui viață. Această formă de dependență e și cea mai subtilă, pentru că fondul problemei nu este în cuplu, ci în afara lui, agățat de o a treia persoană. Din punctul meu de vedere este un caz rezolvabil. Depen-

dența este explicabilă și poate fi demonstrată rațional. Pacienta este o femeie isteată, a înțeles că trebuie să ia hăturile în mâinile ei, prefăcându-se că, de fapt, le abandonează. Să-și pună soțul în situația de a fi bărbat, să-l convingă că e important și puternic, să-l încurajeze să ia decizii, să-l laude când își asumă responsabilități.”

Dependența de persoana iubită este și cea mai greu de definit. Niciodată nu vom ști cu exactitate ce e normal și ce e patologic în dragoste. Uneori iubirea creează o dependență convenabilă, de care ne bucurăm, în capcanele căreia ne simțim chiar bine. Alteori dependența poate fi atât de rafinată încât să-ți dea iluzia de iubire. Dacă nu te trezești niciodată e perfect. Numai că toate idilele au ruptura lor. Când se scutură de iluzii, de senzația de paradis. Atunci dependența începe să doară. Constați că nu mai funcționezi în afara relației, dar nici în interiorul ei nu-ți mai e bine. Un fel de *parc-aș sta, parc-aș pleca, parcă sunt altcineva*. Cuplurile moderne vorbesc deschis despre asta,

alitate. Specialiștii susțin că pacientul cu această tulburare a parcurs în mod distorsionat cut prin autostimă redusă, neîncredere în posibilitățile proprii, nevoie excesivă de ocrotire altuia girul propriilor responsabilități. Altfel spus, o persoană dependentă se comportă ca și me, în toate relațiile vieții sale.

tator la propria lui viață

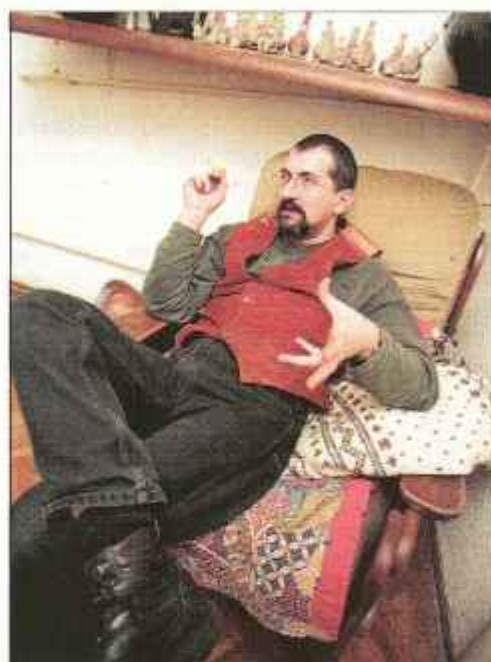
demontează problema, caută soluții, apelează la ajutorul psihoterapeutului. Unii dintre parteneri trec proba de foc, alții alunecă în patologic. Si-atunci să vezi insomnii, depresii, anorexie, ba chiar suicid! În cuplurile tradiționale situația pare a se rezolva mult mai simplu. Ne facem că nu vedem că nu ne e bine și mergem mai departe, că doar așa i-am spus prietenului: *până când moartea ne va despărți*. Facem compromisuri de dragul copiilor, al situației sociale, al comodității. Si-atunci nici nu mai contează că suntem sau nu dependenți. E chiar bine că există cineva care ne dă să mâncăm, ne spală rufe, face piața sau ne duce cu mașina la serviciu. Dacă nu ne trezim din farsa asta, nici o problemă. Dacă ne apucă, însă, vreo criză existențială, e cumplit! Mai ales spre vârsta a treia, când nici nu mai poți face mare lucru. Decât să iei la cunoștință că ți-ai ratat viața. Psihologii spun că în fiecare cuplu este o luptă. Cineva domină, cineva câștigă războiul. Altcineva este dominat și pierde. Desigur, poți să te bați sau să fugi. Pentru un echilibru sănătos, probabil că

rolurile ar trebui mereu inversate. Ca să câștigăm și să pierdem în egală măsură. Ceea ce nu se prea întâmplă. Mai degrabă se ajunge la cupluri de genul victima-călău. Care dezvoltă cel mai des dependența. Cu vârful în relațiile sado-masochiste. Când un partener provoacă durerea, din dorința inconștientă de a pedepsi pe cineva, pentru nestiute vini. Iar celălalt partener suportă durerea cu plăcere, pedepsindu-se, astfel,

tot inconștient, pentru o vină nespusă. Se creează, astfel, cea mai cumplită dintre dependențele față de o persoană, identică dependenței de droguri. Pentru că structura endorfinelor (substanță chimică secretată de organism în momentele de euforie) e similară cu a drogurilor. Depinzi de durere, dacă n-o ai intri în sevraj. Trebuie să-ți iei drogul și în loc să îl cumperi faci creierul să ți-l secrete. Între două „doze”, dacă nu ești cu totul pierdut, te uiți la tine cu tristețe. Parcă nu așa ai fi vrut să arate viața ta. Cei mai mulți dintre sado-masochiști, însă, nu au puterea să-și descâlcească dualitatea, să lupte pentru latura lor luminoasă. E mai simplu să apeleze la drog. Numai o persoană foarte puternică se poate rupe dintr-o astfel de dependență și numai cu ajutorul specializat. „Psihoterapeutul negociază între cele două jumătăți schizofrenizate ale pacientului, între zona de lumină, să zicem, și zona de întuneric. Între înger și drac. Este imposibil ca ambele tendințe să fie la fel de puternice. Omul trebuie ajutat să aleagă ce e mai bine pentru el, fără să nege partea cealaltă. Ea există, n-avem decât s-o împăcăm și s-o integrăm în viața noastră, cu traume cât mai mici”, susține Cosmin Zidurean.

În fine, dependența de persoană iubită dă și un instinct de proprietate. Casa mea, mașina mea, muierea mea sunt puse pe același plan. De-aceea se ajunge la atâtea crime pasionale. Omul reacționează primar atunci când își pierde proprietatea. De maniera *mi-ai luat ce era al meu, bag cutitu-n tine!*

Chiar dacă este mai rară, merită amintită și **dependența medic-pacient**. În momentul în care conștientizează că viața lor a fost salvată de cineva anume, fizic sau psihic, unii oameni se leagă de persoana respectivă mai mult decât ar fi cazul, până în patologic. Terapeuții se pricopsesc cel mai adesea cu situații de acest fel. Se pomenesc la ușă cu un fost pacient, cu telefoane în miez de noapte, cu scrisori care conțin și somație de răspuns ori, mai nou, zeci de mesaje telefonice sau e-mail. Partea proastă este că un „client” de acest gen nu poate fi repetit. Riști să-l traumatizezi, să strici tocmai

ce-ai reparat. El crede că terapeutul le știe pe toate, că îi cunoaște problemele mai bine decât și le știe el, că trebuie să-l consulte pentru orice amănunt. Dacă s-ar putea chiar pe viață. Oricum, e suficient și să-l vadă. Asta, deja, îi aduce o anume siguranță. Se simte protejat. Și ghidul nostru prin lumea dependentelor de o persoană a trecut prin astfel de experiențe: „Cel mai greu mi-a fost să-l înțarc pe Andrei, un adolescent din Râmnicu-Vâlcea, altfel foarte simpatic. L-au adus la mine în stadiu de legumă. Părinții trăsese de el până a făcut poc! L-au forțat să învețe pe brânci și l-au lipsit de afectivitate. În clasa a șaptea a făcut o depresie puternică. Dacă auzea cuvântul școală cădea pe jos, în spasme. Era dependent de chimie, de profesori, de părinți... Șase luni am lucrat cu el până să-l curăț de această zgură. Care îi mutilase personalitatea. În fine, l-am pus pe picioare, ba chiar a devenit un elev performant. Numai că a făcut o dependență față de mine. Venea la București săptămânal, de la Vâlcea, uneori cu bicicleta. Într-o seară, tocmai când credeam că e în regulă, că și-a revenit, m-am pomenit cu el acasă. Voia să mă vadă. I-am sunat părinții, care evident că erau pe pereți, am stat de vorbă, l-am culcat, l-am trezit dimineata. A mai recidivat de câteva ori dar, treptat, i-am îndreptat atenția spre alte lucruri, firești pentru vârsta lui. Mai vorbim și acum, bineînțeles, dar în limitele normalului, în situații speciale sau de sărbători.”

„Dacă avem o atitudine pozitivă față de viață și un sistem de valori bine conturat, este puțin probabil să cădem în dependențe majore. Exersați o tehnică frecventă în psihoterapie. Uitați-vă în oglindă, măcar o dată pe săptămână, și întrebați-vă ce aveți de făcut în viață, care sunt proiectele voastre și cum le-ați îndeplinit în ultimul timp. Sigur că facem multe greșeli, unele chiar ne plac, o zonă de derapaj e chiar indispensabilă sănătății mentale. Dar e foarte important să ne controlăm alunecările. Ca să nu cădem sau măcar să nu ne lovim în cădere. Să nu ne rupem gâtul! Se poate cădea și frumos!”

„Microbul” tulburării dependente se transmite genetic

În psihiatrie, personalitatea este egală cu firea omului. Există multe clasificări, dar ne putem baza chiar pe cea mai simplă, respectiv introvertită și extrovertită. Un segment din populație, cam 11-13%, are tulburări de personalitate. Acestea nu au statut de boală, avem de-a face doar cu niște oameni cu o fire, hai să-i zicem, mai ciudată. Așa se structurează ea, pe la 12-14 ani. Între cele nouă tulburări de personalitate există și dependența de o persoană. Unii indivizi au, pur și simplu, o fire dependentă. Nu ies în față, nu au încredere în ei, sunt anxioși, de regulă investesc pe altcineva să ia decizii în locul lor. La un moment dat, dependentul își găsește un suport de care să se agăte. Și rămâne înșurubat acolo, până la situații ridicole. Medicul primar psihiatru Radu Mihăilescu, director general al Spitalului A. Obregia, din București, a avut de-a face cu zeci de astfel de cazuri: „Am întâlnit băieți care și-au început și viața sexuală cu ajutorul mamei, în sensul că ea s-a ocupat de aranjamente,

ea a ales fata și locul. Mulți părinți au prostul obicei de a decide pentru copiii lor. Îi aud spunând, adesea, îi fac băiatului buletin sau îmi mărit fata. Păi, nu-i faci tu, că e identitatea lui, și nici n-o măriți, că asta o face singură. Atitudinile de acest fel sunt chiar un pas spre dependență. Am tratat o pacientă complet dependentă de tatăl ei. Un bun profesionist, director de instituție. Și-a dat fata la facultatea lui, apoi a angajat-o în subordine, viața ei era ca și rezolvată. Numai că tatăl a murit. Și ea nu știa să trăiască fără el. Așa că a făcut o depresie atât de puternică, încât a trebuit s-o pensionăm, deși este tânără.

Situații de acest gen dă și dependența în cuplu. Îmi amintesc, de pildă, de o femeie care nu a suportat moartea sotului ei. Avuseseră un mariaj fericit, numai că ea era dependentă. Nici nu știa pe ce lume trăiește, unde se plătește lumina sau întreținerea, unde or fi actele casei. Sentimentul ei de depersonalizare întrecea durerea morții. A avut o mamă cu

suferință psihotică și i-a transmis acest delir. Există un fel de cordon ombilical care preia și transmite mai departe și „microbul” tulburării dependente a personalității. În afară de contribuția genetică, mai contează evoluția psihologică, mai ales în copilărie, când se formează personalitatea, și, în fine, factorul social, latura educativă. Lasă, domnule, copilul să se descurce singur, să învețe din greșeli!

Dacă avem de-a face cu o persoană matură care își sesizează dependența, trebuie să facă exerciții de emancipare, pur și simplu. Ca un fel de gimnastică a minții, îmi propun să iau decizii, să fac așa cum cred eu, fără să mă sprijin pe nimeni. Dependența crește odată cu trecerea anilor și are consecințe foarte grave. Dispariția biologică sau psihologică (ruptură) a persoanei-suport aruncă dependentul în depresii înfrigorante. Pe termen scurt, suferința aceasta se tratează cu antidepressive. Pe termen lung, numai psihoterapia mai poate face ceva.”

Psihiatru Radu Mihăilescu susține că tulburarea dependentă de personalitate este mai frecventă în rândul femeilor

Și-a desființat bărbatul, i-a anulat personalitatea

Elena este o ditamai femeia de afaceri, cu firmă proprie și zeci de angajați. Nimeni nu-i stă în cale, pare o adevărată forță a naturii. Muncește mult, câștigă și mai mult, are o situație materială de invidiat. Toate bune și frumoase, până când și-a dorit să fie mamă. Și a fost diagnosticată cu fertilitate inexplicabilă. Un ginecolog deștept a trimis-o la psihoterapeut. Cu chiu, cu vai, acesta a ajutat-o să-și corecteze comportamentul în cuplu. Era excesiv de autoritară, și-a desființat bărbatul, l-a făcut dependent: „S-au căsătorit din dragoste, numai că ea și-a asumat rolul de conducător. Se purta cu soțul ei precum cu un copil. N-avea voie să miște în front, făcea numai ce, unde și când i se spunea. L-a obligat și să-și schimbe profesia, pe motiv că e muncă multă, bani puțini. L-a adus subaltern la firma ei. După care l-a anunțat că trebuie să facă și un copil. Umbla cu termometrul după ea și când creștea temperatura îl chema la treabă. Femeia asta și-a desființat bărbatul, i-a anulat personalitatea, l-a făcut dependent. Era legat de glie, cetățean de rangul doi într-o relație catastrofică. În astfel de situații, bărbatul nici nu mai există. Și cineva care nu există, evident, nu poate să facă nici copii. Chiar și Elena s-a speriat de situația creată. A înțeles, însă, ce și cum trebuie corectat. Copăcel-copăcel, omul ei și-a recâștigat drepturile. Apoi a venit și copilul. De fapt, e pe drum.”

A muri de inimă rea

O frumusețe de femeie. Brunetă, ochi albaștri, ten măsliniu. Căsătorită, 34 de ani, doi copii, profesoară. Suflet de artist, după felul în care și-a decorat locuința. Și după cum vorbește, cum pune problema. Calm, jucăuș, fără resentimente. Doar cu înțelepciunea unei vieți trăite. Mai că o învidiez pentru atâta echilibru. Chiar dacă știu, deja, că a ajuns aici prin durere. Și că nu oricine ar fi în stare să plătească un asemenea preț.

În fața cafelei, fără zahăr, Mihaela își spune povestea. Cu o detașare oarecum ciudată. Ca și cum și-ar aminti un film. În distribuția căruia, din întâmplare, avea rolul principal: „M-am îndrăgostit la 16 ani și m-am căsătorit, mai târziu, cu acel bărbat. La un moment dat, pe la 27 de ani, am rămas însărcinată. Era un copil programat, ca să zic așa, din dragoste. Imediat după ce am născut, el a plecat cu o altă femeie. Evident, am intrat într-o criză. Nu dormeam, nu mâncam cu zilele, nu mă mai puteam concentra. Nu mă mai interesa nimic, nici măcar copilul. Atunci am înțeles ce înseamnă vorba aia din bătrâni, *a muri de inimă rea*. El era nehotărât, stătea și cu mine și cu aia. Îmi plângea la telefon, dar nu știa ce să spună. Coșmarul ăsta a durat vreo patru luni. Până într-o zi când m-a accidentat o mașină. Pentru că nici nu mai vedeam pe unde umblu. Atunci mi-am dat seama că

am nevoie de ajutor și am căutat un psihoterapeut. El m-a ajutat să demontez povestea, să înțeleg ce se întâmplă cu mine. Să nu vă imaginați că a fost simplu. Am cheltuit pentru asta câțiva ani. Dar a meritat. Am înțeles cât rău mi-a făcut dependența în cuplu. Beleaua mi se trage, de fapt, din copilărie. Am crescut doar cu mama, tatăl meu era mai tot timpul plecat. După ce a murit sora mea, între mine și mamă s-a creat o dependență peste normal. Nu ne mai aveam decât una pe alta. Mă comportam ca atare și studentă fiind. Fugeam acasă, de dorul ei, îi lăsam prin sertare bilețele cu *te iubesc*. În fine, dependența asta am dus-o cu mine în căsnicie. Am înlocuit plecatul de la mama cu acel bărbat. Prin nevoia de protecție, proiectată pe altcineva. Nu mă mișcam de lângă el, nu făceam nimic de una singură. De aceea ruptura a fost atât de grea. Din fericire, însă, am reușit să scap de partea nocivă a dependenței. De-abia la 30 de ani m-am desprins de mama. N-o mai las să mă controleze, să-mi spună ce să fac, ne vedem destul de rar. Am divorțat și chiar am avut curajul să mă recăsătorească. Pentru că acum am lecția învățată. Sunt mult mai atentă în relație, păstrez și cultiv doar latura bună a dependenței. Depindem unul de altul doar prin comunicarea zilnică. Asta aduce un echilibru în familie și face bine copiilor.”

După câțiva ani de psihoterapie, Mihaela consideră că și-a vindecat pornirea spre dependență

Un cerc vicios, dar deschis

Georgeta Ghinea, psiholog

„Oamenii au considerat desigur de devreme că un anumit grad de dependență poate constitui un mijloc de a se apăra. În Biblie, în Eclesiast, găsim un verset care ar putea constitui

deviza personalităților dependente: *Este mai bine să fie doi, decât unul singur... Vai de cel singur, când cade, căci nu este nimeni să-l ridice.* Se știe că echilibrul unui individ depinde de propria lui capacitate de a juca pe două registre, de a putea dovedi atât autonomie cât și dependență, în funcție de context.

De ce ajungi dependent? Se presupune că anumite comportamente parentale, anumite atitudini educative, evenimente de viață, ar putea induce trăsături durabile de personalitate dependentă. De obicei dependența se trăiește în doi. Se formează un cuplu descris de clasici ca „folie à deux” (nebulie în doi) unde există un dominat și un dominator. Ambii parteneri poartă în ei imense goluri afective provenite fie din lipsa de iubire parentală, fie, culmea!, un așa-zis „exces” de iubire. În cazul persoanei care se lasă dominată, lipsa afectivității trăită în copilărie se traduce prin atitudinea bolnăvicioasă a acesteia de a se „agăta de cineva” dar și aceea de a fi temătoare, pasivă, inactivă, excesiv de politicoasă și tolerantă, fără păreri personale, lingușitoare chiar... De regulă, un astfel de individ a fost crescut și educat de părinți intruzivi (băgăreți) și hiperprotectivi care i-au trăit propria viață preluându-i toate fricile, frustrările, grijile, nelăsându-i acestuia posibilitatea de a-și trăi autonom aceste lipsuri.

În cazul persoanei „suport”, aceea de care se agață dependentul, așadar *dominatorul*, acesta este, de regulă, un individ care-și trăiește slăbiciunea interioară printr-o exercitare exacerbată a puterii, prin forță. Acest individ nu va recunoaște niciodată că puterea lui nu este autentică atâta vreme cât există cineva (dominatul) care poate fi abuzat, controlat. Cei doi, așadar, nu pot trăi separat, ei au nevoie unul de celălalt, formând, cum am mai spus, cuplurile patologice, denumite de specialiști cupluri sado-masochiste. Sădicul este dominatorul iar masochistul dominatul. Uneori investiția emoțională (*nevrotică*) reciprocă a celor doi este atât de mare, încât rezervele afec-

tiv-relaționale sunt epuizate, nemaieexistând resurse pentru alte relații în afara cuplului. Însă, în general, acest fenomen se manifestă cu precădere la persoana *dominată*. Teama de separare și de abandon este mai puternică la aceasta, motiv pentru care ea este capabilă să suporte din partea „călăului” comportamente abuzive, despotice, chiar inumane. Mai exact, persoana dominată, căci despre ea este vorba, se teme să trăiască autonom și independent pentru că, în copilărie, părinți (unul dintre ei în mod deosebit) s-a temut excesiv pentru copilul lor, a făcut totul în locul lui, nelăsând copilului spațiul necesar pentru asumarea responsabilităților vieții. Copilul, în loc să crească, stagnează din punct de vedere psihologic, dezvoltând în schimb un prost mecanism de adaptare și apărare pentru a înfrunta viața și anume *dependența de o altă persoană*.

Acest mod periculos de viață se poate întâlni și în unele familii în care membrii ei depind bolnăvicios unul de celălalt, cam în felul următor: soția de un soț abuziv, copilul dominat de mamă (soția), care are și ea nevoie să domine și să controleze viața cuiva prin compensare. Dar lanțul nu se termină aici, pentru că și copilul are aceeași nevoie să-și găsească o ființă lipsită de apărare și va chinui pisica sau câinele. În această complicată ecuație pot apărea și bunici sau alți membri ai familiei, care vor manifesta astfel de comportamente abuzive pe care copilul le învață automat. La rândul lui, ca adult, va deveni un dominat sau dominator, în funcție de mărimea golului afectiv pe care-l resimte. Va căuta și-și va găsi cu siguranță perechea, partenerul ideal, care va fi o proiecție inconștientă a mamei (pentru bărbați) sau a tatălui (pentru femei), lăsând totul în seama lor.

În felul acesta cercul pare închis. Dar el se poate sparge, fie prin conștientizarea modalității bolnave în care se trăiește și prin încercarea de a o schimba, a o ajusta, fie prin cel mai corect mod de ieșire din cercul vicios, respectiv *psihoterapia* de profunzime (freudiană, jungiană), care sondează în adâncuri (în trecutul subiectului) și poate releva cauzele acestui comportament. De asemenea, retrăirea unor situații-cheie din copilărie poate modifica raportarea individului la viață, îl poate învăța să relaționeze adaptativ.

Dar mai există o variantă, cea mai naturală dintre ele: dacă părinții noștri ne-au iubit în cel mai bun mod posibil, nici sufocant, nici insuficient, cu o dreaptă măsură, viața noastră afectivă are toate șansele de reușită și vom funcționa normal.”

Radiografie a iubirii pentru tatăl ei

Adina este medic la o policlinică din București. Are zeci de pacienți, printre care și dependenți de droguri. Pare sufletistă rău de tot, se implică, îi ajută pe toți. Pe ea, însă, nu se prea poate ajuta.

Cel puțin deocamdată. Teoretic, și-a înțeles problema, a desfăcut-o bucată cu bucată. Știe clar unde a greșit și cum ar trebui să procedeze. Cu practica, însă, e mai greu. Deși a făcut nenumărate exerciții de vindecare, dependența față de iubitul ei stă, bine-mersi, în picioare. Și îi cam încurcă viața, o ține pe loc: „Pe Răzvan îl știu din copilărie. Eram prieteni, dar am evoluat diferit. Eu cu școala, facultatea, el a luat-o pe găști de cartier și, în final, pe droguri. Era dependent când ne-am reîntâlnit.

Vânduse lucruri de prin casă, se ocupa cu bișnițările, nu s-a dat înapoi nici de la furat ca să-și facă rost de bani pentru doze. Eu mă aflam în perioada licenței, eram cam obosită, ba chiar dezorientată. Cu alte cuvinte, foarte vulnerabilă. Ca să-mi găsesc echilibrul, să am senzația că sunt puternică, trebuia să domin pe cineva. Așa m-am agățat de Răzvan. El avea nevoie de ajutor, era dependent de droguri, eu aveam nevoie să fiu utilă, ca să-mi acopăr slăbiciunea. Și uite-așa ne-am creat iluzia că ne iubim. Dar în afară de relația sexuală, care este super, cea mai spectaculoasă din viața mea, nu ne leagă nimic. Nu avem alte teritorii comune, vorbim, ce e drept, dar nu comunicăm. Și totuși nu mă pot rupe de relația asta, deși știu că e falsă, bolnăvicioasă. Am analizat-o la rece. În spatele dependenței mele față de Răzvan am identificat o relație neconsumată, cu tatăl meu. În copilărie, tata mă fascina, mă atrăgea, era un tip capabil. Dar n-am putut să mă apropiu de el, mă intimidă. Avea probleme cu alcoolul, uneori făcea scandal, era rece, distant. M-a frustrat de afecțiune, mi-a creat un fel de traumă. Pe care subconștientul meu încearcă acum să o repare, prin Răzvan. Știu că dragostea asta e falsă, e intoxicată cu problemele mele din copilărie. Este, de fapt, o radiografie a iubirii mele pentru tata. Știu mecanismul dependenței, mi-e foarte clar ce s-a întâmplat cu mine. Dar situația mă depășește, n-o pot controla.”

O ascult pe Adina și nu-mi vine să cred. E frumoasă, deșteaptă, deschisă, poți vorbi cu ea despre orice. L-am cunoscut și pe Răzvan. Pare un puști de-abia ieșit din canal. Adus de spate, palid, speriat tot timpul. Dornic să învețe gramatică. Să se lase de droguri. Să-și termine liceul. Să facă orice ar mulțumi-o pe iubita lui.

S-a angajat, este muncitor la o fabrică de pâine. N-a mai cumpărat de mult heroină. S-ar zice că iubirea, așa falsă și bolnăvicioasă cum e, l-a pus pe drumul cel bun. Numai că a devenit dependent de relația cu Adina. În afara ei, e pierdut.

Fuge înapoi la droguri. Așa s-au sfârșit toate tentativele lor de despărțire. Domnișoara doctor nu se îndură să-l lase de izbeliște. Se mai iubesc puțin, se mai ceartă, programează o altă ruptură.

Între timp, o dependență reciprocă își face de cap între ei. Se joacă, sadic, cu viața lor.

De la Răzvan, nu poți cere mare lucru. Dar Adina e medic, știe ce se întâmplă, conștientizează totul.

Și, totuși, parcă se luptă cu morile de vânt. Oare chiar atât de perversă este dependența de o persoană? Se pare că da!

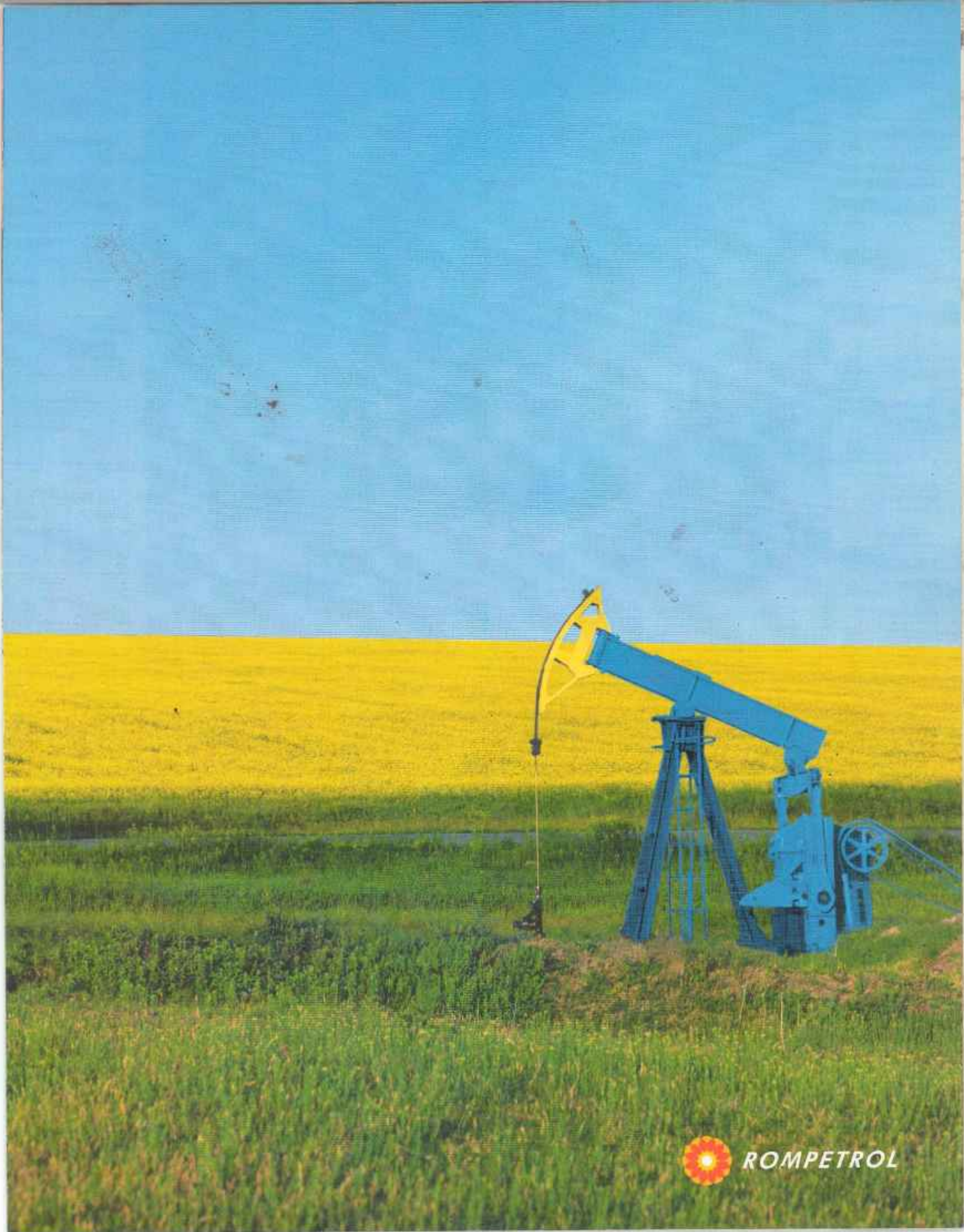
text Liliana Petruș

foto Octavian Tibăr și Robert Hanciarec

energie vie

Evoluând perfect adaptați la mediu, giganții Rompetrol asigură energia fiecărei zile.

ROMPETROL

reportaj

Condamnați în Valea Jiului

Azi este luni, dar aici nu contează. În acest colț de lume timpul nu e decât o vorbă goală. Oamenii nu mai au ce să măsoare cu el. Nu mai așteaptă nimic. N-au bucurii, n-au speranțe, au doar o tristețe resemnată impietrită pe chip, ca o cicatrice veche. De departe, blocurile se văd ca niște găuri negre pe cer. De aproape, sunt niște cutii cenușii găurite. Multe dintre apartamente n-au ferestre. Acolo trăiesc oameni, inghesuiți ca într-o peșteră. Cei mai mulți sunt mineri disponibilizați. N-au lumină, n-au apă, n-au căldură. Muncesc cu ziua pe unde apucă, fură fier vechi și cărbune, sau culeg ciuperci din pădure. În blocurile astea trăiesc copii bolnavi de SIDA. Nimeni nu se ocupa de ei. Sunt doar niște cifre în statistici. Așa sunt de fapt toți oamenii din Valea Jiului. Niște cifre pe grafice. Graficul mortalității, cel al bolilor de plămâni, al sărăciei, al mizeriei... Toate stau maldar în sertare guvernamentale. Zăc acolo pline de praf.

Colivia este liftul care transportă
minerii o mie de metri sub
pământ. Este locul care desparte
lumea lor de coșmar de-afară de
infernul din adâncuri în care
muncesc zi de zi. Aici, toate
grăile, nevoile și chinurile vieții
amătesc. În locul lor, ca o gheară
care sfășie sufletul, se
năpustește spaima îngrozitoare
a morții.

„Suntem niște muribunzi, domnule“

La Mina Petrila, minerii trăiesc zi de zi cu spăima că vor fi dați afară, că într-o zi cineva le va spune „ne pare rău, dar de mâine nu mai veniți la lucru“. S-a întâmplat des asta în ultimii ani. În Valea Jiului, aproape jumătate dintre minerii care munciau în '89 sunt astăzi fără lucru. Majoritatea nu au ce pune pe masă. Iar acum umblă zvonul, aici, la Petrila, că urmează o nouă restructurare. Spăima asta le macină nervii. Se tem să-mi vor-

bească ori mă privesc cu suspiciune. Unul singur se apropie de mine la vestiare și mă întreabă discret, la ureche, de unde sunt și ce temă abordez. „Vreau să aflu cum trăiți“, îi zic. Aurelian luga face un pas înapoi și cu glas apăsător, aproape fără răsuflare, îmi răspunde: „Conform Constituției României, am dreptul și libertatea de a mă exprima. Suntem niște muribunzi, domnule, asta e adevărul. Nu mi-e teamă să-l spun.“

A photograph showing the interior of a shower facility, likely in a mine. The floor is made of irregular, light-colored stone tiles. Several men are visible, some standing and some sitting, in the background. The lighting is low, with a few small lights visible on the ceiling. The walls are made of concrete or stone.

Praful și căldura din mină îți taie respirația. La ieșirea din „șut”, nici un miner nu pleacă acasă fără să treacă prin sala de dușuri. Pentru ei, spălatul e ca o ușurare. Au mai scăpat de-o zi de lucru, ies afară curați, gata să se mai bucure câteva ore de lumina zilei. Plămânii lor, însă, rămân îmbibați cu praful acela nenorocit care, zic ei, „le macină măruntaiele”. În Valea Jiului, media de viață la bărbați este de 52 de ani. Cei mai mulți mor din cauza unor grave boli pulmonare.

S-a lăsat gerul. O ceață neagră învăluie Valea. E ca un fum răpănos care-ți îneacă privirea. Alunec ușor prin Defileu ca printr-un tunel cenușiu, așa cum îți alunecă somnul într-un coșmar. Tunelul acesta e ca un lung hotar care desparte lumea noastră de un tărâm aproape mort, uitat de Dumnezeu.

Foame și moarte în mină

Aurelian Iuga e șef de brigadă. Muncește în subteran din 1987 și ar mai avea vreo nouă ani până la pensie. E aproape convins însă că nu va mai putea lucra toți anii ăștia, se va întâmpla ceva rău, se va închide mina sau, pur și simplu, va fi dat afară. „Înainte de '89 minerul era cineva, îmi spune. Astăzi, mi-e jenă să spun că sunt miner. Să vă povestesc ce-am pățit la mare anul trecut.

M-am împrietenit pe plajă cu o familie din Brașov. Am petrecut câteva ore bune discutând tot felul de lucruri și la un moment dat m-au întrebat cu ce mă ocup. Mă credeți că mi-a fost rușine să le spun că sunt miner?” Se oprește și mă privește bănuitor. „Ce, vreți să spuneți că ne-am făcut-o cu mâna noastră. Vă gândiți la mineriade. Așa e, singuri ne-am compromis, dar oare suntem noi mai vinovați

decât cei care ne-au atras în tot felul de capcane? Veniți dumneavoastră în locul nostru și munciți zi de zi în bezna de-acolo, de jos, și-apoi, când ieșiți afară, să vină cineva să vă spună, domnule, țara e în pericol, la București e lovitură de stat. Să vedem, ce-ați face? De unde să știm noi, din bezna aia, că de fapt suntem manipulați? De-aici ni se trag toate. Nimeni nu vrea să audă de noi, iar politicienii care ne-au compromis ne-au lăsat de izbeliște acum, când nu mai au nevoie de ordine în București.” Abia ieșiți din subteran, minerii se-adună în jurul nostru. Unii dintre ei prind curaj și încep să vorbească. Despre sărăcie, mizerie, despre frigul din case și accidente din mină. Ei știu bine că nici vorbele lor și nici rândurile pe care le voi scrie nu vor avea nici un efect. Nu au nici o speranță. Au doar o furie oarbă pe care și-o varsă cu vorbele astea. „Au zis că vor face proiecte pentru alternative în Valea Jiului, continuă Iuga. Unde sunt, domnule, proiectele alea? M-am dus la o firmă să dau concurs pentru un post de operator pe calculator. Am luat testul cu brio și la sfârșit patronul m-a întrebat unde lucrez. La mină, i-am spus. Mulțumim frumos, n-avem nevoie de dumneata. Păi încotro ne îndreptăm, domnule, ce facem noi cu viața noastră aici dacă de cărbune nu mai e nevoie?”

Mina Petriș. Un colț de lume distrus parcă de o uriașă catastrofă în urma căreia s-ar putea crede că nici măcar o muscă nu mai supraviețuiește. Și totuși, în acest infern, sute de mineri își câștigă pâinea lor amară.

Tatăl lor a fost dat afară de la mină. Își făcuseră lecțiile la lumina lumanării. Își încălzesc mâinile la flacăra ei. Nu știu ce-i aia portocală. Nu au văzut cum arată o păpușă. Pentru ei, Crăciunul a fost o zi ca toate celelalte. Adică una mohorâtă așa cum a fost și va fi copilăria și viața lor.

În Valea Jiului se moare tot mai des. Lipsa acută de materiale, dar și spaima zilnică de șomaj a minerilor au avut ca efect creșterea alarmantă a numărului de accidente din subteran. Am încercat să aflu statistici pe această temă, dar n-a fost posibil. Ori nu există – deși e cam greu de crezut – ori sunt bine ascunse. Cert e că minerii știu asta, că aici, acum, sunt mai multe accidente decât în alți ani.

Maria Pantiru, din Petrila, povestește: „În ziua de 24 octombrie 2003, soțul meu a plecat la lucru, la Mina Lonea. Am băut o cafea împreună și apoi a plecat. Pe la prânz am auzit forfolă mare pe scara blocului. Erau colegii lui, dar nu îndrăzneam nici unul să sune la ușă, să-mi spună ce se întâmplase. Eram însărcinată în luna a opta și s-au temut să nu-mi facă rău. Atunci am bănuir că nu e în regulă ceva și am deschis ușa. Mi-au spus:

doamnă, știți, s-a întâmplat un accident cu soțul dumneavoastră. Un accident mortal. Nu mai știu ce-a urmat. M-am trezit mai târziu la spital unde mi se făceau niște calmante.” Soțul femeii murise într-o surpră. A fost înecat într-o avalanșă de pulbere. A încercat să fugă dar s-a împiedicat cu lampa de o macara și praful a năvălit peste el. A mai apucat doar să strige: „salvați-mă, nu vreau să mor”. A lăsat în urmă un copil de 14 ani și o mamă însărcinată. „Soțul îmi tot spunea că n-ar mai merge la lucru, că și-ar lua un medical, că e tare urât acolo, că n-au materiale, n-au console, n-au stâlpi de susținere și că e foarte riscant să lucrezi în condițiile alea. După accident, în schimbul de noapte, oamenii au continuat să muncească în același loc, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Nici o grijă pentru ceilalți mineri care-și puneau și ei viața în pericol.” Acum două luni, Maria a născut o fetiță bolnavă de otită. De-atunci, stă cu ea mai mult prin spitale. Sindicatul a ajutat-o cu bani și cu un loc de muncă la aceeași mină, Lonea. Ar vrea însă să se mute de-aici. Nu știe unde, are o soră în București, poate la ea, oricum, aici nu mai rămâne mult timp. Îi este foarte clar că Valea Jiului e condamnată să piară.

A murit într-o surpră în mină. Copilul lui are 14 ani iar soția era însărcinată în luna a opta.

Trăiesc într-un bloc din Petrila. Stau într-o cămaruță umedă și rece. Ea este paralizată, el este „disponibilizat”. Când trebuie să meargă la medic, o ridică pe brațe și coboară cu ea pe scări șapte etaje. Medicul, generos, le eliberează o rețetă compensată. Farmaciile de-aici, însă, nu mai oferă demult asemenea privilegii. Se întorc acasă cu rețeta și își plâng singuri de milă. Măncare? Nu au în casă decât un ou. Și-aceia luat po datorie de jos, de la buticul din stradă.

Director și deputat cu patru clase

Undeva, într-un apartament modest din Petroșani trăiește singur un bătrân de 92 de ani. Azi, nimeni nu-l mai cunoaște, pe stradă nu-l mai salută decât vecinii și puținii prieteni care au mai rămas în viață. Trăiește printre relicvele unui trecut ce pare să fi fost glorios: lămpașe de mină, statuete, albume, fotografii, medalii, decorații. Îl cheamă Ludovic Pop și este primul miner-stahanovist din țară. Stahanov era un miner din Donetk, URSS, care-a reușit performanța să-și depășească norma, extrăgând de trei ori mai mult cărbune decât avea planul. Apoi, el a devenit un model pentru toate țările din blocul socia-

list, inventându-se astfel titlul de stahanovist pentru toți acei eroi ai muncii care reușeau să depășească în timp record planul de producție. Așadar, în România, primul dintre aceștia a fost Ludovic Pop. Tot el a fost al doilea om, după Parhon, medaliat cu Ordinul Muncii Clasa I. Apoi, primul miner cu doar patru clase ajuns director de mină și deputat în Marea Adunare Națională. Născut într-o familie săracă, având șase copii, a fost nevoit să înceapă devreme munca. A lucrat mai întâi ca spărgător de piatră iar la 14 ani s-a angajat la mină, mîtuind un notar cu o găscă și 200 de lei, ca să-l treacă în acte cu

doi ani mai mult, pentru că doar la 16 ani se puteau face angajări ca miner. A muncit apoi pe brânci. „Iubeam munca mai mult decât pe-o femeie”, spune el. La 1 mai 1948 a primit Ordinul Muncii Clasa I. Își amintește că a ieșit din mină, ca în fiecare zi, obosit și flămând. La ieșirea din „colivie” (liftul care duce minerii în subteran) îl aștepta o mulțime de oameni. El nu știa nimic. Îl așteptau copii, femei, flori, poze, aplauze și, pe deasupra, și un marș de fanfară. Evenimentul a umplut prima pagină a ziarelor din țară, ca un moment istoric în noua economie planificată preluată după modelul sovietic.

Pagini întregi din zările vremii proslăvesc mărețele împliniri ale echipei conduse de Ludovic Pop. Zeci de oameni ai muncii din întreaga țară salută victoria primului miner care a fost decorat cu Ordinul Muncii Clasa I. Este un moment istoric, un exemplu glorios pentru toată clasa muncitoare. „Cum am muncit și cum am luptat”, este titlul unui asemenea articol apărut în ziarul *Zori noi*, în care se scrie: „Cu inima plină de bucurie, cu ochii scipitori, în cuvinte simple, Ludovic Pop s-a adresat celor de față: «Tovarăși, n-am cuvinte să mulțumesc partidului și guvernului pentru cinstea ce mi s-a făcut (...) însă eu vreau să mulțumesc Partidului care ne conduce spre mai bine, prin fapte. Îmi iau angajamentul ca împreună cu ortacii din echipa mea, să îndeplinim sarcinile ce ne revin în cadrul planului de stat pe 1949, în 9 luni!»” Un alt articol relatează evenimentul: „La ora 14 și 10 minute, colivia a țâșnit din nou din adânc, oprindu-se la orizont. Din ea au ieșit Pop și ortacii săi. Privirile lor s-au oprit pe o lozincă afișată lângă puț: «Trăiască echipa lui Pop Ludovic, care și-a îndeplinit cea dintâi planul pe 1949». Lângă hala puțului «Ana Pauker» se adunase lume multă, cu muzică, cu flori. Nevestele minerilor, de la preparare, au izbucnit în aplauze, în urale.” Mai departe, autorul articolului remarcă: „Ordinul Muncii nu a strălucit numai pe pieptul lui Ludovic Pop. El strălucește și în inimile tovarășilor din echipa sa. Cu toții, șut după șut, lună cu lună, luptaseră pentru o producție sporită, pentru cărbunele care să dea viață fabricilor Republicii noastre.” Apoi, ca o concluzie mobilizatoare, autorul scrie: „Scurtând drumul care ne mai desparte de îndeplinirea Planului, ne depărtăm tot mai mult de trecutul întunecos, plin de mizerie și suferință, grăbim transformarea Văii noastre din «Valea Plângerii» lăsată moștenire de capitaliști, într-o adevărată vale a bucuriei și fericirii pentru toți cei ce muncesc.”

Trăiască minerii fruntași în producție care luptă pentru îndeplinirea Planului de Stat înainte de termen!

Îndeplinindu-și programul

pe
anul

1949

4 pag. 4 lei Duminică 10 Iulie 1949 Anul VI. Nr. 865

Prețuri de la 10 lei, 100 lei, 1000 lei

Zori Noi

Echipa lui POP LUDOVIC a dat erii primele
tone de cărbune în contul anului 1950

TOVARĂȘII DE MUNCĂ AI LUI POP LUDOVIC

Legitimatie

Prim Decret nr. 369 din 21.08.54

al Prezidiului Marii Adunări Naționale

a Republicii Populare Române

Pop Ludovic

a fost decorat cu Medalia

„Eliberarea de sub jugul fascist”

Ministrul Forțelor Armate

General de Armată,

[Signature]

Un an mai târziu, după o altă repriză de muncă draconică, Ludovic Pop a ajuns în spital epuizat fizic și psihic. Medicii n-au putut să dea un diagnostic clar dar l-au propus spre pensionare. Pentru el asta însemna sfârșitul. Vestea îmbolnăvirii sale s-a răspândit repede. La *Europa liberă* și *Vocea Americii* ea a fost vehement comentată. Uite, ziceau ei, unde duce modelul sovietic, munca forțată din lagărul socialist: primul miner-erou zace în spital la numai 38 de ani. Pentru regimul de-atunci asemenea critici nu picau deloc bine. Așa s-a ajuns la o altă soluție: la 14 septembrie 1950 a fost numit, prin ordin ministerial, director la Mina Șotânga, din județul Dâmbovița. „M-a luat amețeala, își amintește el. M-am dus la ministrul de atunci, Gheorghe Kovacs, și i-am explicat că eu nu pot să fiu director pentru că n-am decât patru clase. Nu-i nimic, mi-a zis el, inginerii de-acolo vor primi sarcina să te ajute la teorie. Tu te ocupi de partea practică.” Zis și făcut. Apoi, în 1953, a fost ales deputat în Marea Adunare Națională. Iar mai târziu, Gheorghiu-Dej l-a chemat la el pentru a-i propune titlul de atașat militar la Ambasada României din Polonia. A refuzat spunând că nu are școală pentru așa ceva. „Atunci Dej m-a apucat de ceafă și mi-a zis: mie îmi trebuie oameni drepti, nu oameni cu școală.”

Astăzi, bătrânul Ludovic Pop pare sănătos tun. La cei 92 de ani, încă îl mai țin puterile să iasă în fiecare zi la plimbare. Doar auzul i s-a mai stins puțin. Soția lui a murit acum vreo trei ani. Orice amintire legată de ea îi stârnește plânsul. A iubit-o mult, așa cum și-a iubit toată familia. Mai are un nepot stabilit de curând în America și o noră care-l mai vizitează când și când. În rest, se descurcă singur. Zilnic își răsfoiește albumul cu fotografii, ziarele vechi care scriau despre el sau șterge de praf lămpașele, medalioanele, statuetele... „Nu comunismul m-a înălțat pe mine, ci munca, domnule. Am muncit cât o sută, n-am dat din coate ca alții. Astăzi, minerul nu mai e ce-a fost. E vai de capul lui.” Cineva sună la ușă. Bătrânul n-aude. Mă ridic să deschid. E nora lui, a venit să-i gătească. „Bună ziua, tată.” Bătrânul n-aude. Privește înaintea lui, către scaunul gol pe care am stat eu. Vorbește mai departe despre minerul de altădată. Femeia îmi zâmbeste. „Nu v-a înnebunit de cap cu poveștile lui?”, mă întrebă. Îi răspund că nu. „Acum s-a terminat cu minierii în Valea asta”, se-aude bătrânul.

text Cătălin Apostol

foto Cătălin Apostol și Mircea Petculescu

L-am întrebat când a fost ultima oară la Mina Petrila, acolo unde a lucrat. Mi-a zis că nu-și amintește, că a fost cândva, demult. L-am invitat așadar la o mică plimbare în acel loc în care acum 55 de ani a trăit cel mai glorios moment din viața lui. A acceptat cu o condiție: să poarte, ca și atunci, uniforma minerească de gală. Am intrat pe poarta minei și am văzut cum dintr-odată chipul i s-a întunecat. Toată bucuria acelei plimbări, tot entuziasmul de până atunci, i-au pierit brusc. Pe tot parcursul vizitei noastre n-a scos un cuvânt. Doar la sfârșit, spre ieșire, l-am auzit zicând aproape în șoaptă: „Ce jalnic, domnule!”

*Au trecut 12 ani de când Andrei Frumușanu și Aurica Crăiniceanu au fost uciși prin împușcare în timpul mineriadei din septembrie 1991.
O tragedie căreia încă nu i s-au găsit vinovații.*

Cazul Frumușanu, 12 ani de coșmar

În 1992, exasperat de întrebările insistente ale ziaristilor referitoare la aceste crime, președintele Ion Iliescu răspundea răstit și plin de indignare tot printr-o întrebare: „Ce căutau la acea oră în Piața Victoriei studentul Frumușanu și Aurica Crăiniceanu?” Ca și cum „la acea oră” accesul în zonă cu pricina ar fi fost interzis.

Oricum, prezența nefericită a celor doi în văltoarea evenimentelor a fost cu totul întâmplătoare. Ei nu aveau nici o legătură cu hoardele de mineri sau civili care incendiau sediul guvernului. Andrei mergea, împreună cu un prieten de-al său, să cumpere o cămașă de la magazinul *Unirea*. Aurica și soțul ei se îndreptau spre Institutul Hematologic unde doreau să doneze sânge pentru a beneficia de câteva zile libere în care își programaseră să zugrăvească apartamentul.

Toate aceste proiecte au fost spulberate într-o secundă. Două cartușe de semnalizare trase din sediul guvernului au străpuns pieptul celor doi omorându-i pe loc.

După trei ani de anchetă, procurorul militar Gheorghe Surdescu dezvăluia opiniei publice rezultatul cercetărilor și numele inculpatului: Vasile Dorel Gabor, căpitan și apoi maior în cadrul SPP, acuzat pentru omor deosebit de grav prin împușcare cu o armă neconvențională.

La data de 18 septembrie 1995 începea pentru familiile îndoliate calvarul unui proces maraton în care s-au audiat peste 100 de martori, s-au schimbat șapte judecători și 12 procurori, s-au amânat termene în mod aberant.

În sfârșit, pe data de 10 iunie 1998, Tribunalul Militar Teritorial București îl condamna pe inculpatul Gabor Vasile Dorel la opt ani închisoare. La cererea ambelor părți însă, procesul continuă la Curtea Militară de Apel care la data de 1 octombrie 1999 hotărăște în mod surprinzător achitarea maiorului Gabor. Șocați de o asemenea sentință, părțile vătămate,

Pe tot parcursul procesului, Ștefan Frumușanu, tatăl lui Andrei, a fost supus la o întreagă campanie de intimidare. Justiția l-a batjocorit, avocații invidiușii l-au jignit, telefoane anonime l-au amenințat cu moartea, o mână criminală l-a tăiat cablul de frână de la mașină. Nimic din toate astea, însă, nu l-au făcut să renunțe. Vine în fiecare duminică, alături de soția lui, la mormântul lui Andrei. Se așază în genunchi și parcă repetă mereu același jurământ: că nu va avea liniște până nu se va face dreptate.

dar și Parchetul Militar General intertează recurs la Curtea Supremă de Justiție. Calvarul, așadar, continuă.

Urmează luni de amânări și tergiversări care duc procesul, ca din întâmplare, în perioada post-electorală din 2000.

Moment politic prielnic: Curtea Supremă de Justiție hotărăște, după trei ani de anchetă și șase ani de proces, casarea sentinței Tribunalului Militar și a Curții de Apel, restituind dosarul la Parchetul Militar Teritorial

pentru completare de probe penale. Cu alte cuvinte, după nouă ani, totul trebuie luat de la capăt.

Dar de data asta, într-un asemenea context politic, lucrurile s-au mișcat ceva mai repede: la data de 30 mai 2003, Tribunalul Militar Teritorial dispune scoaterea de sub urmărire penală a maiorului Gabor Vasile Dorel.

Acesta este, pe scurt, coșmarul soților Frumușanu și-al lui Viorel Crăiniceanu. 12 ani de chin, de umilințe, de amenințări, de batjocură.

Un coșmar prea greu pentru doi părinți rămași fără singurul lor copil. Un chin prea mare pentru un tată rămas să crească singur doi copii.

Furați de forfota cotidiană, striviți de grijiile noastre zilnice, se pare că am uitat cu totul de drama acelor zile negre din istoria post-decembristă.

Ei însă n-au uitat și nu vor uita niciodată.

„În memoria fiului nostru, Andrei, mărturisește Ștefan Frumușanu, vom merge până la capăt. Singurul nostru scop în viața asta care ne-a mai rămas este să vedem că se face dreptate. Vom face apel la toate organizațiile internaționale pentru împlinirea acestui act de justiție. Până atunci nu vom avea liniște nici noi și nici Andrei, acolo, în mormânt.”

text și foto: **Cătălin Apostol**

Te așteptăm cu ușile deschise...

CITYCENTER
VANZĂRI SERVICE

Calea Dorobanților 31-33,
Sector 1 București
Tel./Fax: 021.210.36.76; 021.212.27.01
e-mail: bu30@bx.logicnet.ro

Matiz – creat pentru tine

DAEWOO
AUTOMOBILE ROMANIA

Telefonul clientului: 0251.144.187
Asistență tehnică 24h: 0251.196.767
www.daewooauto.ro

GARANȚIE 3 ani sau 100.000 km

Serviciul de intervenție și urgențe sociale
funcționează ca o ambulanță, dar, atenție, nu
asigură servicii de urgență medicală!
Ambulanța socială a fost gândită de autoritățile
sectorului 2 drept „o soluție împotriva
excluziunii sociale”. Cine este îndreptățit să
sune la acest număr de telefon?
Toți cei care sunt în *situația de risc social*.

A man in a yellow uniform, likely an ambulance driver or medical staff, is shown in profile, looking towards the left. He is standing next to a medical cart that holds a blue monitor and a red first aid kit with a white cross. The background shows the interior of an ambulance with shelves and medical supplies.

social

9862

Ambulanța socială

Lipsiți de adăpost, de hrană, de familii. La cât de greu le este, vor fi lipsiți, curând, chiar și de viață. Bătrâni cu obrazul supt de nevoie, cu stomacul lipit de spinare. Copii cu tălpile zgâriate prin gunoaie, cu părul vâlvoi, cu mucii uscați în praf. Tinerii își mai înmoaie suferința ori prostia în aurolac: cu punga vârată în nas inspiră cu nesaț până când nu mai știu de ei. Ore în șir, zile întregi, ani la rând nu știu de ei. Nu există un mecanism social care să-i protejeze îndeajuns. De ceva vreme, însă, o idee fragilă a prins contur. Din luna noiembrie, în sectorul 2 al Capitalei circulă pe străzi *Ambulanța socială*. Un sector prea mic pentru o problemă atât de mare.

Doamna Mariana Georgescu, directorul Direcției de protecție socială a sectorului 2, își dorea de câțiva nevoită să o rezolve de una singură a obligat-o să acționeze. Oameni de bine sunau la protecția întregi femeia nu mai judeca. Degeaba au insistat vecinii, degeaba s-au deplasat autoritățile femeii mai protector ca oricând. Acolo îi era ei bine. Până la urmă, dna Georgescu a urcat-o cu forța curățată și hrănită. Și mașina dnei Georgescu a avut nevoie de

Un serviciu special pentru

O zi cu *ambulanța socială* pare să fie un examen greu de trecut. O zi întreagă în preajma suferinței trebuie începută cu un gând luminos. Misiunea umanitară însuflețește echipa. Toți tineri, toți des-toinici. Ștefan Vasile, șoferul, își așteaptă colegii mâncând un sandwich cu șuncă și roșii. Roberta (Radu), asistenta, își pregătește trusa de prim-ajutor. Trusă performantă, italienească. Tot echipamentul din interior (defibrilator, aparatură de ultim răcnet) face 50.000 de dolari. Mașina singură, goală, alți 50.000 de dolari. Sosesc și Alexandra (Aposteanu),

frumos, de după ușă. Foarte politicos, dl Nicu deschide și ne poartă înăuntru. Nici vorbă de criză psihică. Nici vorbă de urlete și alte spaima nebunești. Dl Nicu povestește calm prin ceea ce trece. Cum n-a mâncat de câteva zile. Cum abia dacă poate trăi din pensia de boală pe care o primește. Nu-și mai aduce aminte unde a lucrat. Ba, la un moment dat, nu mai știe nici câte camere are. Două sau patru? Știe că e bolnav și se scuza că uneori mai uită. Chiar ne atenționează că se enervează brusc și nu mai știe ce-i cu el. Pare un om cu

Ne depărtăm în liniște. Rămâne să mai țină legătura. Câți chinuți, revoltați, urmează să fie ascultați numai după ce ajung bolnavi psihici?

Secretul familiei Mitoșeru

Drumul spre suferință continuă. Ne îndreptăm spre Colentina, unde ne așteaptă dna Maria Luca. Are 81 de ani și ne întâmpină în baston. Are chip frumos, obraz curat. A lucrat la Muzeul de Artă, supraveghetor. E singură, a divorțat acum șapte ani, alte rude nu mai are decât un nepot, băiatul fratelui, și soția acestuia, dna Camelia Mitoșeru. Vreo legătură cu Mihai Mitoșeru? Sigur, dna Camelia e mama lui. După ce că acum șapte ani a căzut pe scări, a fost operată și acum țija care trebuia scoasă demult, dna Luca are o problemă mult mai grea: „Am vândut casa acum 10 ani, soțul meu și-a vândut camera lui și eu pe a mea. I-am dat-o doamnei Mitoșeru, soția fratelui. Of, n-am avut minte... Nu mă ia Dumnezeu mai repede, că acum am datorii mari la întreținere, cam 10 milioane, și cucoana asta vrea să mă dea afară. Era să și dea în mine, m-a brutalizat, noroc că am avut putere să strig.” Alexandra, psihologul, o liniștește, luându-i mâna într-a ei. Cu 1.300.000 pensie, din ce să trăiască, să mai plătească și întreținerea... Unde să se ducă acum, bătrână, bolnavă... Roberta o asigură că vor veni cu medicul, să o consulte. Vor merge împreună să-i scoată și țija. Cât despre dna Mitoșeru, o vor contacta, cu siguranță. Dar iată ce ne spune Camelia Mitoșeru: „Am avut grijă de această bătrână zece ani, de când mi-au vândut casa. Am lăsat-o să stea în continuare, pentru că am și eu părinți bolnavi și bătrâni de îngrijit, și știu ce înseamnă asta. M-am ocupat să fie operată atunci când a căzut, și, deși îi aduceam de mâncare, cerea altora, spunând că nu mă îngrijesc de ea. Eu am divorțat de fostul meu soț, nepotul ei, deci, practic, n-aș mai fi avut nici o obligație. Totuși, ani de zile eu am plătit și întreținerea apartamentului. Acum, în ultimul an, am adus o fată în gazdă, tot ca să-i fie ei mai ușor, să-i plătească întreținerea. Nu știu ce a făcut cu banii. Nici cu cei de pe casă nu știu ce a făcut. Ceva nu e în regulă, ar trebui făcut un control psihiatric. Ba a început să mă blesteme, să umble pe la biserici ca să-i meargă rău lui Mihai. Nu vreau să fac nici o legătură, dar parcă prea multe necazuri am avut și eu, și băiatul meu, în ultimul timp.” Ar fi prea simplu să spunem că adevărul e undeva, pe la mijloc. Doar *ambulanța socială* ar trebui să găsească un mijloc de aflare a adevărului. Până

„Vreau să îi ajut pe acești oameni, pentru că nu suport să văd pe cineva care suferă lângă mine. Îmi cunosc sectorul că pe propriul buzunar, dar până când nu am mers chiar eu cu *ambulanța socială* nu am știut că sunt atâția oameni chinuți. Îi ajutam cât putem, dar, cu tot efortul nostru, nu acoperim toate nevoile. Sperăm ca măcar faptul că acum știu că nu sunt singuri să le dea speranță de viață”, susține Neculai Onțanu, primarul sectorului 2.

psihologul, și Veronel (Naca), asistentul social. Toți au geți galbene, de-ți iau ochii. Galbenul este culoarea optimismului, e tonic dar și liniștitor. Gata de drum. Veronel are lista cu tot ce trebuie: nume, adresă, telefon, cine a anunțat și de ce.

„Ieșiți afară! Acum! Vreți să vă sparg?”

În capul listei, Nicu Marian, de 48 de ani, de pe strada 10 mese. Administratorul blocului a sunat și i-a chemat. Dl Nicu face crize. Destul de des. Strigă, bate cu pumnii în ușă, nu se mai înțelege cu el. Are probleme psihice. Oricât sunăm, nu răspunde nimeni. Vizavi, soția administratorului ne povestește în șoaptă cum „dl Nicu e un om tare bun, e pâinea lui Dumnezeu, dar când intră în criză, parcă nu mai e el. L-a internat fratele lui odată, dar acum parcă i-au venit și mai și”. Mai încercăm, totuși, o dată, la dl Nicu. Ne prezentăm,

cap. Roberta vrea să-i măsoare tensiunea. „Mai bine nu”, spune dl Nicu, și-o privește tăios. Explicăm că vrem să atragem atenția opiniei publice prin cazul lui. Ne-ar trebui o poză. Dl Nicu se schimbă la față. „Ieșiți afară! Acum! Vreți să vă sparg?” Ieșim cu frică. Veronel încearcă să-l potolească. Brusc, dl Nicu își cere scuze. Mii de scuze. Uite cum nu se mai poate controla. Ne poartă din nou. Veronel îi arată cum poate fi ajutat. Să meargă să facă cerere de handicapat. Vor merge împreună, când se va hotărî. Dumnezeu lui parcă n-ar avea încredere, dar e conștient că are nevoie de ajutor. „Uite în ce hal m-au adus. După atâția ani de muncă, nu mai știu ce să fac, am vrut să mă sinucid! Să mă arunc de la etaj! Acum trei zile mi-am băgat cuțitul în burtă. Uite, am fost plin de sânge!” Lângă buric, o rană mică stă mărturie disperării dlui Nicu. Pe masă, un cuțit de vânătoare, în teacă.

ani de zile să găsească o soluție pentru oamenii lăsați în ruină. O situație disperată pe care a fost socială pentru o femeie care trăia în mizerie. Casa ei devenise un munte de gunoi. Nemâncată de zile (protecție socială, jandarmerie) să o convingă să meargă la spital. Mormanul ei de gunoi i se părea în mașina personală. Ceilalți nu-și mai asumau responsabilitatea. Femeia a ajuns la spital, unde a fost spălări succesive. Atunci a încolțit gândul. O *ambulanță socială*.

oameni cu nevoi speciale

atunci, dna Luca, aflată în evidența serviciului de protecție socială, va fi vizitată periodic și ajutată să treacă mai ușor peste probleme.

Următorul pe listă e Vasiliu Dumitru, de 84 de ani. Are de făcut o injecție din două în două zile, pentru o durere la picior. Dar aici problema e alta, mai complicată. Fiica dlui Vasiliu, Elena, a rănit la pat de 10 ani. O boală nemiloasă: hidrocefalee. Acum Elena își mai mișcă doar mâinile. Părinții ei, Dumitru și Zamfira, au hotărât să țină un regim de viață tonifiant. Au mare nevoie de energie pentru ea, pentru fiica lor. Practic, ei doi au nevoie de o a doua tinerețe. Când ei nu vor mai fi, cine mai are grijă de Elena? Fac gimnastică în fiecare dimineață, se hrănesc sănătos, gândesc pozitiv. Sunt plini de dragoste, deși Elena are și momente de nervozitate. Imobilizarea e chin nu numai pentru trup, dar mai ales pentru minte. A fost economistă, a fost și căsătorită, dar bărbatul a părăsit-o după ce s-a îmbolnăvit. După prima operație a încercat o colaborare la *Tele 7 abc*, au trimis-o și în Israel, la *Eurovision*. Amintiri stătute. „Sunt curajoasă, dar uneori nu mai suport. Nu știu cum, din senin, mi se pune paraponul. Mă doare și coloana tare, mă-a pierit și cheful de integrame...” Din păcate, fetele noastre nu mai au nimic de făcut aici. Cu hidrocefaleea nu e de luptat. Poate doar cu durerea de picior a tatălui, care n-a fost în viața lui, până acum, bolnav. Să-l țină Dumnezeu sănătos!

La ora 13 ne îndreptăm spre direcție. O scurtă pauză, de dezmoțire. Se schimbă echipa: ies psihologul Alexandra Aposteanu și asistentul social Veronela Naca și intră medicul Diana Dobrin și asistentul social Ionela Turcu. Rămâne Roberta, asistentă medicală, care duce după ea cele cinci kilograme ale trusei medicale. S-a recăsătorit de curând, e voioasă și are mare drag de meseria ei. A ajuns aici prin concurs, după ce un an de zile a lucrat într-o țară orientală. Chiar dacă aici câștigul e mai mic, are o motivație în plus. „Oamenii sunt apropiați, le văd suferința și mă simt foarte bine după ce îi ajut. Meseria asta îți dă o bucurie foarte intensă!” Dna doctor Diana Dobrin și-a pus jacheta galbenă și studiază lista de astăzi. E rezident anul trei la Spitalul Floreasca și se specializează în medicină de urgență. O zi face de gardă la spital, altă zi merge prin sector cu *ambulanța socială*. „E obositor, dar e foarte stimulant, în primul rând pentru evoluția mea profesională. Văzând atâtea urgențe zilnic sunt sigură că învăț din ce în ce mai mult.”

Dna Luca are probleme cu mama lui Mihai Mitoseru

Di Vasiliu (sus) se tratează ca să o poată îngriji, apoi, pe fiica sa, Elena (jos), bolnavă de hidrocefalee

Bătrânețea ca o rană

Iar pornim în goană prin oraș. Adică prin sector. Undeva, într-o fundătură din Plumbuita, ne-așteaptă o mamaie paralizată. A sunat nepotul, înnebunit că nu mai știe ce să facă, bunica a făcut escare și toată pielea îi e numai o rană în zona genitală. Găsim un nepot educat, foarte bine îmbrăcat, și o mamaie mustind de puroi pe două fese. Abia se poate respira în camera mică, unde a rămâne mai mult de două minute înseamnă să-ți întorci stomacul pe dos. Miros de urină, de respirație grea, de infecție puturoasă. Mamaia are două

cârpe groase între picioare, în chip de absorbant. O femeie se-nvârtă printre noi, cu treabă. E tanti Maria, care are grijă de tanti Reta. Aflăm că mamaia a fost, de fapt, o doamnă, educatoare și director de grădiniță. După ce i-a murit soțul a căzut la pat. Maria larinca are 69 de ani și arată de 80. Sub batic, pe gâtul transpirat, sunt lipite câteva firimituri de pâine. Nu se-ngrăjește prea bine tanti Maria de tanti Reta. Nepotul, Dorin, e vădit preocupat. „I-am cumpărat pampersi, dar și ăia o jenează. Până acum n-a pățit așa ceva, dar tanti Maria face

și ea ce poate. De acum două zile, când am văzut rana bunicii, n-am mai avut somn. De-ai v-am chemat, să-mi spuneți ce să fac. Îi cumpărăm zilnic un litru de suc natural, *Prigat*. Altceva nu bea.” Bunica nu stă prea rău. Are pensie de 2.700.000. Multe bătrâne ar invidia-o. Are băiat fost colonel, nepoti cu bani și citiți. Familia ar fi putut, după cum se vede, să-și permită o îngrijire mai acătării. Să plătească o femeie care să se priceapă n-ar fi fost greu pentru ei. Cu toate astea, ei cheamă *ambulanța socială* pentru un pansament de rutină. Echipa ambulanței nu reacționează la acest aspect. Sunt obligați să vadă toate apelurile din sector. Vor veni la două zile să o panseze pe bunica. Dna doctor e supărată. „Plaga e suprainfectată, e foarte urâtă. Cum se poate să ajungă în halul ăsta! Și cârpele alea aspre între picioare!” E de dorit un colac special pentru escare. Nepotul e din tot sufletul preocupat. Atâta doar că e neștiutor, e depășit de situație. Ionela, asistentul social, indică angajarea unui îngrijitor la domiciliu, din cei școliți la protecția socială. Se parlamentează cu fiul bătrânei, prin telefon. Tot prin telefon încercăm să obținem aprobarea pentru poză. Nu-i o imagine prea plăcută. Și apoi, fiul colonel, oameni cunoscuți, cu stare... N-ar fi avantajos pentru ei. Acoperim bunica și rana supurândă și-o fotografiem cuminte, la luarea tensiunii. Nici usturoi n-am mâncat, nici camera nu mai miroase. A fost aerisită.

La dna Magdalena Fota găsim curățenie, chiar bunăstare. O dor picioarele, coloana, inima, tiroida, dar pare să-i meargă mai bine decât celorlalte. Medicamente scumpe pe măsută. Abia tirziu, după ce dna doctor Dobrin îi prescrie ceva mai ieftin dar la fel de bun, ne spune un secret: dar să rămână între noi. Pe ea o ajută, de fapt, o fundație care ține de o mare companie producătoare de țigări. Ei îi aduc medicamente, mâncare zilnic, ba o să-i plătească și operația de cataractă, o să-i cumpere cristalini. Uneori îi mai dau și câte-un hax de țigări, mai vinde pe la cunoștințe, mai face un bănuț... Fetele din echipa ambulanței se uită una la alta. Aici nu-i nici o urgență. Îi urăm sănătate dnei Fota.

Medicii i-au pus piciorul în gel de vacă

Mai sus, pe Moșilor, așteaptă dna Elisabeta Olteanu. Tot singură, tot fără putere. Are diabet, osteoporoză, gastrită, amețeli și 1.300.000 pensie. O mai ajută, rar, fiul, plecat în Ontario. Acum un an dna Elisabeta s-a dus la primarul Onțanu. El a îndrumat-o spre o fundație suedeză de ajutorare a persoanelor aflate în dificultate. Chiar și așa, a fost nevoită să vândă de prin casă ca să mănânce. „Când iau pensia, înainte de toate plătesc întreținerea. E greu, dar am reușit să n-am datorii.” Dna Elisabeta abia poate să stă în picioare la consult. De luni de zile n-a mai coborât măcar în fața

Tanti Reta își ascunde rănile sub pătură

Dna Natalia îi așteaptă pe asistenții sociali. Serviciul de ambulanță socială lucrează în parteneriat cu Samusocial (Franța), Médecins sans frontières, Fundația suedeză pentru ajutor umanitar individual IM și spitalele N.Gh.Lupu și Sf. Pantelimon din București.

blocului. N-o vizitează nimeni. Ba da, de-acum încolo, tinerii drăguți de la *Ambulanța socială*.

E noapte și mașina gonește cu sirena pe șosea. E grabă mare: încă un caz și-apoi, la șapte, în fața bisericii *Capra* sunt aduși năpăstuiți ai străzii pentru consult și ajutoare. Pe *Ștefan cel Mare* e pregătită de vizită dna Natalia Dumitrescu. Are 78 de ani și a dat necazul peste ea acum doi ani: și-a îngropat băiatul, medic veterinar. A fost găsit fără viață într-o cameră de hotel. Dna Natalia e obișnuită de mică să sufere. Familia ei s-a refugiat după ce au fost evacuați din orașul Ismail. Aici, în România, a învățat și a devenit șef serviciu administrativ. A înființat trei grădinițe. Foarte sensibilă dna Natalia, plânge nemțet. Are piciorul operat a doua oară, după ce a căzut acum 15 ani. Astăzi a mai avut și dureri groaznice de stomac, de la medicamente. Piciorul e înfășurat în pansamente groase și țepăn ca un trunchi noduros de copac. Genunchiul e deplasat de la locul lui. Medicii i-au pus piciorul în gel de vacă, o inovație care revoluționează ghipsul. Măine trebuie dat jos. *Ambulanța socială* va veni dis-de-dimineață să o transporte la spital. Cu chiu, cu vai, dna Natalia se sprijină de cadrul de metal, ca să ne petreacă până la ușă. Pornim cu plâns, înainte!

Ziua de muncă s-a încheiat. Iarăși ajungem la direcție, pentru că în noaptea asta intră alt schimb: altă doctoriță, alt asistent social. Umblă vorba că *tăticu'* îi așteaptă pe toți la o discuție. *Tăticu'* e primarul Onțanu, dar n-avem voie să spunem, pentru că dumnealui nu știe. Deși *tăticu'* e un nume frumos, spus cu admirație de tinerii ce au primit din entuziasmul lui. E muncă în echipă, ce mai! În fața bisericii *Capra* din Pantelimon sunt adunați care mai de care, cu hainele găurite, nerasi și nespălați. Toată ziua jandarmii din Brigada specială au umblat după ei să le explice și să-i convingă să vină la adunare. Unii au venit, alții nici n-au vrut s-audă. Au și ei orgoliul lor! Cum să primești ajutor dacă nu l-ai cerut?

L-a prins necuratu' și i-a furat banii

Ambulanța clipește întruna din ochiul albastru. *Ambulanță*, biserică și oameni ai străzii închipuie un tablou chinuit. Deși nu are miros, aburul aurolacului se întinde peste adunare. Noi,ăștia, neobișnuiți, începem să lăcrimăm de usturime. Lacrimi ar trebui să curgă cu adevărat dac-am sta să ascultăm toate poveștile îngrămadite aici. Unul câte unul, nevoiașii intră în salvare, la consult. Tase Rădița a venit cu Georgiana, de șase ani și cu „pretena” ei, Niculina. Stau într-o curte, printre niște ziduri fără uși, fără ferestre, fără acoperis. Copilul are mâinile înghețate, nasul roșu, pe care și-l trage întruna. Fără succes. Rădița are 2.000.000 pensie, o fi fost ceva la viața ei...

Unu' mai înfoclit, cu căciulă mare și grăsime năclăindu-i bărbia, a ajuns pe stradă din ghinion. Poate și din prostie. Și-a vândut casa mai întâi și și-a luat apartament confort trei în Ferentari. Că n-avea bani (deși a lucrat 13 ani la *Inox*) și-a vândut a doua oară casa, dar acum l-a prins necuratu' și i-a furat banii taman când ieșea de la notariat. Nu știe cum s-a făcut, dar așa necăjit și beat cum își

Georgiana și Rădița pleacă acasă cu plasele pline

Nea Grigore încă se gândește la casa pierdută

ducea zilele, l-au luat jandarmii și l-au dus la bala-muc, la Bălăceanca. „Da' io-s de balamuc? Spuneți și dumneavoastră, io-s de balamuc?” C-o fi, că n-o fi, nea Grigore Dorobanțu se mai învârte de câte-un ban vânzând păhărele folosite de la *McDonald's*. Le cumpără pescarii, pentru viermi. Nea Grigore folosește și el pahare destul de des, le umple cu țanie și le dă pe gât, unu' câte unu'. De-ai acum suferă cu ficatul. Doamna doctor îi zice să nu mai bea. „Ea zice, ea aude! Casă n-am, ce viață e asta? Măcar o băutură să mai trag și io!” La final de consultație, oamenii primesc bonus, un pachet cu alimente. Fundația suedeză pentru ajutor umanitar individual, *IM*, a cheltuit ceva: salam *Gourmet*, cașcaval *Rucăr*, lapte *Milli*, ehe, numai delicatese, ceva medicamente de strictă necesitate, dulciuri pentru copii... Bunătățile le potolesc foamea în noaptea asta. „Important e să știe că există cineva lângă ei. Măncarea e primul lucru de care au

nevoie și cu asta îi atragem. Dar la fel de importantă e sănătatea, și-aici se lasă convingși mai greu. Unii au boli contagioase, SIDA. Mi s-a întâmplat să duc o femeie care stătea în zăpadă, sub un celofan, de cinci ori la spital. De fiecare dată a fugit. S-au obișnuit cu răul”, spune dna director Mariana Georgescu, prezentă la acțiunea de la *Capra*. Târziu, în noapte, grupul de prăpădiți se retrage, fiecare pe la străzile lor. În noaptea asta se vor ospăta. Poate și ceva băuturică nu strică... E bine, există protecție socială, există *ambulanța socială*, un folos oricum se poate trage din asta. Unora, viețile li se vor schimba, dacă pun și ei umărul. Alții vor fi nevoiți să lase din obiceiuri, îmboldiți de oamenii primăriei. Vor avea nas să iasă în societate. Că doar societatea de-ai-a-i pregătește.

text **Gia Iova**

foto **Robert Hancianec**

Echipa de baschet a
Fundației *Motivation*
se antrenează serios,
de trei ori pe săptămână

social

Am văzut și handicapați fericiți

Femei și bărbați în scaune rulante. Muncesc, fac piața, șofează. Urcă pe munte, stau la plajă, se închină în mănăstiri. Dansează, joacă baschet și tenis, aleargă la maraton. Iubesc și sunt iubiți. Deși destinul a încercat să-i oprească, la un moment dat. Trăiesc ca și când toate ar fi la locul lor. Ca și când handicapul nu ar fi decât un semn. Că fericirea nu depinde de trup.

La volan din fotolii rulante

Tânăra, frumoasă, deșteaptă. Nu-i mai pasă demult de scaunul rulant. Îl poartă natural, elegant. Parcă ar fi o bijuterie de toată ziua. Elena Filip este directorul executiv al Fundației *Motivation*. La 19 ani, a căzut dintr-un păr. La Bălățești, în județul Neamț. Fractură de coloană, trei operații, fără șanse de vindecare. Ajunsese o legumă, nu mai voia nimic. Pentru orice mișcare, mama ei a purtat-o în brațe, șapte ani de zile: „Am evitat scaunul rulant, mi-era rușine de situație. Știți cum e mentalitatea la țară, vecinii se uitau la mine peste gard. Credeau că nu mai am nici creier. Am încercat tot ce se putea, de la recuperare până la vraci și bioenergeticieni. Miracolul, însă, a venit de la *Motivation*. Sub forma unui tânăr cu aceleași probleme, care mi-a propus un scaun rulant gratuit. Dacă vin la București, la un seminar. Singură, cu trenul. Eu am crezut că e nebun. Părinții mei s-au gândit la sectanți, aventuri și alte cele. În fine, am hotărât să vedem despre ce se vorbește. Dar a venit și mama cu mine. În gară mă aștepta o echipă, care cu geanta, care cu scaunul, conversație, mașină. Am ajuns la Măgurele și am văzut handicapați, ca și mine, în fotolii rulante, răsând, dansând... Prima dată am crezut că sunt actori, ca să ne ridice moralul. Apoi am înțeles că se poate. Am participat la un stagiu de formare, am făcut gimnastică și cursuri de calculatoare, am locuit într-un apartament închiriat, am învățat să mă descurc singură. A fost cumplit de greu, m-am simțit ca la instrucție, în armată. Dar a meritat. Filip, tânărul acela care m-a racolat, acum este soțul meu. Avem un apartament adaptat, la parter, în București, o Dacie modificată, mergem la cumpărături, la film, în concediu. Vrem și un copil, dar nu chiar acum. După atâția ani de lăncezeală, vrem să trăim puțin liberi. Să ne bucurăm din plin de revenirea la viață.”

Orele de conducere se fac pe o Dacie adaptată la Romhandicap. Toate comenzile sunt la mână. „Doar că ambreiajul este cam greu de stăpânit, de aceea aș prefera cutiile automate”, susține Elena, o șoferiță cu experiență.

Primul împușcat în Revoluție

Dan Maftei este antrenorul echipei de baschet. Înainte nu-i plăcea acest sport. Din cărucior, însă, i se pare spectaculos. Se consideră fraier că a crezut într-o revoluție: „Am fost rănit în 21 decembrie, în fața la Luceafărul, seara. Luat de entuziasm, m-am certat cu unul de avea cagulă. Și a tras în mine. Glonțul m-a nimerit în gât și a ieșit pe sub brațul stâng. M-au luat niște tineri și m-au dus la Colțea. Eram primul împușcat, nu trebuia să se știe asta, mă ascundeau cu patul ca să nu mă omoare alții. În fine, operații, alte spitale, scuiam sânge, că-mi atinsese și plămânii. În 31 decembrie am fost trimis în Elveția, printr-o prietenă care a intervenit la

Crucea Roșie. Diagnosticul era clar, paraplegie. Am stat acolo un an și trei luni, am făcut recuperare, am învățat cum să mă descurc în noua mea condiție. Veneau să mă viziteze mulți români și toți se bănuiau unii pe alții că ar fi securiști. În martie '91 m-am întors în țară. Dezamăgirea e mai grea decât handicapul. Eu mi-am riscat viața pentru nimic. Am o pensie de revoluționar și atât. Pentru apartament, mașină și medicamente am fost ajutat mereu de afară. În rest, ce să zic, încerc să trăiesc normal. Am o prietenă, studentă la kinetoterapie. Ea e pe picioare, mă acceptă așa cum sunt. Sigur că mi-e dragă, dar mai e până la căsătorie.”

În fosta casă de cultură a comunei Bragadiru se află, din martie 2000, sediul Fundației *Motivation* 30 de angajați, dintre care 11 în cărucioare, repară, zilnic, ceea ce Dumnezeu a strîns peste 80 de persoane beneficiază de programele fundației. Finanțate, în mare parte, de

Fericiți cei a căror suferință

Am plecat spre Bragadiru cu o oarecare strângere de inimă. Că și ziaristul, la urmărirea, e om. Nu rămâne indiferent la suferința subiecților sale. Oricât s-ar strădui. Handicapați îmi mai lipseau acum! Durere târâtă în cărucioare! Primul șoc a fost chiar intrarea în sediul Fundației *Motivation*. Niște tineri drăguți ne-au deschis ușile. Ne-au purtat, cu bucurie, prin lumea lor. Ne-au ajutat să urcăm scările. Să ne ținem echilibrul pe rampa special amenajată. Noi – pe picioare. Ei – tot timpul în scaune rulante. Pe care le mănuiesc cu o dexteritate amețitoare. Ca și când ar fi parte din trupul lor. Sala de kinetoterapie și recuperare activă este un fel de probă de foc. Ajuns aici, pacientul trebuie să lupte pentru independența de mișcare. Adică să reînvete să se descurce singur. Să nu mai aibă nevoie de ajutor pentru îmbrăcat, spălat, masă, transfer din scaun în mașină, în pat sau în cadă. Este momentul să precizăm că avem de-a face cu oameni care nu s-au născut cu handicap. Beleașă asta au „dobândit-o” dintr-o întâmplare. Numită, de regulă, accident. Kinetoterapeutul Ciprian Dorobanțu ne explică cât e de dificil să depășești stadiul de „legumă”. Să-ți recaptești libertatea de mișcare. După ce ai stat luni sau ani de zile imobilizat. Cum treci de durere, de câte ori țazi. De câte ori plângi, cât trebuie să tragi de fiare. Dar se vede că merită. „Facem un baschet?”, mă crucesc auzindu-l pe Gigel. În secunda următoare, roțile cărucioarelor

se întrec spre teren. Două echipe ad-hoc. Handicapați frumoși, plini de viață și de umor. Își etalează porecele: *Melcul* – pentru că se mișcă mai încet, are și mâinile semiparalizate; *Head&Shoulders* – pentru că numele lui de familie este Mătreată; *Balonaș* – că domnișoara cu pricina e mai plinută; *Vedeta* – de vreme ce zâmbește tot timpul spre aparatul de fotografiat. Și se încinge un meci în toată regula. Cu multă alergătură și mingi aruncate direct în cos. La un moment dat, unul dintre jucători se răstoarnă cu scaunul cu tot. Întepenesc de teamă, sar să-l ajut. Mi se face semn, discret, să-mi văd de treabă. Baschetbalistul trebuie să se descurce singur. Nimeni nu-l bagă în seamă. După două-trei târășuri și gesturi bine calculate, tup, iată-l bine mersi la locul lui, în cărucior. Cu gura până la urechi. Pentru că și ceilalți se amuză pe seama lui. Apoi terenul de tenis, sala de calculatoare, atelierul de asamblare. Mășterul Fane ne dă detalii: „Toate componentele sunt românești. Nu facem producție de serie, scaunele sunt personalizate, funcție de evaluarea unui specialist. Un model fără adaptări speciale costă 215 dolari. Prețul crește până la 275 de dolari, dacă produsul este mai complex. Dar nu le vindem, deocamdată le facem cadou. Poate mai târziu, dacă se mai limpezesc lucrurile, o să scoatem și ceva bani cu ele.”

Culmea este că oamenii ăștia, cu handicap care de care mai sever, nu se mulțumesc doar să

se descurce singuri, fără să ne ceară ajutorul. Ei sunt și cei care oferă sprijin, printre altele, semenilor „întregi”. Fericiți cei a căror suferință s-a transformat în conștiință. Sediul fundației găzduiește și un club al tinerilor din Bragadiru. Din scaunul lui, George Ivanov îi ajută să scoată un ziar local, să navigheze pe Internet, să se distreze, să se apropie de sport. „Într-un fel, pot spune că suntem copiii acestei fundații. Aici am învățat multe lucruri, am fost înțeleși, ajutați să ne descoperim personalitatea. Suntem, pur și simplu, un grup de prieteni”, susține Andreea, liceeană și redactorul-șef al ziarului *Reporter Bragadiru*.

Vizităm, apoi, o casă de tip familial, pentru copiii cu handicap sever, recuperați din orfelinatul de la Tâncăbești. Opt fete și băieți, între cinci și 14 ani, alcătuiesc o familie, cu mame și tați angajați. Se lucrează în trei schimburi, fără duminici și sărbători legale. Unii dintre puști merg la grădiniță, alții la un centru special din București.

Au mașină cu șofer, dormitoare elegante, jucării cu dușumul, bunătăți în frigider și pe masă. Dar mai ales afecțiune. Valentina și Olga par a fi idealul de mamă. Care răspunde la toate întrebările, ghicește nevoile din priviri, nu se supără, nu se satură niciodată să-și strângă odraslele în brațe. Drept dovadă, în doar câteva luni, copiii au făcut progrese uriașe: Cristina a început să meargă, nu mai are nevoie de

Medicii susțin că peisajul medical este doar 10% din ceea ce trăiește un handicapat. Oamenii dependenți de fotoliul rulant suferă și tulburări psihice, accentuate, din nefericire, de atitudinea celor din jur, care nu este întotdeauna potrivită.

România. Dintr-un spațiu abandonat, o mână de oameni a scos o locație modernă, cat. Mâini și picioare fără vlagă. Suflete ciuntite de această întâmplare. În fiecare an, Delegația Comisiei Europene în România. Cu 147.000 de euro, de pildă, în 2003.

se transformă în conștiință

cărucior; Casandra „raportează” zilnic că a fost cuminte la grădiniță; Dani încearcă să lege cuvinte, la șase ani...

Tot un fel de copii, dar mai mari, tocmai învață cum să trăiască, într-un mod de simulare de domiciliu, respectiv într-o casă normală, dar adaptată pentru nevoile oamenilor cu handicap. Ramona, Gabi, Marian și George, în cărucioarele lor, asistați de doi instructori, duc împreună greul unei gospodării: aprovizionare, curățenie, spălat, gătit. Dacă plouă, ies cu mașina. În față sunt parcate un microbuz cu rampă, și un camion Volvo adaptat, condus de Filip, în ciuda handicapului. Și în nici un caz numai prin Bragadiru. A fost până în Suedia. Dacă e timp frumos, cărucioarele ies la plimbare. Tinerii merg la fundație. Seara revin acasă, ca orice om normal de la serviciu. Spre deosebire de noi, însă, sunt bine dispuși, n-au probleme de stres. Ei chiar știu ce înseamnă fericirea de a face ceva. De a câștiga încă o zi. Un răsărit de soare, o vorbă bună, un zâmbet. Le-o fi înțepenit Dumnezeu picioarele sau mâinile, într-un moment de neatenție, dar, în schimb, le-a mișcat sufletul. Așa de tare încât să se poată bucura de lucrurile simple ale vieții. Capitol la care noi, ceilalți, vai, suntem atât de handicapați!

Text: **Liliana Petruș**

Foto: **Octavian Tibăr**

și **arhiva Fundației Motivation**

În casa de tip familial, inaugurată în septembrie 2003, copiii aduși de la Tâncăbești au parte de o îngrijire mai mult decât părintească

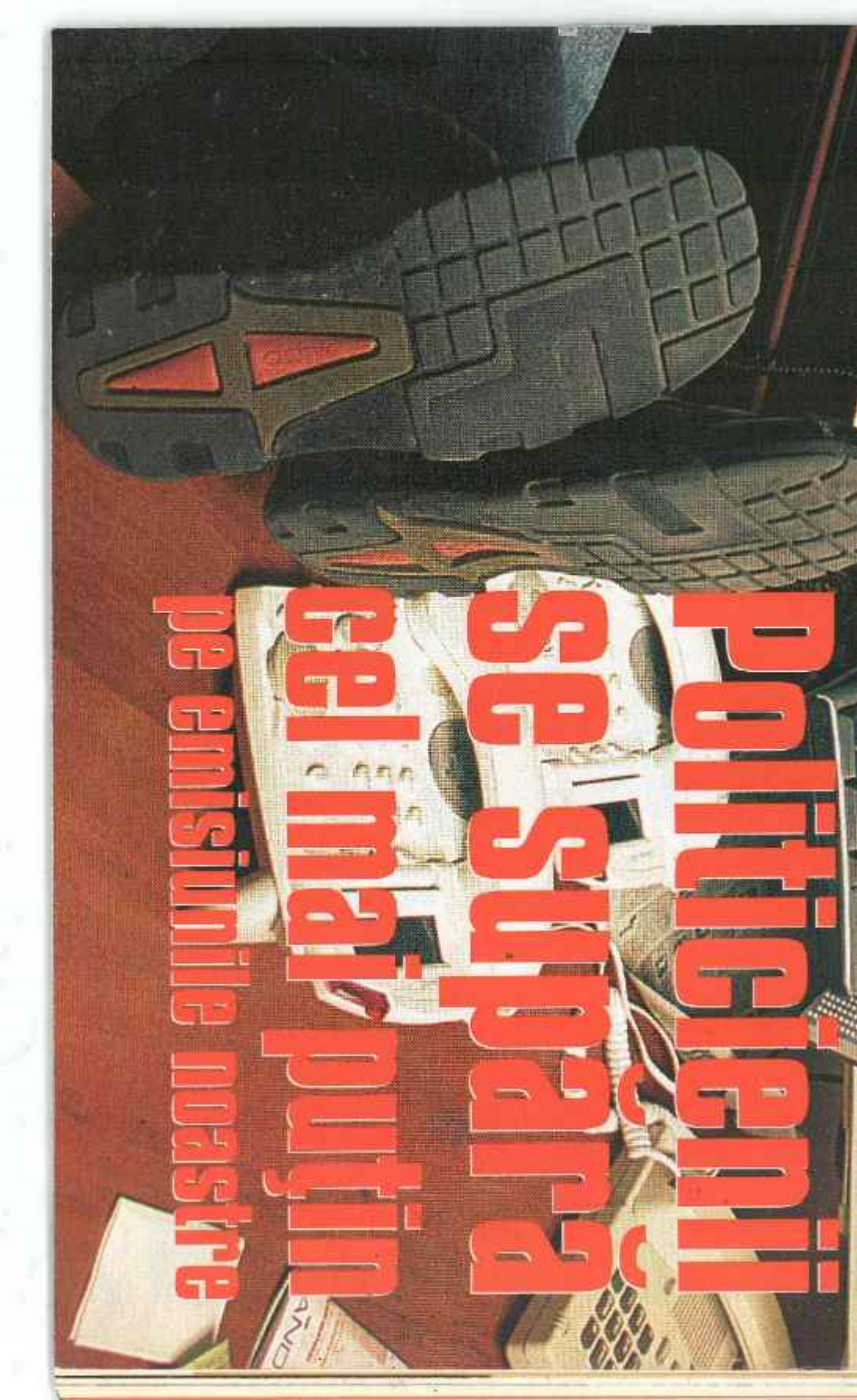
Un club amenajat special pentru tinerii din Bragadiru. Handicapații încearcă să-și învețe pe oamenii „în picioare” că viața e frumoasă

În ziua documentării noastre, Ramona și Gabi au pregătit o prăjitură absolut delicioasă, cu mere și scorțișoară

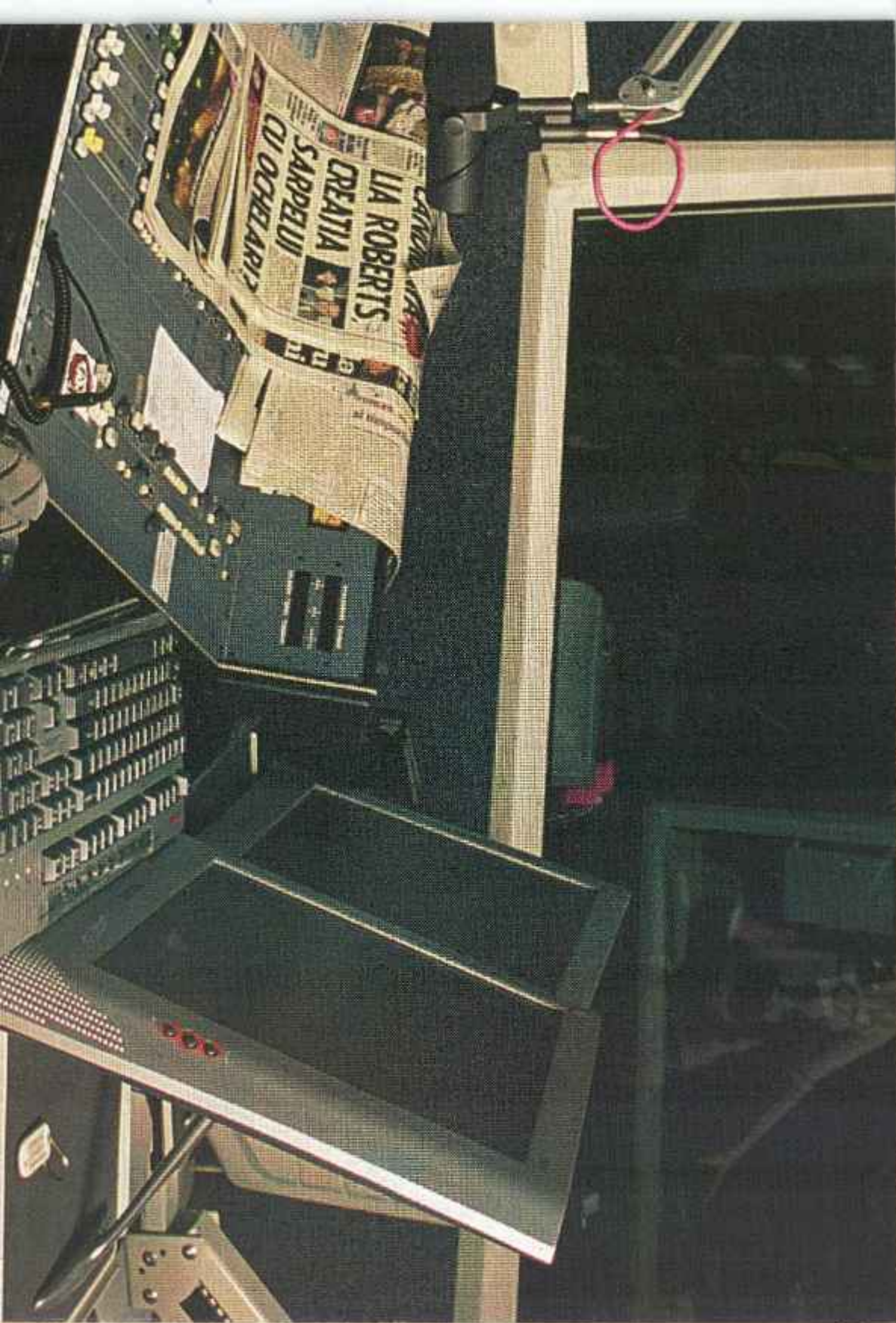

Ora 10.00. Programul matinal s-a încheiat. Tocănița de gazete s-a tocat, Tembelesonul s-a închis. Mihai Găinușă își face apariția calm, pe holurile fostului Radio Contact, botezat acum Kiss FM, de la etajul 12. Ne invită prietenos să mergem într-unul dintre studiourile libere. E zi de marți, 13, și eu am norocul să-mi revăd un fost coleg de facultate buclucaș, partener de cârcoteli cu... „Doamnelor și domnilor - Șșșerban Huiduuu!”. Dacă în facultate nu te lăsa să audiezi cursurile fiindcă nu mai puteai de râs din cauza lui, Mișu nu se dezmințe nici acum. Iar când își mai face apariția și Șerban, hazul și buna dispoziție erup ca un vulcan. Tipii ăștia doi știu să facă haz de cele mai mici și neînsemnate lucruri. Ce să mai vorbim despre cele mari...

Politicienii se supara cel mai puțin pe emisiunile noastre

„Sunt oameni care ne dau telefon și ne s

▼ Azi e marți, 13 ianuarie, și circulă în popor vorba cum că marțea sunt trei ceasuri rele, că 13 aduce ghinion... Sunteți superstițioși?

Șerban Huidu: Știi care-i faza? Nu am avut niciodată foarte mult ghinion într-o zi de 13, dar mi s-a întâmplat într-una cât pentru toate celelalte la un loc. Periodic mi se mai întâmplă să nu am noroc într-o zi de marți 13...

Mihai Găinușă: Eu am făcut *Liceul Industrial* 13 și am fost al treisprezecelea la catalog. Nu cred că am avut noroc!

Șerban Huidu: S-a văzut după note! Mai ales la matematică, s-a văzut foarte, foarte clar cât ești de norocos!

Mihai Găinușă: S-a văzut după note, ai dreptate! În prima oră de mate, profesorul ne-a spus: «Și acum, să iasă la tablă al treisprezecelea la catalog!». Cine era? Eu eram acela!

– Da, dar uite, ai ajuns la radio. Ți-a purtat noroc numărul 13...

Șerban Huidu: La matematică, niciodată!

Mihai Găinușă: Nu mi-a purtat nici noroc, nici ghinion. Eu nu sunt superstițios!

Șerban Huidu: Nu, doar că face uite așa la canale... (îmi arată cu piciorul cum face Mișu când trece pe lângă un capac de canal – n.r.), și scorie: N...O...R...O...C.

– Când v-ați dat seama că sunteți făcuți unul pentru celălalt...? Profesional, evident!

Șerban Huidu: Păi, eu mi-am dat seama, fiindcă el nu și-a putut da seama. Era puțin cam prea ocupat! Eu mi-am dat seama că ne potriveam. A fost potrivire de la distanță pentru că nu-l cunoșteam. Știam despre el și l-am căutat. L-am găsit greu. Nici nu răspundea măcar la telefon... Ceva groaznic, doar pisica lui răspundea la telefon: «Alo!!! Miau!!! Sunt Truțulescu!». Așadar, l-am dat un telefon lui Mișu și ne-am întâlnit o dată și mi-a povestit câte romane a citit. Ne-am găsit pasiuni comune... Ți-aduci aminte?

Mihai Găinușă: Numai eu am vorbit atunci!

Șerban Huidu: După aceea am făcut un proiect de emisiune care însă a fost respins... Fiind prost, cred!

Mihai Găinușă: Fiind prost ăla care l-a respins!

Șerban Huidu: Vezi că s-ar putea să citească și să te trezești cu o palmă după ceafă, „care este!” (râde) După șase luni ne-au chemat să facem *Matinal* la *Radio 21*. Emisiunea a mers bine, iar după încă șase luni am trecut și la televizor. Din șase în șase luni am făcut câte ceva.

– **Formatul emisiunilor *Surprize, Surprize...*, *Din dragoste*, emisiunile voastre preferate de altfel, își trag seva din programe similare din Vest. Emisiunea voastră, *Cronica Cărcotașilor*, este 100% originală?**

Șerban Huidu: Alea sunt făcute după programe spaniole. Primele emisiuni cu adevărat bune ca format, din punctul ăsta de vedere, sunt *Ciao, Darwin!* și *Striscia la Notizia* de pe postul tv italian *Canale 5*. Dar *Striscia la Notizia* nu se vinde ca format, pentru că e greu să găsești pe cineva să facă text. Poate că dacă ne-am duce acum cu emisiunea pe care o facem noi la cel care realizează emisiunea în Italia, și-ar da acordul. E cum s-a întâmplat cu Umberto Eco. Nu și-a dat acceptul să fie montată piesa la Naționalul bucureștean, dar l-au adus, l-au arătat-o și el și-a dat acceptul.

Mihai Găinușă: Nu a înțeles nimic din piesă, de ala și-a dat acceptul! Nu de alta, dar era în românește.

Șerban Huidu: Emisiunea noastră este luată după formatul *Striscia la Notizia*, dar este totuși diferită, fiind o emisiune de autor. Poti lua un format, dar dacă nu găsești ce să pui în el, nu-ți iese.

– **A cui a fost ideea de a o numi *Cronica Cărcotașilor*?**

Șerban Huidu: Păi eu deja aveam *Cronica Cărcotașului* la radio...

Mihai Găinușă: Mă gândisem să-l punem întâi titlul *Cronica Cărcotașului și Mișu*, dar nu suna bine și atunci l-am spus *Cronica Cărcotașilor*, pe care am început-o în '97.

Șerban Huidu: Ideea cu *Striscia la Notizia* mi-a băgat-o în cap un domn care se numește Vali Călinescu. Îi sunt recunoscător pentru asta. El mi-a arătat modelul pe vremea când făceam singur *Cronica*. Mi-a plăcut foarte mult!

– **Aveți în echipă oameni care vă ajută și dau viață unor personaje deși ei nu prea au legătură cu meseria de actor. Puștiu', de exemplu. Cine dintre voi le-a făcut instructajul și i-a convertit la cărcoteală?**

Șerban Huidu: Eu l-am folosit înainte să vină Mișu, dar Mișu l-a potențat. Le-a pus mai multe replici în gură.

Mihai Găinușă: Nu avem nici un actor în

pun: «Băi, da' mai luați-vă și de mine!»

afară de Cătălin Dezbăcatu. Ceilalți nu au școală de actorie, dar au tangentă. Puștiu' e operator tv, Mistretzu' e regizor de montaj. Le-am căutat personaje pe măsura lor. Mistretzu', dacă are față de polițist, ce altceva să găsești decât pe Tuzgureanu. Cel mai tare a fost la secția de poliție.

Șerban Huidu: A venit unul la el și i-a zis: «Dom'le, te cunosc. Ești de la secția doișpe.», Mistretzu': «Nu sunt, domnule!». Aia: «Dom'le, tîeee cunosc eu, sigur. Sigur la secția doișpe ai fost.». Omul era polițist îmbrăcat civil. Mistretzu': «Nu sunt, domnule! Poate de la televizor mă cunoști.». «Aoleo, dom'le, de acolo te știu!». Deci, Mistretzu' e exact croit pentru acest personaj.

Mihai Găinușă: După Puștiu' strigă lumea pe stradă: „Of, of! Măi, măi!”. Față de alte grupuri consacrate, *Divertis* ori *Vacanța Mare*, noi am scos o grămadă de chestii dintr-astea populare, de la „Of, of! Măi, măi!”, „Rușinică, rușinică” la „Care este”, „Măi Nelule, măi!”.

Șerban Huidu: Cu asta am demonstrat că este o emisiune de opinie, suntem formatori de opinie.

– Sunteți blamați pentru că scoateți în evidență gafele și bălbele făcute în direct. Florin Călinescu era printre cei mai supărați, fiindcă emisiunea voastră de la *Prima TV* nu e în direct și deci nu ar fi fair play. Cum vă apărați?

Șerban Huidu: Avem o singură rugămintă la toți cei care ne bărbăie cu chestii dintr-astea la cap, cu gafe din emisiuni în direct! Am realizat multe emisiuni în direct, chiar și la televizor, iar la radio facem o emisiune în direct de trei ore, zilnic, unde trebuie să vorbești, că, dacă nu ai ce vorbi – degeaba... Nu lese nimic. Nu ai cum să te strâmbi sau să-ți arăți picioarele ca știm noi cine ori să-ți expui părțile mai proeminente ale corpului, ca știm noi cine.

– Cine?

Șerban Huidu și Mihai Găinușă: Eh, știm noi cine!

Șerban Huidu: Și le mai transmitem celor care fac emisiuni în direct că le stăm la dispoziție în fiecare dimineață. Să vină la radio să vadă dacă putem face emisiuni în direct sau să vină să vedem noi dacă pot face ei emisiuni de radio în direct... că e mai greu! Și le mai transmitem să nu mai facă atâtea chiftele ca să nu mai avem noi ce să dăm!

– La un moment dat, una dintre bebelușe, Roxana, a călcat strâmb și, deși i-ați luat apărarea, gurile rele au spus că ați subscris la ce se cârcotea în presă. Ați lăsat-o să plece pe Roxana sub presiunea presei?

Șerban Huidu: Nu la presiunea presei și nu am lăsat-o să plece. A fost dorința ei unilaterală să plece. După ceea ce s-a întâmplat era destul de greu să mai suporte postura...

Lumea a zis că am dat-o noi afară, ceea ce nu este adevărat. Altfel nu-i luam apărarea.

Mihai Găinușă: Până la urmă a apărut și în *Playboy*. Aceasta este o poveste de care nu mai vrem să auzim decât cu o ureche... Aia surdă!

– Răsturnați mereu cuva cu acizi în emisiune, mai aveți prieteni printre știriști?

Șerban Huidu: Relația cu ei e bună, ba chiar majoritatea oamenilor care apar în *Cronică* nu par să aibă probleme. Nu știm dacă de frică sau din prietenie!

– Inclusiv o anumită persoană cu mustață care a plecat la *Național TV*?

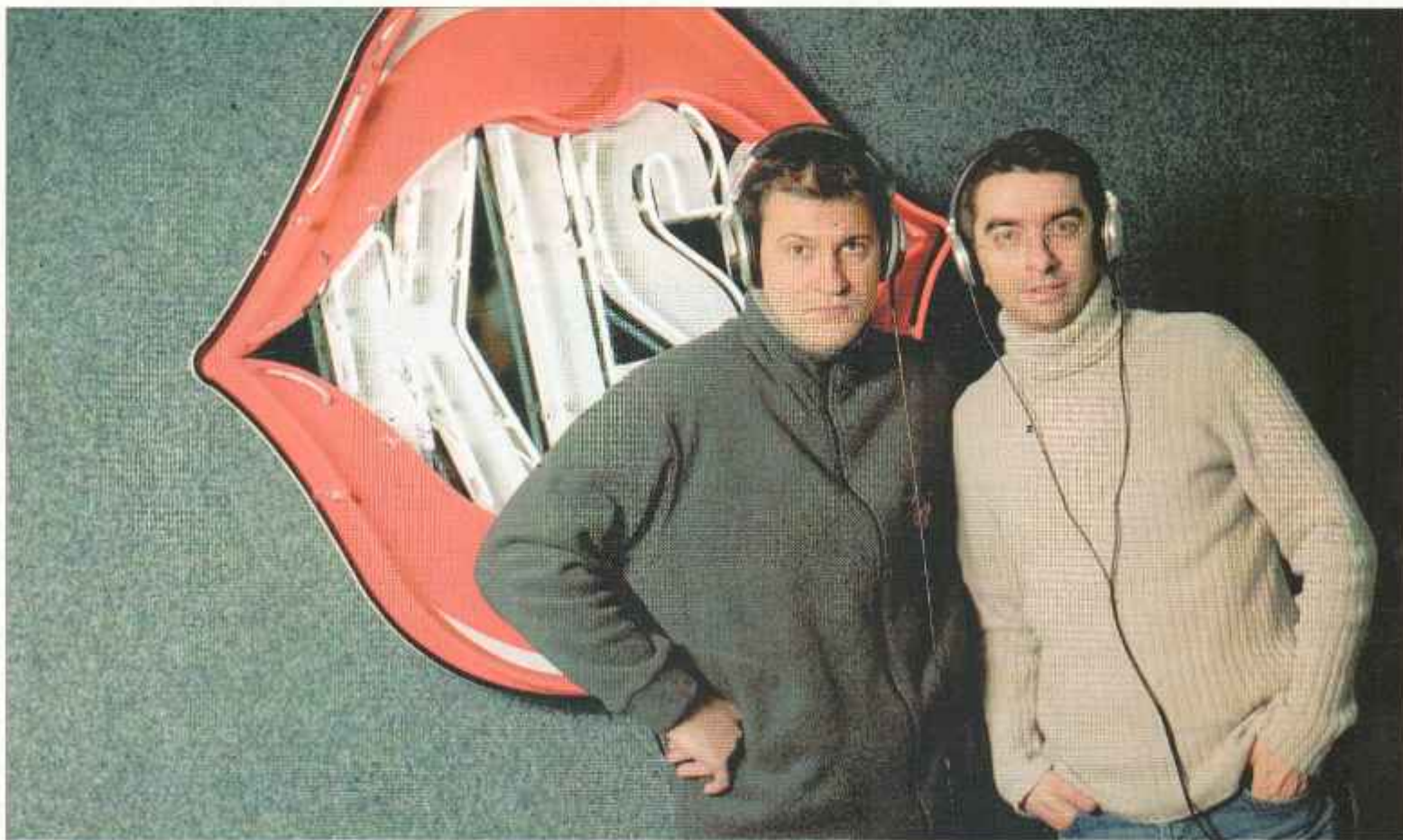
Șerban Huidu: Mare diferență, între persoana cu mustață și persoana bălbăită care i-a luat locul, nu e. Ba dimpotrivă, noi credem că *Observatorul*... ăsta... *Obositorul*, ne furnizează chiar mai multe chiftele decât pe vremuri. Mulțumim unor persoane care ne oferă această ocazie.

Mihai Găinușă: Oricum, noi suntem în același loc oriunde s-ar duce ei.

– Cum reacționează politicienii vizavi de *Cronica Cârcotașilor*?

Șerban Huidu: Cred că politicienii sunt cei care se supără cel mai puțin pe emisiunile noastre.

Mihai Găinușă: Pe mine m-a mirat Emil Boc, chiar acum, când am fost și i-am dus o cască

de protecție. A reacționat foarte bine, probabil a rămas cu sechele pozitive. Nu ne-am gândit.

Șerban Huidu: În general, politicienii nu se supără, poate domnul Vanghelie „care este...”. Politicienii „care este” nu au făcut niciodată presiuni asupra noastră, ba chiar mulți dintre ei au fost mândri că au ajuns la *Cronică*.

Mihai Găinușă: Iată un lucru pozitiv.

Șerban Huidu: Pentru că la politicieni e foarte bună și publicitatea negativă. Important e să apară.

Mihai Găinușă: Sunt oameni, nu neapărat dintre politicieni, care ne dau telefon și ne spun: «Băi, da! mai luați-vă și de mine!». Iar domnul Dan Negru are să ne dea o ladă de bere pentru câte apariții a avut la noi în emisiune.

Șerban Huidu: El urmărește emisiunea și ne sună: «Hai mă, că nu m-ați dat pe primul loc la *Top Rușinică*. Sunt foarte supărat pe voi». E foarte supărat când nu e pe primul loc în *Top Rușinică*.

- Cât credeți că veți rezista așa, cârcotind?

Șerban Huidu: Emisiunea originală are aproape cincisprezece ani. Aceasta este o emisiune care nu poate să moară. În fiecare săptămână se întâmplă ceva nou și bun de comentat. Formatul este foarte ofertant. Poți să-l ții foarte mult. Depinde de noi cât vrem să-l facem.

Mihai Găinușă: Ideea nu este cât va dura, ci cât vom continua să fim pe primul loc. Și asta e mai greu, dar nu imposibil. Noi încercăm să ne menținem.

- În momentul de față nu prea aveți concurență...

Mihai Găinușă: Da, că miercurea sunt filme. Nu, fiecare face umorul lui, și *Divertis*, și *Vacanța Mare*... E loc sub soare pentru toată lumea.

Șerban Huidu: Păi că emisiunea noastră este un pic mai specială..., nu neapărat este o emisiune de umor, dar așa e percepută. Noi suntem mândri că lumea ne percepe ca realizând o emisiune de umor și că în același timp reușim să spunem lucruri serioase. Cred că

acesta e și secretul: să înghiți pilule amare cu zâmbetul pe buze. Ne-am obișnuit de mult timp să facem lucrul acesta. Cu zâmbetul pe buze trăiești viața mai ușor, chiar dacă e grea. *Cronica Cârcotașilor* este, în primul rând, o emisiune de atitudine și apoi vine tenta umoristică.

- Se spune că oamenii ironici au și un pic de răutate. Ce credeți?

Șerban Huidu: Un pic mai multă răutate și cinism. Da, îți spun eu că asta este cuvântul care-l caracterizează cel mai bine pe Mișu.

Mihai Găinușă: Mă mândresc!

Șerban Huidu: Nu știu dacă e ceva de mândreală, dar cred că... cel puțin în viața de zi cu zi, Mișu e mai rău decât la radio sau televizor.

Mihai Găinușă: Cu alte cuvinte, sunt o murătură!

Șerban Huidu: Nu, nu ești o murătură, dar dacă l se ridică o minge... E nasol, replica e tăioasă.

- Ați fost la Radio 21, acum sunteți la KISS FM. Ce v-a atras aici?

Șerban Huidu: Ni s-a terminat contractul cu Radio 21.

Mihai Găinușă: Am depășit și clauza când trebuia să stăm pe bară. Am respectat absolut toate regulile jocului, mai puțin el. Nu le-au respectat pentru că au făcut o rubrică, în emisiunea matinală, care se numește *Cronica Cârcotașilor*.

Șerban Huidu: Au dreptul să facă emisiunea, pentru că e înregistrată de Radio 21, dar mi se pare puțin penibil.

Mihai Găinușă: Oricum, nu ne războim cu nimeni, ne-am propus ca în acest an să fim radioul number one și să avem succes.

- Ați păstrat formatul care era și la Radio 21, cu *Tocănița de gazete*...

Mihai Găinușă: Am păstrat formatul cu *Tocănița de gazete* pentru că sunt rubrici de succes. După semnalele pe care le-am primit, suntem cotați binisor. Singurul lucru de care ne pare rău este că nu suntem auziți la

Timișoara. Dar se va rezolva.

Șerban Huidu: E formatul care dimineața atrage un număr mare de ascultători și care s-a dovedit de succes. Nu e bine să schimbi ceva care ți-a adus succesul.

- Pe lângă emisiunile de la radio și televiziune, tu, Mihai, ai publicat acum doi ani și o carte, *Triloguri cârcotașe*. Chiar în emisiunea din această dimineață promiteai ascultătorilor un nou volum, ce pui la cale?

Mihai Găinușă: Da, îmi va ieși o carte. Nu l-am pus titlu, o să mă mai gândesc. Volumul reprezintă oarecum partea a doua a *Trilogurilor*. E rezultatul a ceea ce am scris anul trecut și mai înainte. Nu am vrut să se piardă și am scris. Va apărea în februarie, odată cu lansarea *Cronicii Cârcotașilor* din grila nouă de programe a Prima TV.

- Jumătatea cârcotașă a *Cronicii* s-a căsătorit. Pentru tine când bat clopotele... Mitică?

Mihai Găinușă: Cred că o să bată clopotele... Sunt tânăr, deci asta înseamnă că dacă el (arată spre Șerban - n.r.) s-a căsătorit la 26 de ani, iar eu am 24 (râde), mai am... E greu!

Șerban Huidu: E un hoț nenorocit care minte! Anul ăsta face 34 de ani. E ca Jesus, are 33, e un sfânt cu cornițe. De fapt și de drept are 33x2.

- Tot cu loana ești împreună?

Mihai Găinușă: Da. Dar, de ce mă întrebi: „Tot cu loana?”

- În lumea vedetelor e la modă să schimbi partenerii.

Șerban Huidu: Se poartă schimbul nevestelor o dată pe semestru, nu?!

Mihai Găinușă: Noi nu suntem vedete, noi suntem oameni obișnuiți.

- La un moment dat a fost un scandal în presă legat de afacerile tatălui tău. Cum ai trecut peste acel episod?

Mihai Găinușă: Tata a fost acuzat că ar fi dat niște terenuri, dar nici măcar nu era primar în momentul în care s-a făcut tranzacția. Știi cum sunt oamenii în presă... A fost un articol

comandat de către anumite persoane. Probabil a fost o răzbunare...

Șerban Huidu: Tot ei au ieșit până la urmă și fonați din răzbunarea asta.

Mihai Găinușă: Până la urmă ne-am împăcat, a fost o frățescă împăcare. Poate că i-am faultat și noi. Asta ei Bine, dacă eram în altă țară, puteam să obținem despăgubiri.

Șerban Huidu: Singurul nostru proces pe care l-am avut până acum a fost cel cu domnul Hâncu, care văd că revine cu un nou proces și cu tot felul de plângeri împotriva noastră.

Mihai Găinușă: Ideea e că unul, cum e domnul Hâncu, nu ar trebui să preocupe oamenii sănătoși cu procese.

- Șerban, te-ai așezat la casa ta de ceva timp, pe când un Huidu mic, demn de fată sau cărcotaș?

Șerban Huidu: Nu știu. Când s-o nimeri!

Mihai Găinușă: Vede-te-aș cu o fată!

Șerban Huidu: Nu mi-am programat nimic. Am auzit că se fac programări, cum să-ți iasă. Mori de răs! Se chinuie oamenii să iasă nu știu ce zodie.

- E și în funcție de Ph, zic medicii!

Mihai Găinușă: Spălați-vă cu Aquafresh ca să iasă ce trebuie!

- Ce spune soția când îți pui cornițele și începi să arunci săgeți în dreapta și stânga?

Șerban Huidu: S-a obișnuit.

- Ești la fel de acid și acasă sau acolo ești cuminte și nu ieși din cuvântul soției?

Șerban Huidu: Cine cântă în familia lui Găinușă, asta înseamnă, nu? Nu știu cine cântă în familia Găinușă, la mine cântă toată lumea.

Mihai Găinușă: La mine cântă Truțulescu.

Șerban Huidu: În viața de zi cu zi sunt și acasă la fel ca și la radio, fiindcă e cam greu să te prefaci. La fel de enervant, nu-i problemă. Cred că mi-ar trebui o școală de la Andreea Marin.

- Ai o căsnicie modernă?

Șerban Huidu: Am o căsnicie chiar foarte modernă. Bucătăria este de decor, dar nu am nici o problemă cu chestia asta.

- Gătești? Gătește cineva dintre voi?

Șerban Huidu: Numai grătare. Eu le gătesc și ei le mănâncă.

- Ați avut o scurtă vacanță, pe unde ați fost?

Șerban Huidu: Am fost în Bulgaria.

- Din vacanțe obișnuite să aduceți ceva reportaje din locurile pe unde ați fost. E valabil și acum?

Șerban Huidu: Nu. A fost o deplasare personală în scopul nobil de a mânca, a dormi... și a schia. Am avut două săptămâni de vacanță. Vara sunt mai multe săptămâni libere, pentru că, fiind prezenți zilnic la radio, dar și la televizor, există o saturație pe care lumea o percepe în ceea ce ne privește. Noi simțim această saturație ca pe o oboseală.

Mihai Găinușă: M-am saturat de el, nu de altceva!

- A cui a fost ideea cu reportajele din vacanțe?

Șerban Huidu: A fost ideea mea, pe care am avut-o înainte de a fi ideea postului. A fost epuizant. Acum ne aducem aminte că am văzut toate capitalele Europei, dar a fost epuizant!

Mihai Găinușă: Acum e ușor, dar la momentul respectiv am avut mult de muncă, mult de scris, de montat. Nu am avut, practic, concediu. A fost frumos, nu regretăm deloc!

Șerban Huidu: A fost o experiență unică și am demonstrat că putem face și altceva decât știa lumea despre noi. Tot stilul nostru, dar și altceva.

- Ce ați învățat voi din trecerea prin Europa?

Șerban Huidu: Sunt lucruri pe care în afară le percepi și în România le simți lipsa. Mergând afară îți dai seama că ar trebui făcute și la noi. Sunt lucruri banale... De aceea, cred că sunt foarte buni oamenii veniți din străinătate să te învețe profesional. Sunt mii de lucruri care în afară ți se par atât de normale, dar care în România nu există. Trebuie să te duci ca să vezi despre ce este vorba și să poți face comparație. Ca să ajungi la nivelul lor trebuie să vezi întâi ce nivel au. Or, în România, majoritatea oamenilor, cam 60-70%, nu au plecat peste graniță. Este foarte trist acest lucru. Emisiunile noastre au fost făcute și cu acest scop: de a le arăta oamenilor cum este acolo.

text **Alice-Claudia Gherman**

foto **Octavian Tîbăr**

ASIROM RCA-ESTE ȘANSA TA!

ÎNCHEIE ACUM ASIGURAREA RCA 2004 LA ASIROM -
LIDER NAȚIONAL ÎN ASIGURĂRI AUTO ȘI AI ȘANSA UNUI CÂȘTIG SIGUR!

Te așteaptă premii excepționale de peste

14 miliarde lei

93

DE SEJURURI
ÎN GRECIA SĂ SUSȚII
ECHIPA OLIMPICĂ
A ROMÂNIEI

oferite de Asirom
în calitate de sponsor
al echipei Olimpice a României

46

DE
AUTOTURISME
MATIZ

sute

de premii speciale:
televizoare, aspiratoare, filtre de cafea
și multe alte premii surpriză

20%
reducere pentru
pensionari
conform legii nr. 11/1996

ASIROM
ASIGURAREA ROMÂNIEȘCA

RCA
ȘANSA TA

DURATA CAMPAНИЕI ESTE: DECEMBRIE 2003 - 01 MARTIE 2004
EXTRAGEREA COMPUTERIZATĂ A CÂȘTIGĂTORILOR CAMPAНИЕI: 31 MARTIE 2004
REGULAMENTUL PROMOTIEI VA FI AFIȘAT LA SEDIILE TUTUROR SUCURSALELOR ASIROM.

interviu

Valentin Nicolau:
„Cuvântul cheie este
credibilitatea”

„Miza cea mare este să nu

▼ Domnule Valentin Nicolau, vă propun să scriem împreună un text dramatic. Protagonistul e un fost student la geologie, care a renunțat la profesie. Oare de ce?

– Alegerea facultății a stat sub semnul compromisului, chiar dacă ulterior am iubit geologia-geofizica. Opțiunea mea n-a fost generată de dorință, ci doar de ceea ce aș fi putut face mai convenabil la acel moment. Există uneori și compromisuri fericite. Am ales Facultatea de Geologie-Geografie, amintindu-mi de vorbele cuiva, întâlnit în anii de liceu, și care-mi spunea că la Geologie se învață lucruri fascinante, iar meseria comportă două mari avantaje: nu ai șefi, în schimb ai o groază de timp pentru a face ce-ți dorești. Ce argument mai bun pentru un om care vroia, de fapt, altceva?!

– Unii dintre colegii săi de facultate, de generație, s-au împlinit strălucit peste hotare, chiar în meseria pentru care s-au pregătit. Alții însă, rămași în țară, s-au refugiat în alte profesii, ca și el. Cum privește eroul nostru lumea din care s-a desprins și care e într-o degingoladă în momentul de față?

– Am colegi care au făcut cariere strălucite în Statele Unite, Canada sau Australia. Dintre cei rămași în țară, puțini mai practică geologia sau geofizica. Oricum, aproape toți au reușit să se realizeze profesional. Înseamnă că școala a fost cu adevărat excepțională. Nu ne-a pregătit doar pentru o meserie, ci și pentru a face față marilor provocări, marilor schimbări. Anii care au urmat Revoluției au însemnat și perioada celor mai mari reorientări profesionale, a celor mai radicale schimbări de destine. Eu sunt unul dintre cei care au ieșit dintr-o existență și, de atunci, pătrund în alte și alte povești, care par a fi viața mea. Toate marile momente istorice generează astfel de răsuciri și rearanjări de destin. În ceea ce mă privește, nu este încă timpul de a mă opri în loc și a-mi privi parcursul, cu atât mai puțin de a-l explica.

– Personajul principal al piesei noastre s-a lansat în afaceri. A înființat o editură, *Nemira*, care a devenit rapid cunoscută, mai ales prin SF-uri și prin texte filozofice de mare interes. N-a fost o întreprindere hazardată?

– Întâmplarea, neprevăzutul sunt parte a oricărei povești, uneori chiar motorul ei. Primii ani după '89 au creat ipoteze și situații unice, irepetabile. Trebuiau redescoperite toate „americile”, trebuiau reînțele toate poveștile începutului. Și totul era pe muchie de cuțit. *Nemira* a fost și va rămâne una dintre marile și frumoasele istorii ale acelor ani. Aproape ca un basm. Uneori, am senzația că nu sunt eu celui cărui i s-a întâmplat. Ca să mă conving, deschid cele câteva cărți, apărute recent, despre istoria editurilor românești. Citesc că, într-adevăr, mi s-a întâmplat mie cu adevărat.

– Vă propun o întoarcere în timp: ar trebui să motivăm, într-un fel, opțiunea eroului. Iubea el cartea? Era un întreprinzător care aștepta un prilej favorabil ca să se exprime?

– La acea vreme „întreprinzător” avea sensuri mult mai reduse. Mai degrabă, eram un supraviețuitor, unul dintre acei disperati, care încerca să trăiască muncind și trecând prin tot felul de încercări și meserii. Cred că primii bani i-am câștigat cind nu împlinisem încă treisprezece ani. Am

fost pe rând mărtisorist, sondor, marinier, pictor, hamal, meditator de matematică și fizică, și cred că mi-au scăpat încă alte câteva munci de ocazie. Cu *Nemira* s-a întâmplat ceva special, cum foarte rar îți este dat să trăiești. *Nemira* mi-a oferit șansa să transform pasiunea în profesie, și, pe deasupra, să obțin un succes imens, inclusiv financiar. De aceea, repet, *Nemira* este o istorie de excepție.

– Să mai rămânem în sfera biograficului: ce l-a determinat să devină dramaturg? A avut oare antecedente și de poet, de romancier, până a făcut pasul spre teatru?

– Nu cred că se poate da un răspuns total acoperitor unei întrebări care începe cu „ce l-a determinat să...”, atunci când e vorba despre debutul scriitoricesc. Doar dacă acceptăm, și mulți o fac sau chiar o declamă, că românul s-a născut poet. Atunci, cazul se simplifică. În ceea ce mă privește, și acum vorbesc serios, nu aceasta ar fi secvența cea mai relevantă. Am măzgălit pagini în adolescență, lor li s-au adăugat sporadic altele și altele, dar niciodată nu au fost scrise cu sentimentul că vor fi publicate. Poate, aici, este un prim semn. Încercările mele, oricare ar fi fost ele, au demarat atunci când am primit o provocare sau, mai bine spus, când provocarea venea din disputa mea cu mine însumi. În cazul scrisului, al ieșirii mele pe piață, am fost foarte precaut. Aveam la acel moment handicapul de a fi fost unul dintre cei mai cunoscuți editori. Or, despre editorii buni se spune că sunt de regulă mari scriitori ratați. În țara *Mioriței* se mai adaugă suspiciunea, neîncrederea în orice reușită simplă și firească. Cei mai mulți dintre români nu pot accepta și nici ierta, că poate face cineva mai multe lucruri bune, că poți avea succes. Cu această teamă mi-am pierdut vreo doi ani, trimițându-mi textele la concursuri de dramaturgie, la secretariatele literare ale teatrelor din mai toată țara. Trebuie să recunosc că eu eram primul care se îndola de mine. Eu aveam nevoie de confirmare, de recunoaștere. Și ele au venit, m-au validat. Am obținut nominalizări succesive la premiile *UNITER* și am luat marele premiu pentru dramaturgie al Ministerului Culturii, președintele juriului fiind domnul Nicolae Manolescu. Cam în același timp, 1998, un teatru din provincie îmi juca prima piesă. Totul a stat sub semnul unei serii de întâmplări și întâlniri remarcabile. N-am cum să-i uit pe Victor Parhon și Tudor Popescu, oameni care au însemnat mult pentru mine în acea perioadă.

– Eroul nostru scrie piese în care se recunoaște lumea românească de după 1990. El dezvăluie cu amărăciune tarele unei tranziții prost croite, de la dictatură la democrație. Din teama multor autori de a nu cădea în provincialism,

ne fi vândut totul din noi"

transferă totul într-un general valabil, care nu mai are legătură cu un loc anume. Oare face bine?

– M-au urmărit mult timp temele României acestei perioade, atât de mustoasă, atât de plină de semnificații. Nu cred că teama de provincialism m-a făcut să evit „meandrele concretului” acestor ani ci, mai degrabă, faptul că dincolo de expresiile și butaforiile cotidiene există invariante istorice, care ne bântuie. Cred că toate lucrurile pe care le trăim refac mitologii naționale. Reciclăm ameteipuri, mirându-ne de propriile noastre trăiri, ca și cum ar fi produse exclusiv de contemporaneitate. Dacă tot vorbim despre teatru, cine a văzut montarea lui Tocilescu la *O scrisoare pierdută* poate spune că textul a fost scris acum o sută de ani?

– **Protagonistul spectacolului nostru este interesat de mecanismele Puterii, așa cum se exercită ea la diverse nivele. Dar analiza pe care o întreprinde îl determină oare să-și dorească s-o pozeze și el? Devine el obsedat de reușită?**

– Scriitorii își exorcizează obsesiile pe pagini albe. O fac, uneori, cu discreție, alteori cu nuditate. Fascinația mecanismelor puterii m-a urmărit, mă urmărește încă. Sper să mă eliberez scriind în continuare despre ele, cu atât mai mult cu cât în ultimii ani am tras cu ochiul, și nu doar în tratatele de guvernare.

– **Analizând ființa umană, ce descoperiri importante face?**

– De multe ori cea mai importantă descoperire e legată de ceva simplu, dar nicidecum banal, de o revelație uneori dinainte intuită. Nu există limite, certitudini și este o prostie să încerci să înțelegi totul.

– **Eroul nostru mai cunoaște un succes – e investit cu o funcție importantă, cea de Președinte-Director General al TVR. E o ascensiune plauzibilă pentru eroul pe care-l urmărim?**

– În teatru, important este ca tot ceea ce se întâmplă pe scenă să fie posibil și în viața reală. Dacă ficțiunea capătă puterea realității, depășind-o prin artă, spectatorul este convins. Va fi marcat, ca și cum ar fi trăit o experiență de viață remarcabilă. În actul „Nicolae – președinte TVR” este încă prea multă linearitate. Mișcările au fost previzibile. Să vedem ce va fi să urmeze.

– **Își vede montate piesele în teatre importante, chiar și la televiziune. L-ar putea bântui o neliniște: aceea că prestigiul autorului, prestigiul funcției provoacă astfel de izbâzi. Cum își alungă astfel de neliniști?**

– Nu mă bântuie nici o neliniște în acest sens. O parte dintre încercările prin care am trecut vi le-am relatat deja. Piesa de la televiziune a fost difuzată la trei luni după numirea mea, dar lucrul la ea începuse cu vreo șase-șapte luni înainte. Prima tentativă de montare a piesei de la Nottara s-a produs cu aproape

trei ani înainte de momentul premierei. În acest răstimp, s-au schimbat patru directori ai teatrului. La Teatrul Național, montarea piesei mele a durat aproape un an. Cine cunoaște cât de cât ritmologia teatrului românesc recunoaște, și în cazul meu, aceleași istorii lente și indecise.

– **E încă un om tânăr, însă cu mari responsabilități. Cum le face față? În ce măsură piesa în care joacă e scrisă nu de noi, ci de alții?**

– La fel cum am făcut față când înrămam tablouri, când lucram pe vapor sau umblam pe coclauri căutând „substanțe utile” acolo unde ceilalți vedeau doar peisaje. Am încăpățănarea de a încerca să fac lucrurile până la capăt. Poate și din respectul pe care îl am pentru timpul consumat făptuirii acelor lucruri. Nu suport să constat că l-aș fi putut irosi aiurea. Mie

cealaltă, a televiziunii de stat, de partid, televiziunea familiei conducătorului. Apoi, a trăit Revoluția în direct, între sublim și obscur. A urmat tranziția, când toate puterile s-au bătut pe ea, pentru a o poseda și a o pune să producă. Acum încearcă să-și construiască identitatea a ceea ce trebuie să fie cu adevărat – serviciu public de televiziune, după modelul european. Tot timpul istoriei ei, Televiziunea Română a fost oglinda timpurilor. Uneori, sunt tentat să cred că, dacă TVR se va schimba, ceva se va schimba cu adevărat și în societatea românească. Că în acest sistem fractal, în care partea reproduce întregul, schimbarea poate avea ca determinare sau măcar ca primă confirmare imaginile ce apar pe sticla TVR.

– **Experiențele pe care le trăiește nu-l falsifică?**

– Experiențele falsifică doar în măsura în

frică să trăiesc ieftin. Cât despre cine e autorul scenariului, orice răspuns aș da, întrebarea va rămâne. De cele mai multe ori ne scriem singuri acțiunile, replicile, dar la dictarea altcuiva. După această constatare putem fi mistici sau derizorii.

– **Îl poate asigura independență și credibilitate TVR-ului? Uneori știrile transmise sunt mai deranjante pentru guvernanți, decât felul în care le transmit alte televiziuni, timorate poate, de poveri financiare. E vorba de curaj? Sau o pregătire pentru un moment anume?**

– Pentru orice instituție media, cuvântul cheie este credibilitatea. Pentru TVR, este dificil încă să-și redescopere această dimensiune. Are o istorie încărcată, care vine din lumea

care personajul e apt pentru asta. Lupta importantă nu o dăm cu ceilalți, ci cu noi. Miza cea mare este să ne rămânem nouă înșine autentici, să ne aparținem. Să nu ne fi vândut totul din noi.

– **Mărturisesc că nu știu, nu bănuiesc deznodământul. Poate fi un succes eclatant sau o dezamăgire. Pe care îl alegem?**

– Și într-un caz și în altul, povestea personajului nu poate fi decât o relatare spusă de alții. Cât despre succes, câtă dezamăgire poate el să cuprindă! Depinde de unde privești, din sală sau de pe scenă.

interviu de **George Arion**

foto **Octavian Tibăr**

De ceva vreme în România se poate cumpăra aproape orice fără a fi nevoit să plătești valoarea integrală a bunului la momentul achiziționării. Banca Națională s-a sesizat și a încercat să frâneze expansiunea creditului de consum care a destabilizat balanța de plăți a României. Contractarea unui credit bancar pentru achiziționarea unui autoturism se va realiza, începând cu luna februarie, în condiții mult mai drastice. Avansul se va plăti obligatoriu, iar ratele nu pot depăși o treime din venit. Finanțarea prin contracte de leasing rămâne încă în limitele anterioare, așa că mașina mult visată poate fi achiziționată astfel.

„În general, în derularea unui contract de leasing sunt implicate, în diverse etape ale procesului de finanțare, cel puțin cinci părți. Între client sau utilizatorul final și furnizorul bunului achiziționat se interpun societatea de leasing, banca finanțatoare și, nu în ultimul rând, societatea de asigurare”, spune Gabriela Mucenicu, reprezentant Tendo Automobile.

Autoturismele se pot achiziționa și ele în leasing. Potrivit unui comunicat de presă al Asociației Societăților de Leasing din România (ASLR), cel mai important segment al pieței de leasing îl reprezintă cel al autovehiculelor. Ponderele acestui segment s-a menținut în primele trei trimestre din 2003 la un nivel de aproximativ 91%. Autoturismele rămân cel mai important segment al acestei categorii, cu 67,3 procente din totalul pieței de leasing.

Concurența a dinamizat societățile de leasing. După un interval de timp de câteva ore până la maximum două zile de când v-ați hotărât să vă adresați unei astfel de societăți puteți fi la volanul autoturismului mult râvnit. „Etapile procedurii de finanțare sunt cât se poate de exacte și simple. În primul rând, clientul alege bunul care urmează a fi finanțat și întocmește dosarul de leasing. Urmează analizarea dosarului și, în cazul aprobării acestuia, se efectuează plata integrală a bunului. În cele din urmă, furnizorul livrează autoturismul în condițiile stabilite cu utilizatorul, societatea de leasing realizând toate formalitățile”, afirmă Gabriela Mucenicu.

Hârtoagăria nu e nici ea prea numeroasă. Dosarul necesar acordării unei finanțări pe bază de leasing trebuie să conțină un formular de solicitare și documentele juridice și contabile ale firmei. „În ceea ce privește actele juridice, acestea se referă la statutul și contractul de societate, hotărârea judecătorească, certificatul de înmatriculare și cel de înregistrare fiscală, copii după buletinele de identitate ale administratorilor, o împuternicire semnată de asociații firmei pentru persoana desemnată să semneze contractul de leasing și un certificat bancar. Actele contabile sunt cam aceleași

Cu 1.700 euro plătiți în momentul achiziționării autoturismului, aproape 250 euro cedați lunar, timp de trei ani, societății de leasing, și alți 2.000 euro plătiți după această perioadă, poți „naviga” fericit pe șoselele patriei la volanul unei superbe mașini de „doar” 10.000 de euro.

cerute de orice altă formă de finanțare”, zice Anca Grosu, consultant la un prestigios producător coreean de autoturisme.

Majoritatea societăților de leasing din România plafonează limita inferioară a finanțării. Valoarea finanțării care poate fi obținută prin leasing poate fi în schimb oricât de mare. Totul ține de bonitatea solicitantului. „Leasingul poate fi contractat pe un interval de timp ce variază, în general, între 12 și 48 de luni”, spune Anca Grosu. Așa că prin leasing vă puteți achiziționa o mașină, oricât de scumpă ar fi ea. Prestigiuul vi se va ridica pe înalte culmi, iar „prieteni” vor fi extrem de invidioși.

Sistemul de leasing se diferențiază de cel al creditului bancar prin faptul că autoturismul nu intră în proprietatea utilizatorului odată cu încheierea contractului de finanțare. De fapt, leasingul este o formă de închiriere prin care ne putem bucura de un anumit autoturism pe

perioada contractului de leasing, contra unui avans și a unor plăți efectuate lunar. Mașina rămâne în proprietatea companiei de leasing până la sfârșitul perioadei de folosință. La capătul acestui interval de timp utilizatorul poate opta pentru cumpărarea autoturismului contra unei valori reziduale, dată de valoarea autoturismului și din care au fost scăzute plățile efectuate pe parcursul contractului de leasing. Valoarea reziduală nu poate fi mai mică de 20% din costul de achiziție al autoturismului.

Achiziționarea unui autoturism în leasing aduce o serie de avantaje față de creditul bancar. Pentru accesarea unui credit, clientul trebuie să împrumute suma integrală necesară achiziției autoturismului, urmând ca rata de credit să se refere pe toată perioada creditului la această sumă totală, ceea ce conduce la plata unor sume mai mari în fiecare lună. De asemenea, clientul mai

Mașini în leasing

trebuie să acorde băncii o garanție suplimentară. Ea poate fi sub formă de gaj, ipotecă sau o altă garanție colaterală.

Finanțarea prin leasing îți poate scoate mai puțini bani din buzunar. Persoana care primește finanțarea plătește avansul, o anumită cotă-parte din prețul de import al autoturismului, plus taxa pe valoare adăugată aferentă numai acestei sume. Rata de leasing se diminuează prin faptul că dobânda nu este purtătoare de TVA. La sfârșitul contractului de leasing se plătește valoarea reziduală. Taxele vamale valabile la sfârșitul contractului de leasing vor fi achitate numai la această valoare, când urmează să se facă și transferul de proprietate. În plus, persoanele juridice își pot deduce TVA-ul.

Una peste alta, piața leasingului din România este într-o continuă creștere. Conform statisticilor ASLR, numărul contractelor de leasing încheiate de compatrioții noștri se majorează de la un an la altul. În primele trei trimestre ale anului pe care tocmai l-am încheiat, numărul acestora a depășit 30 de mii, mobilizând peste 800 milioane de euro. Piața de leasing s-a multiplicat de aproape cinci ori în ultimii șase ani. Românii au înțeles că leasing-ul le poate aduce avantaje.

Bună treabă și cu leasing-ul ăsta, am fi tentați să spunem ușurați. Are însă și el „buba” lui. Dacă soarta ni se

Factura proforma a autoturismului, cererea prin care se solicită finanțarea, copile buletinelor de identitate ale solicitantului și girantului, adeverința de salariu în care să fie specificat venitul net lunar pentru ultimele trei luni și o copie a cărții de muncă sunt toate documentele necesare unei persoane fizice pentru a solicita o finanțare în sistem leasing.

împotrivesc și suntem în imposibilitatea de a mai putea plăti ratele de leasing, atunci rezilierea contractului înainte de termen ne va cam ustura la buzunar. Aceasta poate avea loc numai prin plata unei penalități substanțiale din partea utilizatorului, care să-i asigure finanțatorului profitul scontat și să acopere riscul de a nu putea găsi un utilizator pentru bunul în cauză.

În România, atât persoanele fizice cât și cele juridice pot beneficia de finanțări în sistem leasing. Persoanelor fizice, care nu-și pot permite să plătească integral valoarea autoturismului la achiziționare, le recomandăm sistemul clasic al creditului bancar. Nu de alta, dar cu o mașină luată în leasing nu prea poți pleca la plimbare prin lume fără acordul scris al societății de leasing. În plus, aceasta trebuie înștiințată exact asupra destinației și perioadei călătoriei prin străinătate. Cu alte cuvinte, e bine că ai o mașină, dar tot trebuie să dai socoteală cuiva.

Persoanele juridice, în schimb, se pot bucura conform reglementărilor legislative în vigoare de anumite facilități fiscale atunci când își achiziționează un autoturism în leasing. În plus, se simplifică procedurile contabile, deoarece se evită astfel calcularea deprecierii autoturismului și a amortizării cuvenite. Pentru întreprinderile mici și mijlocii, atât rata cât și dobânda de leasing sunt deductibile. Conform statisticilor ASLR, aproape 80% dintre clienții sistemului de leasing sunt persoane juridice.

Amatorilor de leasing le recomandăm să se grăbească. Direcțiile generale cu atribuții de comerț exterior din Ministerul Economiei și Comerțului (MEC) au inițiat un proiect de act normativ vizând modificarea regimului vamal aplicat importurilor de autoturisme destinate comercializării în leasing pentru piața internă. Actul normativ se referă doar la autoturismele importate care provin din alte state decât UE, CEFTA sau cu care România are încheiate acorduri de liber schimb, se arată într-un comunicat de presă al MEC.

text **Giani Grădinaru**

foto **Robert Hancianec**

BMW MAGAZIN

După ce a lansat modelul X3 (pe care *Flacăra* l-a prezentat pe larg în numărul trecut), *Automobile Bavaria* aduce în România o altă premieră. De data aceasta nu mai e vorba despre vreun bolid cu sute de cai putere, ci despre revista oficială BMW, care apare, deja, în 36 de țări. Astfel, fanii vor putea afla informații despre BMW direct de la sursă, cover-story-ul din primul număr fiind dedicat noului clasic al lumii automobiliste, *Seria 6 Coupé*. Dar conceptul editorial nu este cantonat numai în zonă informațiilor despre mașini. În paginile speciale românești puteți citi un interviu despre fotbal, viață și mașini cu Gheorghe Hagi, dar și un articol semnat de Emil Hurezeanu. ■

Export în creștere

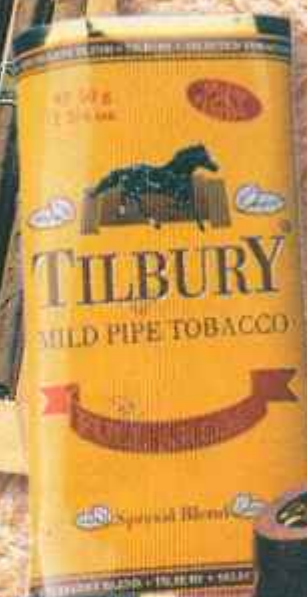
Banca de Export-Import a României – *Eximbank S.A.* își propune pentru 2004 o creștere a activității de susținere a exportului și vizează să obțină un profit brut de peste 200 miliarde lei și o mai bună promovare a unui nou produs lansat de instituție la începutul lunii decembrie 2003, respectiv polița pentru asigurarea investițiilor românești de capital în străinătate. „Prin lansarea acestui produs vrem să contribuim la creșterea exporturilor românești, care reprezintă unul dintre aspectele fundamentale pentru creșterea economică a României. Ne propunem și majorarea capitalului social cu 475 miliarde lei, întrucât s-a constatat o creștere a cererii pentru împrumuturile destinate exporturilor”, a declarat Președintele *Eximbank*, doamna Mariana Diaconescu. ■

25
SUMATRA
Panatella Granda

25
BRASIL
Panatella Granda

TOBACCO TRADING INTERNATIONAL ROMÂNIA S.R.L.

Tel.: 0259 30 60 33 • Fax: 0259 44 71 52 • Mobil: 0722 76 67 53

Magazinul Victoria, Parter, Calea Victoriei nr. 17 S3, București

Tel.: 0744 64 03 25 • Fax: 021-242 66 65

www.tobaccoshop.ro e-mail: tobacco.ro@newmail.net

Importator: țigări de foi, trabucuri de pipă, tutunuri de țigarete înfășurate, pipe (lulele),
perli și filtre pentru pipe, butucel de pipă (futac), dispozitive de înfășurat și încărcat țigarete,
foițe și huse pentru țigarete, snuff (tutun de prizat), alte accesorii pentru fumători

Directiva Consiliului CE 89/622/CEE: «TUTUNUL DĂUNEAZĂ GRAV SĂNĂTĂȚII»

Interviu cu Gheorghe Mărculescu,
director general Auto Marcu's Group

„De-abia acum urmează greul“

„Cu banii pe care i-am investit aici pu

▼ Domnule Gheorghe Mărculescu, am asistat aici, în Pantelimon, unde se află sediul firmei dv., *Auto Marcu's Grup*, la inaugurarea unui superb showroom pentru realizarea căruia ați trudit din greu. Cu siguranță că sunteți acum obosit.

– Parțial.

– Acest proiect e un capăt de drum în cariera dv.?

– E un prim pas. De-abia acum urmează greul. De la dezvoltarea cantitativă trebuie să trecem la dezvoltarea calitativă.

– De când ați știut că veți ajunge la acest stadiu?

– La cei 67 de ani pe care îi am, mulți nu se înghimau la o treabă ca-asta. Cu banii pe care i-am investit aici puteam să trăiesc liniștit, să mă plimb, să văd lumea. Dar am pornit de la ideea că se poate face ceva deosebit, am vrut să demonstrez că se poate

unde. Întâi trebuie să muncești și apoi poți să alegi și roadele. Din păcate, nu numai la *Auto Marcu's Grup* e situația asta. Cei mai mulți români vor bani fără să muncească. Sunt, desigur, și unele diferențe. Dacă ești în Ardeal și îi dai o sarcină unui salariat o execută fără să mai fie nevoie să-l controlezi de cinci ori, așa cum se întâmplă în cazul salariaților bucureșteni.

– Cine a crezut în proiectul dv.?

– E o treabă mai ciudată. Am cam fost păcălit sentimental. Într-o discuție de acum doi-trei ani cu Jean-Frédéric Plotin, aflând de proiectele mele, dânsul m-a întrebat ce sumă aş putea investi. *Auto Marcu's* adunase cam un milion de dolari. Atunci m-a asigurat că mă va ajuta. L-am crezut. L-am crezut pentru că mi-a spus așa: „Eu am patruzeci și ceva de ani, trebuie să mă afirm în România, dacă nu

– Și bine ați făcut.

– Da, a ieșit ceva frumos.

– Sper să și funcționeze ca lumea.

– Înainte vreme, clientul care venea stătea în picioare, trata cu vânzătorul într-o poziție incomodă, n-avea nici o satisfacție. Acum e invitat într-un spațiu civilizat și e tratat cu tot respectul. La urma urmei, e vorba de bani mulți pe care îi scoate din buzunar.

– În momentul de față o să mai fie nevoie să faceți, zilnic, kilometri, prin firmă, pentru a ține totul în mână?

– Asta e durerea mea cea mai mare. Sunt perioade în care dacă nu plec de trei-cinci ori pe zi din birou, lucrurile nu merg bine. V-am mai spus, oamenii încă trebuie împinși de la spate. De fapt, trebuie să vă spun pe șleau: îmi lipsește veriga intermediară dintre mine și marea masă a lucrătorilor. N-am reușit încă să găsesc această verigă intermediară.

– Și o veți găsi?

– Omul încearcă până moare... Încerc s-o găsesc în continuare. Deja am început să fac structuri, să-mi readuc foști colegi... Dar e greu. Automobilul de azi nu mai e cel de ieri. Nu mai merge să-l repari numai cu ciocanul și cheia. Astăzi totul este electronic, computerizat. Mulți dintre oamenii mei n-au progresat. Mi-e milă de ei, mi-e greu să-i dau afară, fiindcă îi cunosc de douăzeci de ani. Mi-ar fi mai ușor fără ei, dar mi-e milă.

– În privința asta nu gândiți capitalist. Și totuși, ați întinerit echipa?

– Pentru partea de vânzări am adus 20 de tineri recrutați din peste 100, dar încă nu sunt mulțumit de ei. Prima lor întrebare când vin aici este: „Câți bani îmi dați?” Și eu le răspund: „Dar ce știți să faci?” A cere fără să produci nu se poate. N-ai de unde să dai.

– Relația cu partenerii francezi e foarte bună. La inaugurarea showroom-ului au vorbit extraordinar de domnul Mărculescu și de realizările sale.

– Așa e. Rețeaua din România are șanse să fie cea mai frumoasă din Europa, mai frumoasă chiar și decât cea din Franța. Ar trebui igsă ca și ei să contribuie mai mult la această investiție. Un lucru bun pe care îl fac: impun un același standard în întreaga Românie. Ei vor ca în rețeaua *Dacia-Renault* și la Ghimpați, și la Timișoara și la București să fie același sistem de lucru, aceeași comportare față de client.

– În momentul de față e cam greu...

– Oamenii trebuie educați; în viitor, lucrurile așa vor sta.

– În ce perioadă a anului sunteți mai aglomerați la service?

– Iarna.

– Ciudat: iarna se circula mai puțin.

– Da. Dar vara, prin multe curți există mici ateliere particulare care efectuează reparații

crea și la noi un spațiu civilizat unde să se prezinte mașini și să se vândă mașini. Evident, am fost ajutat și de oamenii mei.

– Ați pomenit de oameni. Mă îndoiesc că de la bun început v-au înțeles și au fost pregătiți să vă înțeleagă.

– E ceva ce mă doare: oamenii încă nu lucrează din conștiință. Trebuie de fiecare dată să-i împing de la spate. Nu se gândesc decât la ei și numai la ei. Dacă și eu aş fi procedat la fel, totul de aici se demola, cumpăra cineva terenul și 200 de oameni erau acum șomeri și nu-și mai puteau întreține familiile.

– De unde provine această inerție a oamenilor?

– Toți merg pe ideea că nu sunt plătiți destul și de aceea nu se omoară cu lucrul. Dar ca să-i poți plăti mai bine trebuie să ai de

mă afirm, când mă duc înapoi în Franța o să fiu pe o treaptă mai jos, dar dacă am succes în țara voastră, voi avansa, precum sper să avansați și dv.". M-a asigurat că îmi va da *Renault*-ul la vânzare și am bătut palma. Drumul pe care l-am parcurs de atunci n-a fost deloc ușor. Am demolat clădiri, am ridicat altele, au fost discuții lungi cu proiectanții, m-am certat cu constructorii. Deoarece era vorba de un sistem bi-marcă – desfacerea de mașini *Dacia* și *Renault* – am fost ca niște cobai, nu am avut cum să beneficiem de experiența nimănui. A fost o perioadă când m-a cuprins disperarea, dacă aş fi știut ce m-așteaptă n-aş mai fi pornit investiția, dar nu mai aveam cum să dau înapoi, am strâns din dinți și am continuat.

team să trăiesc liniștit, să văd lumea"

mult mai ieftine decât la unitățile standardizate. Nu plătesc impozite, TVA și multe altele. Nimeni nu ia în considerare o astfel de evaziune fiscală.

– Sper că vă dați seama de contribuția pe care o aveți la înfrumusețarea Bucureștiului.

– A devenit una dintre cele mai frumoase intrări din București. A mai apărut și Cora, și o modernă stație de benzină... S-au asfaltat străzile, s-a pus lumină... Înainte, salariaților mei care plecau mai târziu le era și frică să circule prin zona asta.

– Veți mai face ceva în continuare?

– Vizavi e un câmp, un teren lăsat în paragină pe care vara pasc oile și vacile și staționează căruțe ale unor personaje dubioase – știți la ce mă refer. Am purtat discuții cu dl. Nicolae Onțanu, primarul sectorului 2, ca să creăm și acolo un spațiu frumos, civilizat.

– M-ați făcut curios. Despre ce e vorba?

– Urmăriți și o să vedeți.

– Cam cât lucrați pe zi?

– Asta e o întrebare ciudată.

– Eu știu cam cât lucrați...

– Aș pleca de la ideea cât lucrez pe săptămână, și după aia o să vă spun cât lucrez zilnic. Lucrez în fiecare zi a săptămânii.

– Într-adevăr, azi e duminică și v-am găsit la lucru...

– ...Iar zilnic 12-14 ore. Nu e un program normal. Nu e o bucurie să lucrezi în ritmul ăsta. O să vină și vremea când lucrurile se vor mai așeza. Au fost popoare care au ajuns departe muncind 14-16 ore pe zi. Din păcate, la noi, dacă oamenii ar munci dublu cât muncesc astăzi, abia ar munci la jumătate din cât ar trebui să muncească. Dacă ar apărea 20-30 ca Auto Marcu's sau ca Mărculescu în sectorul 2 și în alte sectoare, Bucureștiul ar arăta altfel. Mulți mă condamnă, mă înjură: „Ce, am două vieți ca să muncesc atât?” Îmi pare rău că oamenii nu se bucură când văd o realizare și zic cu dușmănie: „Uite-l și pe ăla, se zbate toată ziua, nu-l mai ajunge!”

– Vă confrunțați deci și dv. cu acest episod ciudat din viața românilor.

– Am trecut prea brusc de la o formă a trecutului la forma de astăzi, în care unii vor numai pentru ei și nu și pentru societate.

– Erați un manager bun și înainte de '90. Ce ați câștigat în ultimii ani ca experiență?

– Niște persoane pe care nu vreau să le numesc mi-au cerut să-mi depun candidatura ca membru al unui partid. N-am vrut. M-au întrebat de ce. Le-am spus că am greșit de două ori în viață: o dată în trecut și o dată în zilele noastre. În trecut munceam mult și n-a fost lună în care să nu dau salariile la oameni. După '89, s-au trezit mulți cu bani nemuncați, pe care statul i-a dat înapoi. Eu, Mărculescu și cu salariații mei n-am luat nimic. Am lipsit vreo

trei ani de aici și s-a intrat în faliment. Au venit oamenii la mine că n-au ce mânca și m-am întors. Într-un an și ceva am plătit toate datoriile create de către alții și am trecut la privatizare împreună cu toți colegii mei. Alții au cumpărat acțiuni de 25.000 lei, cu 17.000-21.000 lei, iar Mărculescu, Auto Marcu's a cumpărat acțiunea cu 49.000 lei de la FPS și cu 51.000

– Într-un telefon primit de la un partid în urmă cu trei-patru ani am fost întrebat: „Ce e la tine acolo, oamenii cer să fii schimbat.” Am răspuns: „Cum să fii schimbat? Aici e o unitate privatizată.” Te întorci la proverbul acela: „Nimeni nu dă cu pietre în pomul fără roade.” Cum se vede că ai făcut ceva, ai numai dușmani.

lei de la FPP, plătiind astfel dublu. Am întrebat: „De ce procedați așa?” „Pentru că aveți o unitate bună, rentabilă.” „Dar dacă făceam treaba asta cu un an în urmă, când aici era faliment, cu cât îmi vindeați atunci?” Aceasta a fost cea de-a doua durere a mea: aceleia care muncește îi dai la cap.

– Veți rezista în continuare la presiunile din partea politicienilor?

– Mai poate fi o împlinire pe plan familial ținând cont de faptul că sunteți mai mult la firmă?

– Am două fete minunate. Amândouă au terminat Finanțe-Bănci. Am discuții și cu soția că sunt prea dur cu ele. Dar dacă fac o comparație între copiii mei și alții, sunt foarte mândru de cum i-am crescut și ce au ajuns.

interviul de **George Arion**

foto **Octavian Tîbăr**

Tudor Călin Zorojanu

Apel umanitar adresat oricui înțelege ceva

Să recapitulăm puțin, înainte de a ne pierde mințile cu totul:

Din cartea *Ușa interzisă*, a lui Gabriel Liiceanu, aflăm că, în urmă cu mai puțin de doi ani, Ion Iliescu era invitat la o petrecere privată (N.B.!) desfășurată acasă la Mircea Dinescu. Președintele a avut toate motivele să se simtă bine în compania spumei intelectualității românești, plus membrii fondatori, germani și elvețieni, ai *Colegiului Noua Europă*, condus de Andrei Pleșu, director onorific al revistei *Dilema*, bașca marele pianist rus Bașkirov, care tocmai concertase la Ateneu. Asta în vreme ce, de un deceniu și jumătate, Dinescu l-a atacat pe Iliescu în toate felurile și pe toate canalele mass-media. La plecare, scrie Liiceanu (din relatarea lui Pleșu), poetul i-a dat părintelui FSN-FDSN-PDSR-PSD o canistră cu vin producție proprie. Președintele a protestat amical: „Lasă, Mircea, nu trebuie...”, la care gazda a exclamat: „Lăsați, că dacă nu beți dv., bea doamna Nina!”

La sfârșit de an 2003, redacția *Dilema* demisionează în bloc (și peste o lună lansează *Dilema veche*), ca urmare a transformării *Fundației Culturale Române* în *Institut*, sub patronajul președintelui Iliescu. Deși declarațiile demisionarilor sunt mai degrabă prudente, este limpede că s-a evitat o înregimentare politică. Cum orice publicație are nevoie de bani, *Dilema veche* îi găsește la... Mircea Dinescu. Dacă n-au citit cartea lui Liiceanu, îi așteaptă o mare surpriză la viitoarea petrecere

a patronului.

Între timp, tot pe final de an, premierul Adrian Năstase primește (a doua oară consecutiv) premiul de *Omul anului* acordat de revista *VIP*. Spre stupefarea generală, distincția îi este înmănată de Regele Mihai, același căruia i se refuza viza de intrare în țară pe vremea când Năstase era ministru de Externe. Asta ca să nu amintim toate mizeriile la care partidul lui Năstase l-a supus pe Regele Mihai.

Ulterior, Cozmin Gușă, fost secretar general al PSD, este primit cu surle și trâmbițe în PD, după ce, nu cu multă vreme în urmă, îl califică pe Traian Băsescu drept „primar maldanez”, „paranoic” etc. și primea replici în consecință: „rebut al tinerei generații”.

Apoi, Dinu Zamfirescu, liberal get-beget, membru fondator al PNL, este numit de guvernul PSD la conducerea noului *Institut Național pentru Memoria Exilului Românesc*, funcție asimilată cu aceea de secretar de stat în Ministerul Culturii și Cuitelor.

Fac un apel umanitar la orice cititor al revistei *Flacăra* care înțelege ceva din cele de mai sus (și din cele care, fără îndoială, vor urma, în cascadă, în acest an electoral) să încerce să mă lămurească. În ceea ce mă privește, am găsit o explicație, dar e atât de enervantă încât mi-e greu să trăiesc cu ea: că nu există dispute politice decât la suprafață, că nu există principii, că nu există opinii pe bune, ci doar declarații conjuncturale, că atacurile și criticile presei nu trebuie luate în

serios, că – în funcție de necesități – acolo, la vârf, toată lumea e prietenă (dacă nu cumva parteneră de afaceri) cu toată lumea și că noi,ăștia, care ne agităm pe tema: „Io cu cine votez?” suntem doar cetățeni turmentați sau de-a dreptul idiști.

Ce trebuie să mai așteptăm? Ce ne-ar mai putea surprinde? Poate o fuziune PRM-UDMR... Poate o candidatură pentru Senat a lui Ion Iliescu din partea *Alianței Dreptate și Adevăr*... Poate alegerea lui Adrian Năstase ca președinte al PNȚCD, întru revigorarea partidului...

Lia Roberts poate să candideze liniștită la Președinție! Nu numai că va câștiga voturile cineaților, fiind confundată cu Julia Roberts (așa cum reiese din sondajul efectuat de un ziar), dar nu va avea nici o problemă să numească un premier și să alcătuiască un guvern de foarte largă coaliție, la care va adera absolut toată lumea, cu singura condiție să fie prevăzute suficiente posturi pentru toți. Și atunci vom intra cu fruntea sus și în NATO, și în UE, ba chiar, la o adică, și în OPEC.

De fapt, pentru marile provocări care stau în fața României, nu cumva cea mai bună soluție ar fi să se reînființeze – prin consens, firește! – *Consiliul Provizoriu de Uniune Națională*? Tot pe „principiul parității”, adică unul de la PSD – unul de la restul lumii. De ce să mai consumăm timp, nervi și bani cu alegerile?

Zâmbiți, mâine va fi mai rău.

Foaia de parcurs

Liderul spiritual al grupării palestiniene extremiste *Hamas* (ce poate să fie spiritual în terorism!?), Sheik Ahmed Yassin, este așezat în scaunul cu rotile de către bodyguardii săi, la sosirea în Gaza City pentru rugăciunea de vineri, 16 ianuarie. Protecție justificată: se așteaptă ca Israelul să reia atacurile punctuale asupra militanților palestinieni extremiști, conducători din umbră ai atacurilor sinucigăse care continuă să facă victime, dinamitând eforturile de respectare ale „foii de parcurs” stabilite de ONU pentru crearea, în 2005, a unui stat palestinian. Poate nu vor să aibă un stat!

Drepturile kurzilor

Patru foști deputați kurzi, condamnați în Turcia la câte 15 ani de închisoare pentru presupusa colaborare cu membri ai ilegalului *Partid al Muncitorilor din Kurdistan (PKK)*, au parte în prezent de rejudecarea cauzelor lor, după ce *Curtea Europeană a Drepturilor Omului* a decis că primele procese n-au fost corecte. În imagine,

baroneasa Emma Nicholson o ajută pe Hediye Zana, mama uneia dintre condamnate, Leyla Zana. Semn bun pentru noi: baroneasa nu mai e preocupată de nuntile țiganilor minori din România.

Agenturili

China a lansat o campanie mediatică fără precedent pentru a convinge comunitatea internațională de relele intenții ale Taiwanului. În imagine, taiwanezul Tung Tai-ping, suspectat a fi spion, a fost prezentat presei străine, care a avut permisiunea să-l interviueze. Acțiuni similare s-au desfășurat în patru provincii chineze. În toate cazurile, suspjecții și-au recunoscut păcatele. Ce să zică și ei...

Nu vrem

Peste 700 de delegați ai Forumului Social Mondial, sosiți la Bombay ca pasageri pe Corabia Păcii, s-au alăturat altor 100 000 de activiști pro-pace și anti-globalizare din toată lumea, care urmau să susțină lucrările forumului. Problema este: de unde știm noi câți pământeni vor globalizare și câți nu? Soluția e simplă: să se facă un referendum, organizat, evident, de guvernul Năstase, care are experiență. ■

Războiul timbrelor?

Disputa dintre Japonia și Coreea de Sud pe marginea statutului insulelor Tok-do s-a mutat la... poștă. În ciuda protestelor oficialilor niponi, Coreea s-a ambiționat să scoată o serie de timbre cu insulele în cauză, ceea ce a provocat vîl agitații. Astfel, la un oficiu poștal din Seul, un sud-coreean a arborat un amenințător portret funerar al premierului japonez Junikro Koizumi, pe fondul unor slogane anti-hipone. Insulele se află în litigiu între cele două state încă de la eliberarea peninsulei coreene de sub dominația colonială japoneză, în 1945. Apropo, cum rămâne cu Insula Șerpilor?

Bazil Ștefan

Tumbele saltimbancului Voronin

Multă lume se întreabă ce fo fi apucat pe șeful regimului comunist de la Chișinău, Vladimir Voronin, de a trebuit să dezlănțuie o campanie antiromânească atât de furibundă la începutul acestui an. Răspunsul este însă simplu: fiindcă anul acesta se împlinesc 500 de ani de la moartea celui mai mare domnitor moldovean, 2004 va fi celebrat de românii din întreaga lume drept „Anul Ștefan cel Mare și Sfânt”. Or, comuniștilor filoruși care exercită puterea în Basarabia nimic nu le putea pica mai prost, în acest moment de mare criză economică și, mai ales, identitară, decât celebrarea acestei mari personalități a istoriei românilor, în timpul căreia provincia Moldova, de la Carpați la Nistru, a atins punctul de maximă putere și strălucire. Firește, era imposibil să treacă pur și simplu cu vederea o asemenea aniversare. Dar gândul că marile evocări istorice, manifestări culturale și festivități omagiale consacrate acestei personalități identitare vor avea loc, logic, în Moldova din dreapta Prutului, unde se află majoritatea locurilor foarte importante legate de numele său – cetatea de scaun, momântul, câmpurile marilor bătălii, mănăstirile cu fresce exterioare înscrise pe lista

patrimoniului cultural al umanității etc. etc – le provoacă insomnii și dureri de cap politrucilor din aparatul propagandistic al comuniștilor de la Chișinău, a căror unică, ingrată și aproape imposibilă sarcină este aceea de a găsi elemente și argumente pentru crearea *in vitro* a unei „identități naționale moldovenești”. În acest scop nu s-au sfiit să recurgă nici până în prezent la cele mai gogonate minciuni și falsuri, scoțând de la naftalină inclusiv preceptele staliniste de „limbă moldovenească” și „popor moldovenească”. Atacul la adresa României, a limbii, istoriei și culturii române, a românității era însă doar indirect, implicit, discret. Acum, gândul că românii basarabeni vor trece în mare număr Prutul pentru a lua parte la manifestările omagiale din „Anul Ștefan cel Mare și Sfânt” și că mulți dintre ei, chiar și cei mancurtizați, prin trepanație politică și spălare a creierelor, ar putea ajunge la concluzia că Republica Moldova este o făcătură artificială și neviabilă, ei bine, acest gând l-a făcut să intre în via pe fostul militan sovietic Voronin.

Acest Garcea basarabean s-a lansat în cele mai grotești atacuri antiromânești proferate de

un lider politic străin (și Voronin este un străin, chiar dacă o rupe „moldovenește”) de la Jirinovski încoace. După fostul tovarăș general sovietic de miliție (câți români basarabeni o fi trimis oare în Gulag acest Voronin?), România este în prezent „unicul imperiu din Europa, constituit din Moldova, Dobrogea și Transilvania”, iar Moldova istorică a fost „divizată”, chipurile, la 1859, „odată cu Unirea Principatelor”. Din fericire, astăzi până și un elev de gimnaziu știe când a avut loc această divizare: în 1812, când teritoriul actualei Republici Moldova a fost anexat de Rusia pe post de pradă de război, așa încât românii de acolo nu au putut vota „unirea cu țara” în 1859, ci abia în 1918. În 1940 Stalin avea să reanexeze Basarabia la U.R.S.S., în urma faimoasei înțelegeri cu Hitler cunoscute sub numele de *Tratatul Ribbentrop-Molotov* și, din nou, după al doilea război mondial. Neputând așeza temeinic statalitatea țării sale pe asemenea „baze”, ce le mai rămâne, saltimbancului politic Voronin și acoliților săi, decât să distreze publicul cu caraghioasele lor tumbe antiromânești?

Rodica Mihaela Stănoiu, ministrul Justiției: „dacă dorește să facă politică, tre

▼ Care sunt principalele realizări ale actualei conduceri a ministerului, până în acest moment?

– În momentul de față, *acquis-ul* este preluat în proporție de peste 95% și, prin eforturi susținute, toate blocajele în derularea programelor PHARE au fost înlăturate. În general, activitatea de armonizare a prevederilor legislației românești cu prevederile legislației europene a constituit un alt domeniu prioritar. Aș aminti, în acest context, legile privind com-

prevenirea și sancționarea actelor de corupție, care se constituie într-un instrument juridic eficient de combatere a corupției. O altă direcție prioritară l-au constituit legile necesare pentru o reală și profundă reformă a Justiției. Consecințele negative ale modificărilor și completărilor aduse, în 1997 și 1999, Legii nr. 92/1992 s-au făcut și se fac resimțite din plin. De aceea, pentru realizarea unei adevărate reforme în Justiție, s-a pus problema elaborării unor noi legi care să

reglementeze într-o manieră unitară, eficientă, la nivelul standardelor europene, modul de organizare și funcționare a sistemului judecătoresc, a Justiției în general. În prezent, cele două acte normative privind organizarea instanțelor și statutul magistratului au fost aprobate de Senat și urmează să fie dezbătute în Comisia juridică a Camerei Deputaților. Adoptarea acestor legi nu a fost posibilă înainte de finalizarea procesului de revizuire a Constituției, întrucât multe dintre prevederile novatoare cuprinse în aceste legi ar fi intrat în conflict cu vechile norme constituționale. Așa încât au fost cel puțin... surprinzătoare acuzele unora dintre oponenții politici conform cărora „a lipsit voința politică” de a elabora legile de care am amintit, făcându-se „a uita” sau „a nu ști” atât calendarul legislativ stabilit prin Programul de Guvernare 2001-2004, cât și – cu-

conducerea Justiției, în evaluarea tuturor aspectelor care privesc activitatea și cariera magistratilor și, drept urmare, vom înainta Parlamentului, în perioada imediat următoare, și legea organică în baza căreia va funcționa respectivul organism. Potrivit prevederilor acestor trei proiecte de legi, toate atribuțiile ce reveneau până acum ministrului Justiției – în temeiul modificărilor aduse, cum spuneam, în 1997 și 1999, Legii nr. 92/1992 – cu privire la activitatea și cariera magistratilor (numirea, promovarea, transferarea, suspendarea și eliberarea din funcție sau sancționarea disciplinară a magistratilor) vor constitui responsabilitatea unică a Consiliului Superior al Magistraturii. Multe alte atribuții ce reveneau ministrului au fost, pur și simplu, eliminate! Așadar, cele trei legi vor constitui, după adoptare și promulgare, cheia de boltă a reformării Justiției și alinierii ei la normele europene actuale. Din acest punct de vedere, vreau să subliniez că prioritățile consemnate, în domeniul Justiției, în Programul de Guvernare 2001-2004, sunt și vor fi îndeplinite la termenele stabilite. Fără îndoială, ne așteptăm, în acest an, o activitate susținută – și ne pregătim ca atare – în vederea aplicării prevederilor acestor legi.

– Care sunt neîmplinirile, obiectivele propuse și încă neatinse?

– Încă nu am reușit o ameliorare semnificativă a percepției opiniei publice în legătură cu activitatea Justiției, întrucât încă nu se face o clară, netă distincție – la nivelul societății civile și al mass media – între rolul și locul constituțional al puterii judecătorești, funcțiile instanțelor, între acestea și Ministerul Justiției sau Ministerul Public – fiecare cu responsabilități proprii, circumscrise unui domeniu de activitate bine delimitat. Dar îmi exprim convingerea că noile legi, de care am amintit, vor aduce, după promulgare, clarificările necesare îmbunătățirii percepției și, implicit, a atitudinii cetățenilor față de Justiție...

– Cum ar putea judecătorii care fac politică să nu fie influențați politic în deciziile lor?

– Un om investit cu demnitatea de magistrat, care a jurat să apere și să aplice legea, dacă dorește să facă politică, trebuie să renunțe la acest statut pentru a se dedica vieții politice. Trebuie, așadar, să opteze fie pentru magistratură, fie pentru politică. Ambele, simultan, nu sunt cu putință. Magistratii sunt ferți de imixtiuni politice, în primul rând, prin consolidarea și asigurarea independenței Justiției, aspect ce constituie atribuția fundamentală a Consiliului Superior al Magistraturii, care va fi investit cu această răspundere. În al doilea rând, după cum știți, magistratilor le este interzisă, prin însuși statutul profesional și înalta lor

baterea și prevenirea criminalității organizate transfrontaliere, traficul de ființe umane, spălarea banilor, activitățile teroriste ș.a.m.d. Țin să menționez, în mod cu totul deosebit, activitatea de mare complexitate a elaborării noilor coduri, penal și civil, în deplină concordanță cu legislația europeană actuală. Un act normativ de mare importanță care, după aplicare, și-a făcut resimțit impactul pozitiv în plan social și economic, a fost Legea privind

meal – prevederile Constituției adoptate în 1991. Adoptarea noii Constituții a deschis, așadar, calea reformei profunde în Justiție, consemnând separarea locului și rolului puterii judecătorești de cele ale Ministerului Justiției, căruia îi revin strict sarcini legate de administrarea instanțelor, de elaborarea și avizarea actelor normative, de reprezentare la nivel internațional a Justiției române etc. În noul text constituțional se consfințește rolul fundamental al Consiliului Superior al Magistraturii în

Un om investit cu demnitatea de magistrat, buie să renunțe la acest statut"

poziție în societate, orice activitate și implicare cu caracter politic de natură să le influențeze subiectiv modul de soluționare a unei cauze. În același timp, la fel ca oricare alt cetățean, și magistratul are dreptul să aibă propriile sale convingeri, simpatii și opțiuni politice, pe care însă nu are voie să și le exprime sau de care să se lase influențat în contextul îndeplinirii sarcinilor sale profesionale. Este o problemă de etică profesională, de conștiință, care, în cele din urmă, depinde de calitatea umană și profesională a magistratului... Pentru că a judeca în funcție de criterii politice înseamnă a judeca strâmb, dincolo, în afara literei de lege, aceasta din urmă fiind unicul criteriu la care este obligat un judecător să se raporteze permanent în activitatea sa...

- Ați debutat în actualul mandat prin măsuri severe luate după gravele incidente de la Penitenciarul Gherla. Care este azi situația penitenciarelor românești?

- Sistemul penitenciar din țara noastră este, în prezent, subiectul unei profunde reforme prin care urmărim o aliniere cât mai rapidă la normele europene în materie. Avem în vedere demilitarizarea sistemului, îmbunătățirea substanțială a condițiilor și mediului de viață din penitenciare, inclusiv sub aspectul manierei de executare în regim penitenciar a pedepselor dictate de instanțe, precum și modul în care se desfășoară activitatea de resocializare a deținuților. Referitor la acest ultim aspect de mare însemnătate, tot ca o componentă a reformei, am înființat serviciile de probațiune care au menirea să ajute, să înlesnească reinserția socială a foștilor deținuți. Am reușit să dotăm cu aparatură medicală modernă, la un înalt standard calitativ, unitățile spitalicești din rețeaua sănătății, precum și tratarea eficientă a deținuților suferinzi, în condiții similare celor oferite de rețeaua medicală a Ministerului Sănătății. Din păcate, încă mai suntem confrunțați cu probleme deosebite ce decurg din supraaglomerarea penitenciarelor.

- Deciziile Curții de la Strasbourg, care contrazic sentințele românești în multe cazuri privind retrocedările, nu reprezintă o înfrângere a Justiției române, o dovadă că sistemul funcționează prost?

- Faceți afirmații grave... Fiindcă nu se poate vorbi despre o „înfrângere a Justiției” sau despre „dovezi” că sistemul ar funcționa prost! Marea majoritate a acestor sentințe la care vă referiți a fost dictată în cauze care datează dinaintea de 1995, perioadă în care nu a existat nici un act normativ în temeiul căruia instanțele să se pronunțe în domeniul retrocedărilor privind imobilele-construcții. Nu Justiția este chemată să facă legea, ci doar să o aplice strict, în litera și spiritul ei. Prin Legea nr. 112

s-a realizat o primă încercare de soluționare, fie și parțială. Abia prin Legea nr. 10/2001 am reușit să oferim o soluție corespunzătoare problemei retrocedărilor. Însă pentru situațiile anterioare apariției acestor acte normative, acum nu putem decât să acționăm punctual, de la caz la caz.

- Cum vedeți dumneavoastră rezolvarea gravelor probleme legate de corupție? Atribuțiile Parchetului Național Anticorupție nu se suprapun (parțial) celor ale Parchetului General?

- Nici o țară din lume nu se poate lăuda că a eradicat definitiv, în totalitate, corupția. Aceasta e o boală ce macină organismul social... Dar dacă nu poate fi eradicată complet, nu înseamnă că nu poate fi controlată și redusă la un nivel minim, astfel încât să nu mai

negative la nivelul întregii societăți. Înființarea PNA, ca organism specializat, constituie tocmai răspunsul necesar pentru concretizarea și dinamizarea luptei împotriva corupției, în paralel cu adoptarea și completarea cadrului juridic în acest sens. Sigur, aparent, s-ar putea spune că atribuțiile PNA se suprapun cu cele ale Parchetului General, întrucât, și într-unul, și în celălalt, procurorii instrumentează anchete cu privire la infracțiuni prevăzute și pedepsite de Codul penal. Aceasta este, de altfel, singura asemănare, de vreme ce PNA investighează exclusiv cazurile de corupție iar Parchetului General îi revine în sarcină anchetarea restului infracțiunilor prevăzute și pedepsite de Codul penal. Deci nu poate fi vorba de paralelisme sau suprapuneri.

- Percepția opiniei publice este că în România aproape orice proces durează la nesfârșit. Sau cel puțin cele în care sunt implicate „persoane importante”. Este adevărat? Dacă nu, care sunt contra-exemplele?

- Din nefericire, nu este o percepție subiectivă. Încă nu am reușit să mărim semnificativ celeritatea desfășurării proceselor... Durata, uneori, prea mare a proceselor - aspect mult mai general și câtuși de puțin circumscris doar la procesele în care sunt implicate „persoane importante”, cum spuneți dumneavoastră, mult mai mediatizate decât restul acțiunilor în justiție - are drept principală cauză volumul mare de dosare ce revin spre soluționare unui judecător. De aceea s-a luat hotărârea, la nivel de Guvern, din inițiativa noastră, de a se suplimenta numărul magistratilor. Din păcate, după cum știți, la examenul de intrare în magistratură, desfășurat în noiembrie 2003, a fost înregistrat un rezultat foarte nesatisfăcător. Vom organiza, în curând, un alt examen și sper că în cursul acestui an se va reuși ocuparea tuturor posturilor scoase la concurs. La fel de adevărat este și că, nu de puține ori, dosarele supuse judecării instanțelor au un grad mare de complexitate, îndeosebi, spre exemplu, cele privind infracțiuni cu caracter economic, în care este nevoie de expertize și contraexpertize financiar-contabile minuțioase și care, din nefericire, determină prelungirea duratei proceselor. Pentru creșterea celerității, avem în vedere, pe de o parte, înființarea unor instanțe specializate - tribunale pentru minori, tribunale ale muncii etc. - și, pe de altă parte, realizarea unei mai bune zonări a ariilor de competență teritorială a judecătorilor, înființarea altora noi și, în măsura în care bugetul României o permite, sporirea în continuare a numărului de magistrați.

interviu de Tudor Călin Zorojanu

fie periclitată dezvoltarea, bunul mers al societății. În ceea ce privește România, Guvernul Adrian Năstase este primul guvern post-decembrist care dovedește că a avut și are voință politică de a se angaja cu toată energia în combaterea corupției, flagel care a devenit vizibil odată cu demararea în țara noastră a proceselor de privatizare și reformă economică și, nu în ultimul rând, ca efect al instabilității legislative, al lipsei unor instrumente juridice adecvate luptei împotriva corupției, al inexistenței unor forme instituționalizate specializate în combaterea acestui fenomen cu grave repercusiuni

CRP se solidarizează cu Flacăra

Către Publicațiile Flacăra S.A.
Domnului George Arion, Director General

Stimate domnule Arion,
În urma discutării solicitării dumneavoastră de a analiza existența revistei „Flacăra lui Adrian Păunescu” și în urma precizărilor OSIM privind marca „Flacăra lui Adrian Păunescu”, Consiliul de Onoare al Clubului Român de Presă își exprimă dezaprobarea față de practica editorului revistei „Flacăra lui Adrian Păunescu” de a publica o revistă cu acest nume, în condițiile în care a înregistrat o marcă pentru alte activități decât editarea de publicații (activități de educație, instruire, divertisment, sportive și culturale), și de a se folosi de un nume de tradiție al presei românești pentru a induce în eroare cititorii.
Consiliul de Onoare se solidarizează cu societatea dumneavoastră în acțiunile de clarificare a situației și lămurire a publicului privind activitatea lipsită de deontologie a editorului revistei „Flacăra lui Adrian Păunescu”.

Cu stimă,
Cristian Tudor Popescu,
Președintele Clubului Român de Presă

Ultimul samurai

Actorul japonez Ken Watanabe (în centrul imaginii, între Tom Cruise și regizorul Edward Zwick), este nominalizat la premiul Screen Actors Guild (SAG) pentru cel mai bun rol secundar în filmul *Ultimul samurai*. Pentru același rol a fost nominalizat și la Globul de Aur și se aștepta o selecție similară la Oscar. Pentru Premiul SAG (ceremonia va avea loc în 22 februarie), Watanabe se află în competiție cu Sir Alec Baldwin, Chris Cooper, Benicio Del Toro și Tim Robbins. Pe când o producție românească sub titlul *Ultimul comunist*?

Pe val

Robert Redford (ușor îmbătrânit, este?) a întâmpinat oaspeții Festivalului de Film Sundance, cu ocazia premierei peliculei *Riding Giants*, un documentar despre surferii care atacă valurile uriașe ale oceanului. Oricum ar arăta azi, Redford rămâne pe val! ■

Alt fel de restaurație

Lucrători ai Ministerului elen al Culturii desprind o coloană a Partenonului, în cadrul operațiunilor de restaurare a monumentelor de pe Acropole, a căror impresionată vârstă atinge 2.500 de ani. Arheologii intenționează să termine lucrările înainte de deschiderea J.O. în luna august. Nici o scofală: și restaurările de pe Lipsani vor fi terminate până la Olimpiada de la București!

Mariah VS. Islam

Opoziția musulmană malaieziană a făcut mari presiuni asupra guvernului, pentru ca acesta să anuleze proiectatul concert în Kuala Lumpur al cântăreței Mariah Carrey, în cadrul *Turului Mondial* al acesteia. Motivul: spectacolul este imoral și promovează valori ne-islamice. Da' dacă ar fi concertat acolo BUG Mafia! ■

Poate la Moscova...

Suporterii moscoviți ai lui Michael Jackson au pichetat ambasada Statelor Unite, protestând față de arestarea megastarului, în Santa Maria, California, și față de tratamentul inuman la care acesta ar fi fost supus, după propriile lui declarații. După ce Michael a fost acuzat (din nou) de agresiune sexuală asupra unui băiețel, e greu de crezut că-și va mai regăsi strălucirea de odinioară. Poate doar la Moscova... ■

Zdob și Zdub 450 de oi

Considerată printre primele trupe de pe piața românească, cei de la Zdob și Zdub dau marea lovitură - lansarea internațională a albumului 450 de oi. Pentru prima dată un album produs în România va fi lansat simultan în Europa de Est, în Germania, Austria și Elveția. Albumul produs de A&A Records va fi distribuit internațional prin Warner Music International. Everybody in the casa mare (plus o variantă live din concert și videoclip) și alte piese de excepție, colaborări cu personaje surprinzătoare cum sunt MC. Vasilă sau conul de lăte. Lăcrimosa se găsește pe acest ultim album.

Paulo Coelho Alchimistul

Odată la câteva decenii apare o carte care schimbă pentru totdeauna viața cititorilor săi. Alchimistul lui Paulo Coelho este o astfel de carte. Singura noastră obligație este să ne realizăm destinul. Extraordinarul roman al lui Paulo Coelho a inspirat milioane de cititori din întreaga lume.

Această poveste, uluitoare în simplitatea și înțelegerea ei, este despre un pastor andaluz pe nume Santiago care își părăsește casa din Spania, aventurându-se în Africa de Nord în căutarea unei comori îngropate în Piramide. Nimeni nu știe care este comora sau dacă Santiago poate depăși obstacolele întâlnite în drumul prin desert. Plină de sevă, evocatoare și profund umană, povestea lui Santiago este un elan îndelung de a ne urma visele și de a ne asculta inima.

Centrul Pământului

Hillary Swank, câștigătoare a premiului Oscar (Boys Don't Cry), conduce o distribuție de vedete în această călătorie extraordinară, care va duce în mijlocul celui mai spectaculos film de aventuri. Geofizicianul dr. Josh Keyes (Aaron Eckhart, Erin Brockovich) a realizat o descoperire îngrozitoare: miezul pământului nu se mai rotește. Acum, câmpul electromagnetic al planetei se deteriorează și, în numai câteva luni, Pământul va fi distrus.

Există o speranță: să îl trimiță pe Keyes și o echipă de cercetători într-un vas subteran care să meargă în centrul planetei. Soarta omenirii e nesigură, iar cercetătorii și echipajul trebuie să facă un lucru inimaginabil: să detoneze un dispozitiv nuclear, pentru a reactiva miezul Terrei.

În alte roluri, Delroy Lindo (Ransom), câștigătorul premiului Emmy, Stanley Tucci și Alfred Woodward, nominalizat la premiul Oscar.

An: 2003
Gen: Drama / Sci-Fi / Action / Thriller
Regia: Jon Amiel
Compania: PARAMOUNT

Top 10 carte diverta

- 1 HARRY POTTER - VOL. V ORDINUL PHOENIX • J.K. Rowling, EGMONT
- 2 11 MINUTE • P. Coelho, HUMANITAS
- 3 ALCHIMISTUL • P. Coelho, HUMANITAS
- 4 LA RĂUL PIEDRA • P. Coelho, HUMANITAS
- 5 MANUALUL RĂZBOINICULUI LUMINII • P. Coelho, HUMANITAS
- 6 DIAVOLUL ȘI DOMNISCARA PRYM • HUMANITAS
- 7 VERONICA SE HOTĂRĂȘTE SĂ MĂCĂRĂ • P. Coelho, HUMANITAS
- 8 HARRY POTTER VOL. IV POCALUL DE FOC - CARTONAT • J.K. Rowling, EGMONT
- 9 DE VEGHE ÎN LANUL DE SECARĂ • J.D. Salinger, POUROM
- 10 HARRY POTTER ȘI CAMERA SECRETELOR - CARTONAT • J.K. Rowling, EGMONT

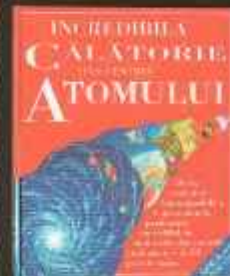
Top 10 muzică diverta

1 STEFAN BANICA FR.	ZORI DE ZI (BONUS 1 PIESĂ)
2 ZDOB ȘI ZDUB	450 DE OI
3 CARGO	SPIRITUS SANCTUS
4 B.U.G. MARIA	BAIETI BUNI
5 VOLTAJ	BEST OF
6 VOLTAJ	BEST OF VOL.1
7 VOLTAJ	BEST OF VOL.2
8 ADA MILEA	APOLODOR
9 JULIO IGLESIAS	DIVORCIO
10 3 SUD EST	SYMBOL

Câștigătorul concursului organizat de DIVERTA din Flacăra nr. 12/2003 este:
Ovidiu Stăncu, Timișoara

Concurs

diverta

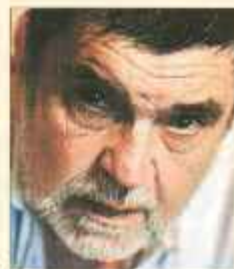

Premiu
Incredibila
Călătorie spre
centrul Atomului

EDITURA

Decupezi talonul și trimițezi pe adresa redacției:
București, Piața Preslei nr. 1, cod 71341, sectorul 1
Câștigătorul va fi desemnat prin tragere la sorți.
Data limită de trimitere a scrisorilor dumneavoastră este
18 februarie 2004, data poștei

Bande de din New York

Horia Pătrașcu

Gangs of New York - SUA, 2003 - 166 min.

Distribuit de: Media Pro Pictures

Este, categoric, nu doar un mare film al anului care a trecut (10 nominalizări pentru OSCAR!), dar și unul dintre cele mai bune realizate de regizorul **MARTIN SCORSESE** (premiat cu Globul de Aur) – o „încununare”, dacă putem spune așa, a operei de până acum a acestui mare artist...!

În jurul anului 1860, în cea mai violentă parte a lumii din acele timpuri, într-un New York încă haotic și în care legile nu au nici o putere, se declanșează niște revolte care își au originea în conflictele dintre „băștinași” anglo-saxoni și imigranții irlandezi sosiți în zona unui Manhattan decăzut, în care lupta pentru supraviețuire ia forme tragice: filmul lui Scorsese cuprinde exact această epocă tulburătoare și grandioasă în același timp, demonstrând – într-un fel absolut personal! – că astfel s-a născut America: în stradă, și din violență...!

Spectacolul cinematografic este copleșitor, iar distribuția pe măsură: **LEONARDO DICAPRIO**, **CAMERON DIAZ**, **DANIEL DAY-LEWIS**, **LIAM NEESON** ș.a.). Scorsese dirijează impecabil o armată de sute de figuranți – dacă nu chiar mii! – în niște decoruri-mamut, într-o reconstituire de epocă tulburătoare, iar scenele dure (extrem de dure!), sunt asamblate într-un soi de concert vizual – și sonor! – rar întâlnit... Dacă există, totuși, un aspect „estetic” al barbariei umane, atunci Scorsese l-a descoperit cu siguranță în acest

film ce-ți taie respirația...! Iar DiCaprio este (după o lungă pauză!), fascinant! (și, pentru cei ce-l îndrăgesc pe acesta din urmă; la ora actuală filmează din nou cu Scorsese pentru *Aviatorul*, unde e și producător; 2004 va însemna pentru el și un film în regia lui Robert DeNiro, *The Good Shepherd*, care va fi urmat de rolul lui Alexandru cel Mare, într-un film alături de Nicole Kidman).

Pur și simplu dragoste

Love Actually - SUA, 2003 - 139 min.

Distribuit de: RO IMAGE 2000

Numitul **RICHARD CURTIS** a vrut să devină actor; dându-și seama că nu are acest har, a ales scrisul: scenariul filmului *Patru nunți și o înmormântare* l-a consacrat; a scris și scenarii TV., printre care *Mr. Bean*, difuzat în lumea întreagă, făcându-l celebru pe actorul Rowan Atkinson... Acum s-a hotărât să facă regie – și bine a făcut! Rezultatul: această frumoasă *Poveste de Crăciun*, o comedie la care (spre deosebire de altele făcute în acești ultimi și triști ani) se și râde! Cu foarte multe personaje și cu foarte mulți actori de renume (**HUGH GRANT**, **COLIN FIRTH**, **EMMA THOMPSON**, **LIAM**

NEESON ș.a., și, firește, *Mister Bean*, adică **ROWAN ATKINSON**, într-un rol secundar, de vânzător, interpretat magistral!).

Filmul lui Curtis – o fermecătoare nostimă care durează peste două ore (și chiar putea să mai dureze!), urmărește, amestecat, destinul unor cupluri: un tată și fiu; doi tineri actori de filme porno; primul-ministru al Marii Britanii împreună cu o secretară; un fost cântăreț rock, acum în dialog cu producătorul său care nu-l mai înțelege; președintele SUA împreună cu sine însuși; un școlar îndrăgostit de cea mai intangibilă colegă a sa; o mireasă nedumerită de atitudinea soțului etc. etc., – un întreg amalgam de împrejurări, descrise cu umor și susținute de un dialog excelent, în

care întreaga lume pare a fi formată de trăsnii notorii... totul însă fiind o poveste de Crăciun, repet: adică la limita dintre lacrimă și zâmbet...!

Excelent film...! Și tonic, în această lume stupi... stu... st... sssst!

În căutarea lui Nemo

Finding NEMO - SUA, 2003 - 100 min.
Distribuit de: GLOB COM MEDIA

A vorbi despre subiectul unei producții WALT DISNEY PICTURES (în cazul nostru un film al studioului de animație Pixar) este ca și cum i-ai da unui copil un baton de ciocolată, avertizându-l în prealabil că umplutura e compusă din cremă de fragi, cocos sau vanilie...!

Așadar, vom preciza doar că acest film (care a făcut încasări surprinzătoare încă de la premieră!), are drept eroi niște pești - zeci de specii - precum și alte viețuitoare marine, ce vor face deliciul posesorilor de acvarii, și nu numai...! Autorii - împărtaşind o dragoste comună pentru animația anilor '40! - au încercat o soluție computerizată, care să ducă la crearea unor eroi asemănători animației clasice. Rezultatul: niște „animăluțe” superbe (care și mișcă „buzele” conform pronunției engleze!) și care se agită într-un univers de lumină, muzică și culori care dau o emoție aparte fiecărei scene.

Din păcate, cu rare excepții (vezi, de pildă, „roiul” de pești care formează, din mișcare,

silueta Operei din Sydney!), filmul nu prea are umor, „haz”, sau „gag”-uri, devenind oarecum monoton în cea de-a doua jumătate; rămâne însă clasică „urmărire” (foarte bine realizată) și acel fascinant univers subacvatic - la care țin să adaug o incredibilă „mimică” a personajelor (indiferent dacă, în cadru, se află 200 de broscuțe sau mii de peștișori simultan!). Ceea ce nu e chiar de color...!

Dogville

SUA, 2003 - 140 min.
Distribuit de: INDEPENDENCE FILM

Stranie personalitate are și acest ambițios regizor danez, pe numele său: **LARS VON TRIER**...! Devenit celebru cu *Europa*, creându-și o proprie „dogmă” a creației cinematografice (filmare numai cu aparatul „din mână”, refuzul iluminării clasice etc.), el continuă să provoace publicul, parcă ostentativ, abordând subiecte dintre cele mai pretențioase și dorind parcă, dinadins, să facă deliciul snobilor, mai ales...! Un astfel de film este și cel la care ne referim - *Orașul câinelui* - în care **Nicole Kidman** face un rol principal de zile mari! - și care are drept pretext apariția unei „fete bune” într-un orașel de oameni aparent de treabă, dar care se dovedesc în final a fi un soi de... criminali în devenire!? (n.a. - vă spune ceva *Vizita bătrânei doamne* a lui **DÜRRENMATT**?!); eroina se trezește condamnată, logic, deși nu are absolut nici o vină (n.a. - dar *Procesul* lui **KAFKA**, vă spune

ceva?!); comentatorul intervine adesea în acțiune, explicit și sec, provocând o dorită „distanțare” față de spectator, iar replicile sunt de un tezism exasperant (n.a. - **BRECHT**?!); decorul abia sugerat (marcaje cu creta pe un platou de filmare; actorii „mimând” deschiderea ușilor, ferestrelor, ștersul geamurilor etc.) este compensat în schimb de folosirea aproape permanentă a

unor prim-planuri, bine studiate (n.a. - *Ioana D'Arc* a lui **DREYER** nu vă spune nimic?!); în sfârșit: violenței și urii, eroina noastră îi opune „dragostea și mila” (n.a. - **IISUS CHRISTOS**... vă spune totul?!)... În sfârșit: eroina este „pedepsită” prin viol (ba chiar făcută „poștă”), apoi vine gangsterul de ta-su, care o salvează și dă foc la oraș - **cam asta e...** (și nu cred că am omis mare lucru!).

Dulcele stil clasic...

Bokor la Nottara

Teatrul Nottara, cunoscut pentru repertoriul său divers în stiluri și epoci, lată că acum oferă publicului o dramatizare după o operă majoră a literaturii universale. *Război și pace* este dintre acele epocale realizări pe care, atingându-le, te poți sfârâma ca o corabie de un iceberg. Piscator a îndrăznit totuși să propună o viziune dramatică declarat „liberă” de strivitorul model al lui Tolstoi. El a simplificat uriașa creație la nivelul unui index de personaje memorabile în situații cheie și a păstrat accentele demitizante ale lui Lev Nikolaevici.

Minimalitatea decorului și păstrarea doar a liniilor generale ale acțiunii este respectată și de Petre Bokor, regizorul versiunii din 2003 a viziunii lui Erwin Piscator (plus Neumann și Prufert) asupra textului scris de Tolstoi. La fel, personajul „narratorului” care aduce detașarea expresionistă joacă la Bokor un rol predominant. El a fost încredințat lui Emil Hossu.

Problema montării lui Bokor este că oscilează între distanțarea expresionistă a lui Piscator și tendința de a da unor momente toată greutatea din romanul original. Dar lucrul acesta e mai puțin stânjenitor decât s-ar crede. Una peste alta, viziunea regizorală este perfect acceptabilă și totodată accesibilă. Un demers de popularizare atât a marelui roman cât și a istoriei războaielor napoleoniene. Mai puțin interesantă, pentru spectatorii avizați, este aducerea în scenă a unor „noutăți” de concepție spectacologică de care ne despart câteva decenii lungi. Dar, cum e de presupus că spectatorii cu pricina sunt tot mai puțini, să

dăm credit regizorului care a încercat să capteze atenția unui public tânăr, educabil.

Dacă demersul artistic al regizorului și intențiile sale estetice pot fi învinuite de facilitate, nu-l mai puțin adevărat că ele se pot și scutura de asemenea acuzații prin jocul actorilor, mai ales al unora. Un rol memorabil face Ștefan Sileanu în rolul bătrânului prinț Bolkonski. Un joc nuanțat are și Catrinel Dumitrescu (contesa Rostova). Despre meritele lui Emil Hossu am pomenit înainte. Nici garnitura tânără nu trece neobservată. În special Al. Jitea (Pierre Bolkonski) și Dragoș Bucur

(Andrei Bolkonski) se achită cu destul brio de misiunea lor deși Dragoș Bucur e mai greu de identificat cu dilematicul prinț. Raluca Gheorghiu (Natașa) e frumoasă de-a binelea iar Sorin Cocis (Napoleon) are un mic rol comic, foarte aproape de minimalizarea anti-bonapartistă a lui Tolstoi. Restul trupei funcționează corect și cam schematic în decorul sobru al lui H. Sturmer și costumele ca de obicei frumoase realizate de Maria Miu. Muzica lui George Marcu e sobră și dramatică.

Fie că l-ați citit sau nu pe Tolstoi, fie că îndrăgiți sau nu metodele „marelui inovator” Piscator, mergeți la Nottara să vedeți un spectacol de Petre Bokor în care nu puțini actori vă vor bucura prin roluri pe măsura puternicelor personaje tolstoiene.

Nevrozele sexuale ale părinților noștri

A doua premieră a stagiunii 2003-2004 la Teatrul Toma Caragiu din Ploiești a însemnat un spectacol cu piesa unui nume inedit pentru peisajul nostru teatral: cel al elvețianului de expresie germană Lukas Bärfuss (născut în 1971 la Thun, cantonul Berna, debutant abia în 1998), dar deja tradus și jucat în numeroase țări europene. O remarcabilă sincronizare a teatrului ploieștean condus de Lucian Saba-

dos cu teatrul contemporan european. O contribuție esențială a avut și „descoperitorul” piesei și traducătorul ei, Victor Scoradeț.

Tot o premieră o constituie pentru teatrul Toma Caragiu prezența regizorului Radu Afrim, adulat sau contestat cu patimă de diferiți critici și confrăți. În special pentru spectacolul său după *Trei surori* de la Sf. Gheorghe, dar cert un nume cu mare rezonanță în mișcarea

noastră teatrală de suprafață sau underground.

În scenografia lui Ștefan Caragiu și coregrafia lui Fatma Mohamed, artiști la fel de tineri ca regizorul, evoluează atât debutanți (Elena Doar Popa și Mihaela Calotă) cât și tineri care au confirmat la Ploiești talentul lor teatral precum Ioan Coman, Karl Baker. Un aport esențial îl au și artiștii experimentați: Lucia Ștefănescu, Constantin Cojocaru și Alexandru Pandeale.

Premiera ploieșteană s-a bucurat de prezența a numeroși critici de teatru și primele ecouri sunt favorabile, ca și reacția publicului care a umplut de fiecare dată sala. Piesa lui Lukas Bärfuss a impresionat prin realism, iar disputa dintre generații care constituie tema sa a creat interes din pricina identificării cu situații din România contemporană, o societate cu medii de vârstă ridicată în care tinerii izbutesc cu greu să-și afirme drepturile.

Vișniec la Naționalul bucureștean! <<<

Dintre dramaturgii români în viață, Matei Vișniec, născut în 1956, stabilit la Paris în anii '80, este cel mai jucat.

Acum, una dintre piesele sale, nu cea mai conflictuală, nici cea mai accesibilă publicului larg, urcă, pentru întâia oară, pe scena mare a Teatrului Național București în regia lui Cristian Ioan.

Mașinaria Cehov este un text-eseu despre opera marelui Anton Pavlovici bănuțit, în ceașul morții premature, de personajele sale. Regizorul este chemat să dea măsura întregii sale ingeniozități pentru a monta un text non-conflictual, dar profund, de meditație.

Este sprijinit de mari actori confrunțați cu partituri grele și prin ineditul lor. Și citez pe Virgil Ogășanu, subtil și veridic în *Unchiul Vania*, Olga Delia Mateescu, o Ranietskaia puternică, atipică, precum și pe Adela Mărculescu, Carmen Stănescu, Sanda Toma,

Ilinca Tomoroveanu, Mihai Fotino, Șerban Ionescu, Alexandru Georgescu, conștient că fac o nedreptate numelor omise, într-un spectacol de factură picarescă în care nu ansamblul e important, ci excelența unor interpretări personale ale personajelor cehoviene puse în context inedit.

În rolul lui Cehov, muribund, fragil, pierdut într-un pat imens care coboară din cerul ficțiunii, dominat de personajele sale care nu numai își desfid, dar își devoră oarecum autorul, Armand Calotă realizează un rol complex și semnificativ.

Un spectacol de văzut, ca o inițiere în opera lui Cehov, dar, pentru cunoscători, și ca o polemică deschisă între un contemporan și un mare clasic. Efortul creator regizoral rămâne punctul forte, dar el se susține doar prin prestația unui grup impresionant de actori de prima mână.

Ilinca Tomoroveanu, Sanda Toma și Adela Mărculescu

„Aceste premii pot face ca oamenii să fie mai fericiți”

În ultimele zile ale lui 2003, Ministerul Culturii și Cultelor a decernat Premiile pentru Teatru, stagiunea 2002-2003. Am solicitat un scurt interviu criticului și istoricului teatral Mircea Ghițulescu, membru al juriului.

▼ Domnule Mircea Ghițulescu, premiile Ministerului Culturii și Cultelor pentru teatru devin o instituție prin a doua decernare. Ce anume s-a premiat în acest an?

— Ministerul Culturii a creat încă de anul trecut instituția Premiilor Naționale pentru teatru. Această instituție era atât de necesară încât te miri că a fost inventată abia acum. Este vorba, pentru prima dată în România, de „premiu complet” care semnaleză performanțele din toate compartimentele artei teatrale, inclusiv literatura dramatică, teatrologia, teatrul de marionete, muzica și coregrafia de scenă, eclerajul, pedagogia teatrală, manageriatul și teatrul alternativ. Foarte important este că se acordă și premii pentru „juniori”, pentru tinerii oameni de teatru. Cred că, prin consecvență și generozitate, Premiile Naționale au șansa de a deveni repere valorice asemenea Premiilor Academiei Române. Pe de altă parte, Ministerul Culturii și Cultelor nu face altceva decât să consacre o mișcare culturală mai puțin obișnuită în alte țări ale lumii. În România, teatrul, în loc să dispară,

câștigă noi adepți transformându-se, din divertisment în îndeletnicire.

— Din cine a fost compus juriul și ce credeți că semnifică premiul pentru cei care-l primesc?

— Las deoparte faptul că aceste premii pot face ca oamenii să fie mai fericiți în nefericirea pe care obișnuim s-o dăm pe seama României. Știu asta din proprie experiență fiind foarte fericit anul trecut când am primit nu unul ci două premii ale Ministerului Culturii pentru *Istoria dramaturgiei contemporane* și pentru revista *Dramă*. Juriul Ministerului Culturii și Cultelor din care am făcut parte se numește Comisie adică

un grup de oameni care au o misiune comună și a fost numită de Ministerul Culturii pe criteriul specialității: o actriță (Valeria Gagealov), un regizor (Alexa Visarion), un scenograf (Puiu Antemir) și doi critici (Marina Spalov și subsemnatul). Oameni de bun gust, care nu au avut oscilații în aprecierea evenimentelor teatrale din stagiunea 2002-2003. Unul dintre criterii a fost distribuirea atenției pe toată suprafața culturală a țării astfel încât centrismul bucureștean să nu fie atât de bătător la ochi.

pagini realizate de Horia Gârbea

La Editura Fundației Premiile Flacăra

Trei cărți noi de George Arion

Spioni în arșiță — Un roman care descrie tulburătoarea poveste de dragoste dintre doi spioni aflați în tabere diferite. 160 pagini; 120.000 lei

Linște! Corupții lucrează pentru noi — O suită de însemnări despre realitatea românească de azi. 112 pagini; 90.000 lei

Scena crimei — O tragi-comedie polițistă într-un act și cinci cadavre. 80 pagini; 60.000 lei

Puteți primi aceste cărți contra ramburs, comandându-le telefonic la numărul 021/222.66.28 sau pe adresa S.C. Publicațiile Flacăra S.A., București, Piața Presei Libere nr. 1, sector 1, cod 013701, oficiul poștal 33.

Șapte dintr-o lovitură

Poveste de la scara C este filmul de absolvire al proaspătului regizor. O istorie de cartier, asezonată cu erotism audio și enigmă simpatică. Nemescu a reușit să concentreze într-un timp scurt și comedie, și dramă, și senzualitate, și mister.

Clenciul e simplu: o mamă de familie (Cătălina Mustățea) cu băiat adolescent și bărbat muncitor se angajează la linia erotică.

Nimeni nu știe cu ce se ocupă ea de fapt, dar și soțul, și fiul, ajung să se bucure de serviciile mamei plăcut cuvântătoare. Nici mama nu are habar că tocmai și-a satisfăcut familia în chip subtil. Dar sfaturile pe care ea le dă sunt productive: viața amoroasă alături de soțul ei se însufletește brusc iar fiul reușește să-și rezolve inhibițiile curțând-o pe fata care-i place. Liftul e spațiul în care se fac toate. Liftul adună și obligă personajele la acțiune. Iar telefonul e catalizatorul.

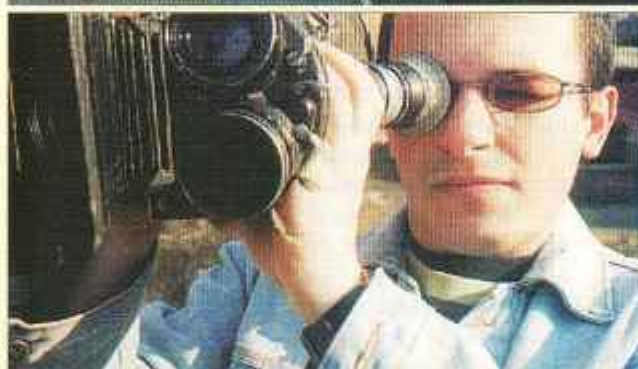
Dar nu e tocmai convenabil să faci sex la telefon. Costă. Urmarea e o factură uriașă.

Toate celelalte urmări sunt de excepție: premiul pentru interpretarea Mariei Dinulescu la *CineMalubet*, premii pentru regizor la Bratislava, în Slovenia, în Croația, la Zagreb, la Costinești, la *Alternative* - Târgu-Mureș, și iată, acum, Marele Premiu la Festivalul studentesc de la New York. Ritmul în care Cristian la premiile seamănă foarte bine cu cel în care și-a făcut filmul: vioi, atent, drept la țintă. Iar felul în care își alege cuvintele indică un spirit meticolos și perfecționist.

După propria mărturisire, el nu este dintre acei regizori care fac filme cu furie toată viața, filme de acțiune din care scot bani foarte frumoși și nici dintre cei care fac film de un rafinament extrem, defulându-și, de fapt, pe peliculă, obsesiile personale și uitând să comunice cu publicul.

El, Cristian Nemescu, este din categoria celor cărora le place să povestească, să împărtășească tuturor și să captiveze atenția într-un mod plăcut. E tânăr și are la degetul mic limbajul secolului XXI.

Despre alții: „Îmi pare rău că unii dintre regizorii noștri de astăzi nu se gândesc deloc la public și sunt sufocați de tot felul de clișee: revoluția,

Cristian Nemescu e un român distinct. Șapte premii obținute cu același film e lucru rar la 24 de ani. Aventura festivalieră a scurt-metrajului *Poveste de la scara C* a culminat cu Marele Premiu obținut la New York, la sfârșitul anului trecut. Tânărul regizor susține că rețeta unui film de succes este „să știi să spui în mod interesant o poveste și, mai ales, să știi să comunici vizual cu publicul de astăzi.”

Ceaușescu, sărăcia, mizeria, lucruri pentru care deja nu mai există interes. Mai mult, povestea lor cinematografică rămâne într-un stil de prin anii șalzei. Din fericire, noua generație, cu Nicolae Caranfil, Mungiu și Radu Muntean, știe să țină publicul în sala de cinema.”

Filmulețul lui Cristian arată, în mic, că aici se poate un regizor de scenă mare. Pe podiumul de la New York “a urcat surprins, neașteptându-se la o așa onoare. „Am ajuns la N.Y. în ultima zi a festivalului, întârziind cu vizele și biletele. Celalți au zămbit, gândind că, de, mai apucă măcar festivitatea de final. M-am bucurat mult că am mai văzut odată America (fusesem tot cu filmul ăsta la un festival în Palm Springs) și că mi-am luat DVD-uri cu filme pe care nu le găsesc aici. Și New York-ul, ah, ce film aș mai face acolo!”

Cu diploma în mână, Cristian n-a spus decât, fix, două vorbe: *Thank you!* A mulțumit, astfel, celor care l-au ajutat

în realizarea filmului: colegul Tudor Voican, cel cu idei pe la scenariu, doamna Cătălina Mustățea („foarte cooperantă și răbdătoare cu întârzierile noastre”), actrița Maria Dinulescu și Alex Mărginean („sunt foarte buni, cu ei aș mai face câteva filme”). Tot cu astea două vorbe a mulțumit și americanilor, care i-au oferit un premiu de 6.000 de dolari imposabili 35% (pe care încă nu l-a primit).

Acum Cristian se pregătește de film lung și greu. Dar mai întâi are de trecut hopul concursului de la CNC, la care va participa cu două scurte, aruncate-n plin. Măcar unul va fi premiat, speră tânărul regizor. Apoi va obține aprobare și bani să facă mai mult. Va prefera să lucreze cu actori tineri, cu care vorbește aceeași limbă. Regizorul, ca și conducător de destine pe peliculă, se silește deocamdată să-i mână de la spate pe actorii mari, cu experiență: „Ar trebui să trec peste niște bariere de respect. Nu pot să-i zic «hai, băi, să facem aia, mișcă-te așa, fă așa...». Cu ei trebuie să te porți cu mânuși.” Până una alta, cu pricepere, Cristian a aruncat mânușa. Ofensiva noilor regizori (adăugându-se și Cătălin Mitulescu) se anunță rodnică. Dar, ca să se teasă, poveștile au nevoie de fir întins și scump.

text **Gia Iova**

foto **Robert Hancianec**

BONTON DĂ TONUL

APA TONICĂ DE LA BUCOVINA

"BonTon dă tonul bunei dispoziții. BonTon este mai mult decât o apă tonică: e o stare de spirit efervescentă. E o băutură care, în proporțiile potrivite, dă tonul amar-dulce-acrișor al cocktailurilor. Se combină și te combină cu tot ceea ce este de bun gust. E de bonton să bei BonTon!"

Florin Zamfirescu la vârsta
de un an, pe prispa casei
părintești, înconjurat de
câteva rude

Pe scena Caminului Cultural
din Călimănești, la o serbare
din clasa a III-a

În spectacolul *Războiul vacii*,
pe scena Teatrului din Târgul
Mureș

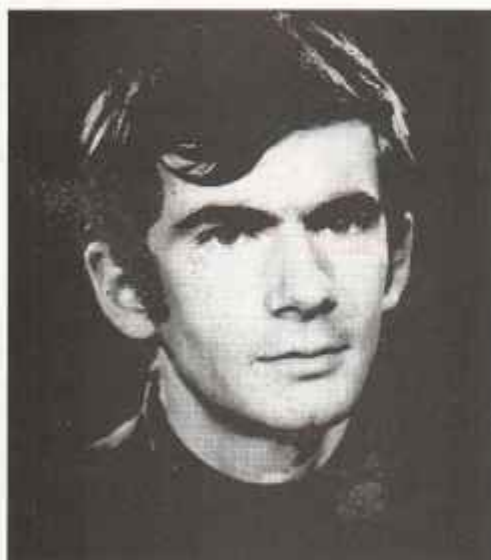
inedit

Clanul Zamfirescu

Termenul de „clan” este folosit mai mult în sens peiorativ, motiv pentru care membrii familiei Zamfirescu au fost tentați să-l respingă de la bun început. DEX-ul este însă cât se poate de clar: *clan* = comunitate formată din oameni uniți prin legături de rudenie și limbă. Ne permitem să adăugăm aici și „profesie”. Astfel, putem vorbi despre cel mai mare clan de actori din România, format din opt membri!

„Povestea noastră s-a născu

– actriță la *Odeon*; **Vlad Zamfirescu** (fiul lui Florin) – actor la *Teatrul Bulandra*; **Ștefana Zamfirescu** (sora vitregă a lui Vlad) – actriță la *Teatrul Mic* și asistent *UNATC*; **Valeria Sitaru** (mama Ștefanei) – actriță la *Teatrul Odeon* și profesor *UNATC*; **Mihaela Zamfirescu** (nora lui Florin) – membră a trupei de teatru-dans *ORION*.

Mingea de foc

„Sunt bucuros că povestea noastră s-a născut dintr-o întâmplare fericită”. Își amintește căpetenia clanului. „Mama era copilul cel mai mic din familia preotului comunei Șerbănești, așezată la poalele Muntelui Cozia. Pe când se afla în primele clase de școală, a fost aleasă de învățător să facă parte din trupa de teatru abia înființată. Curând, învățătorul avea să o îndrume foarte serios către o carieră de artistă.” Mai târziu, Florin Zamfirescu își vedea mama jucând cu talent, pe scena căminului cultural, roluri principale în diferite spectacole. „Mama era o actriță amatoare, firește. Dar actriță! De la ea am învățat tone de poezii, dintre care multe erau poezii-mamut: *Miorița*, *Balada Meșterului Manole*, *Dan-Căpitan de Plai*, *Regina Ostrogoților*... Tot atunci am trăit și o experiență cu totul neobișnuită, lucru care o face și acum greu de

mărturisit: stăteam afară, în curtea din fața casei, într-o zi senină de vară, când, deodată, un glob incandescent a coborât în viteză, a trecut prin vița de vie cu un șuierat ciudat, a lovit peretele casei împrăștiind scântei, apoi s-a pierdut spre pădure. Un timp n-am putut să schițez nici o mișcare, iar glasul mi-a revenit abia după câteva minute. Văzându-mă, toți ai casei au conchis speriați: *Aoleu! Să știi că asta a văzut zmeul!* Era singura explicație pe care și-o puteau oferi... Din ziua aceea am simțit că sunt altcineva, mai introvertit, și cu tot felul de gânduri ciudate. Cea mai șocantă senzație care mă urmărea era aceea că eu nu sunt de aici. Nu știam să spun *cum*, *de unde*, și *de ce*, dar asta era senzația. Întâlnirea cu *mingea de foc* a fost ca un al doilea botez. De atunci mă simt stăpânit de o forță care mă mână nu știu unde, iar eu tot încerc să aflu, într-o efervescență permanentă, care îmi creează multe nopți de insomnie chinătoare. Drumul pe care l-am avut de parcurs până acum a început la vârsta de șase ani, recitând pe scenă cu fiecare prilej cât de mic. Se poate spune că de atunci nu m-am mai desprins de pe «scândură». Mă specializassem în recitaluri de poezie, iar în timpul liceului ofeream spectacole turiștilor din Călimănești, într-o sală a bibliotecii orașenești. De două ori pe

Totul a început cu o mamă împătimită de actorie, care a insuflat fiului său „fervoarea de a recita”. Florin Zamfirescu mărturisește că a fost nu numai dăruit și educat, ci „de-a dreptul hipnotizat” de către mama sa. De-a lungul timpului, familia s-a mărit, devenind aproape o instituție: **Florin Zamfirescu** – actor al *Odeonului*, profesor și rector al *UNATC*; **Raluca Zamfirescu** (sora lui Florin) – actriță la *Teatrul din Ploiești*; **Cătălina Mustățea** – (soția lui Florin)

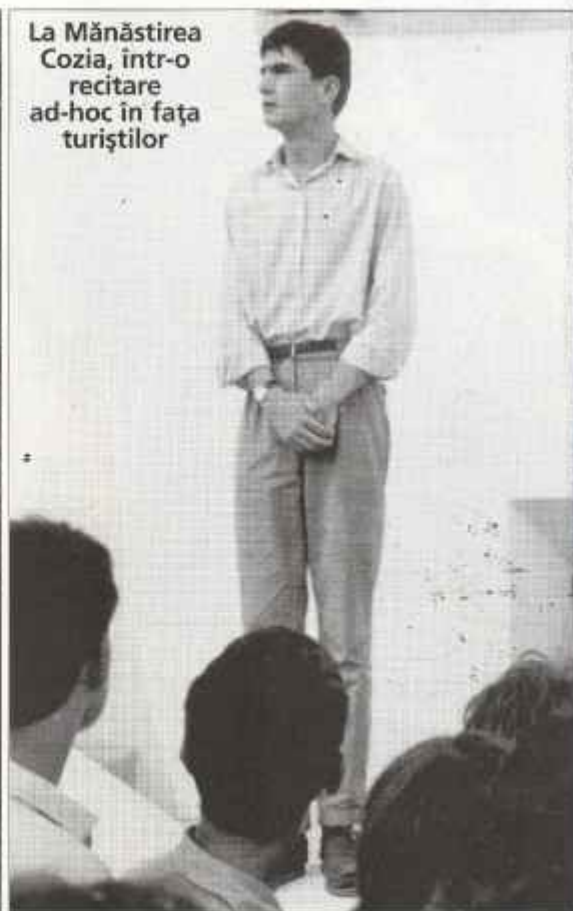

La vârsta de șase ani, la un concurs de recitări la Pitești

Elev în clasa a VI-a, în parcul din Călimănești

La Mănăstirea Cozia, într-o recitare ad-hoc în fața turiștilor

t dintr-o întâmplare fericită"

săptămână, un afiș anunța cu litere de-o șchioapă: *Astă-seară, elevul Florin Zamfirescu recită din...* După absolvirea liceului, am avut curiozitatea de a cronometra versurile pe care le știam pe de rost. Rezultatul a fost uimitor chiar și pentru mine. Puteam recita fără întrerupere șase zile și șapte nopți! Mare parte dintre aceste poezii nu le mai țin minte, însă am auzit că la bătrânețe revine memoria din tinerețe, așa că mi-am avertizat soția: *Fii atentă că, în curând, o să încep să vorbesc în versuri!* Învățam poeziile la biblioteca școlii, și, de multe ori, asta lua locul învățaturii propriuzise. Eram compiet ticnit! Toată lumea știa despre *nebulul care spune poezii în gura mare*, căci asta se putea auzi dacă treceai pe lângă casa mea". Adevăratul debut al lui Florin Zamfirescu s-a produs într-o emisiune radiofonică foarte cunoscută în acea vreme: *Dialog la distanță*, unde a recitat *Mănăstirea Argeșului* cu un asemenea succes încât a primit acasă scrisori din toată țara, cu care se puteau umple trei geamantane. Astfel, a început să fie solicitat în spectacole pe scena Teatrului din Pitești, alături de studenți de la Conservator, printre care s-a aflat și naistul Gheorghe Zamfir. A dat apoi admitere la Institutul de Teatru și a intrat primul. După absolvire, a fost repartizat la Teatrul din Târgu Mureș. Aici s-a căsătorit cu o profesoară de pian și a avut primul copil – pe Vlad. După mutarea în București, la *Teatrul Giulești*, a urmat cea de a doua căsătorie, cu actrița Valeria Sitaru, și cel de-al doilea copil – Ștefana. Pe atunci nici măcar nu-și închipuia că, urmare a destinului artistic al părinților, cei doi copii ai săi vor ajunge la rândul lor actori.

Vlad

„Relația mea cu tata este una specială, care se bazează în primul rând pe aspectul profesional... El mă consideră unul dintre colegii săi, iar eu mă văd cel mai dur critic al său. Ca actori, cred că între mine și tata există o mare diferență în ceea ce privește modul de lucru. El este mult mai prompt la indicațiile regizorale, pe când eu am nevoie de o argumentație mai solidă. Cred că așa a fost cu noi și în viață: el s-a cam aruncat, pe când eu am fost întotdeauna mai circumspect... Opțiunea pentru teatru mi-a aparținut întru totul. Tata n-a știut nimic și, oricum, a fost în imposibilitate de a interveni în vreun fel. Ca părinte nu ar fi avut șanse, pentru că hotărârea era deja luată, iar ca profesor nu avea dreptul legal de a-mi da note, nici la admitere, nici la examenele semestriale. Am absolvit la clasa profesorului Ion Cojar și sunt angajat al *Teatrului Bulandra*. Cu sora mea Ștefana am avut și am o relație excelentă. Consider că este o actriță

Ștefana Zamfirescu, gândind la vremea când va fi bunică

cu un rafinament pe care puține artiste îl au la această vârstă.” Întrebat dacă i-ar plăcea să fie pentru copilul său tatăl care a fost Florin Zamfirescu pentru el, Vlad a răspuns scurt: *Nu!*

Ștefana

Până la vârsta de 13 ani, a fost crescută la Drobeta Turnu-Severin de către bunicii din partea mamei. Trăia uneori mici drame când își dorea părinții alături, iar ei lipseau. „Tata încerca să mă consoleze: *Lasă, că o să te faci tu mare, și ai să înțelegi!* Într-adevăr, acum am ajuns să înțeleg ce înseamnă să fii actor: mă duc acasă seara ca la hotel, îmi neglijez prietenii... Oricum, părinții sunt printre cei mai buni prieteni ai mei. Norocul meu a fost că am avut, totuși, o copilărie fericită alături de bunici,

cărora le spuneam mamă și tată. Ba chiar am avut o libertate mai mare, pentru că foloseam situația în favoarea mea, amenințându-i, la nevoie, pe bunici cu părinții și pe părinți cu bunicii... Astfel, excludeam orice încercare de constrângere din partea lor. În ceea ce privește actoria, nici nu m-am gândit vreodată că aș putea să fac altceva. Este ca o a doua natură, dar nu *miza* vieții mele. Visez la o familie numeroasă, cu cinci copii, într-o casă mare, cu grădină, flori și un câine. Mă și văd o bunică fericită, înconjurată de copii și nepoți.”

Marea dorință a celor din Clanul Zamfirescu este ca, la un moment dat, să se reunească toți pe aceeași scenă, în același spectacol, într-o memorabilă *Ziua Z...*

text de Ionuț Popescu
foto: arhiva familiei Zamfirescu

Cărți gratuite pe Internet

Într-o perioadă când cărțile s-au scumpit și când bibliotecile nu sunt niciodată suficient de cuprinzătoare, Internetul vă pune la dispoziție o soluție foarte comodă. eBook este denumirea dată cărților în format electronic care pot fi citite de pe propriul calculator. O bibliotecă conținând eBooks nu vă va cere niciodată taxe sau legitimații.

De la început trebuie spus că bibliotecile virtuale care conțin cărți în limba română sunt într-o perioadă de începuturi timide. Dificultatea scanării volumelor mai vechi și problemele legate de drepturile de autor nu permit bibliotecilor de pe Internet să dețină un număr prea mare de cărți.

La adresa <http://biblioteca.euroweb.ro/> se găsește unul dintre puținele site-uri care adăpostesc cărți românești în format electronic. Biblioteca Românească pune la dispoziția vizitatorilor aproximativ 40 de volume care cuprind: filozofie, eseaistică, sociologie, istorie, literatură clasică și contemporană, poezie, critică etc. Autorii care vă stau la dispoziție sunt dintre cei mai cunoscuți: Nicolae Iorga, I.L. Caragiale, B.P. Hasdeu ș.a.

La o verificare mai atentă a acestor cărți am observat însă că printre cărțile disponibile gratuit „s-au strecurat” și câteva documente care pot fi luate doar de pe site-ul unei edituri și doar contra cost.

Biblioteca virtuală Asalt poate fi găsită la adresa <http://asalt.seanet.ro/>. Nu o să găsiți

prea multe romane, dar vă stau la dispoziție povestiri, nuvele și poezii a peste 50 de autori.

Pentru articole, periodice și cărți electronice din centrul și estul Europei vă reco-

mandăm Central and Eastern European Online Library, care poate fi accesată la adresa <http://www.ceeol.com/>. Atenție însă la faptul că nu toate materialele de pe site sunt în limba română.

Pentru a înțelege de ce bibliotecile românești virtuale sunt încă la începuturi trebuie să vizitați măcar una dintre bibliotecile virtuale

în limba engleză. Cea mai cuprinzătoare pare să fie Project Gutenberg, care poate fi accesată la adresa www.gutenberg.net/. Proiectul Gutenberg a fost demarat încă din 1971 de către Michael Hart care a considerat că textele importante ar trebui să fie accesibile tuturor gratuit. De atunci i s-au alăturat sute de persoane care au lucrat ca voluntari. Astăzi site-ul se laudă cu peste 6.200 de eBooks.

Puteți să găsiți cartea căutată folosind funcția de căutare avansată sau în funcție de autor și titlu puteți accesa volumele în ordine alfabetică.

Pentru texte din literatura veche vă recomandăm adresa <http://classics.mit.edu/>, unde se găsește The Internet Classics Archive, locul

cel mai potrivit pentru a găsi lucrările lui Homer sau ale lui Confucius. În total vă stau la dispoziție 441 de lucrări. Din păcate site-ul a avut unele probleme și instrumentele de căutare nu funcționează, dar vă puteți orienta în funcție de autorul textului căutat.

Și dacă tot am vorbit de lucrări clasice, există o bibliotecă virtuală care îi este dedicată

în totalitate lui William Shakespeare. Adresa la care puteți găsi operele complete este <http://the-tech.mit.edu/80/Shakespeare/works.html>.

Pentru cei care sunt amatori de texte de ficțiune există un site care cuprinde mai multe

nuvele și povestiri scurte ale unor autori celebri: Oscar Wilde, Mark Twain, Mary W. Shelley ș.a. Din păcate la adresa <http://eserver.org/fiction/> nu sunt găzduite decât în jur de 50 de eBooks.

Am păstrat pentru final una dintre bibliotecile virtuale cu documente foarte rare. Este

vorba despre un site care adăpostește jurnale foarte vechi din perioada de început a presei din Marea Britanie, secolele 18 și 19. Dacă vreți să știți ce preocupa presa din acea perioadă, sau în ce format erau editate ziarele mergeți la adresa: <http://www.bodley.ox.ac.uk/ilej/>.

Text: Mugurel Mărgărit

Căpătătorii concursului organizat de
Editura Niculescu, în data 12/2003, au fost:
Florian Stan, București

CONCURS

Premiu:
Cărți în valoare de:

500.000 lei

Decupați talonul și trimiteți-l pe adresa redacției:
București, Piața Presei nr. 1, cod 71341, sectorul 1
Căpătătorul va fi desemnat prin tragere la sorți. Data limită de trimitere
a scrisorilor dumneavoastră este **16 februarie 2004**, data poștei

Concurs sponsorizat de EDITURA NICULESCU

87 de zile în Irak, mai precis la Nassyriah, atât a stat corespondentul RADIO ROMÂNIA, Mario Balint, alături de militari români. De câteva zile se află la București, în vacanță de odihnă și studiu. E îmbrăcat, încă, în binecunoscuta jirută de camuflaj. Bocancii se dovedesc folositori, însă, și în rămășițelor iernii bucureștene. Trecem rapid peste urările de bun venit și-l așezăm de oasaltă parte a microfonului. Vrem amănunte din experiența sa, umenă și, mai ales, profesională.

87 de zile în Irak

- Mario, dacă nu mă înșel, este cea de a treia călătorie pe care ai făcut-o în Bagdad, ai fost prima dată înainte de războiul din Irak, ai fost, apoi, în timpul luptelor și acum...

- Da, și de fiecare dată mi s-a părut că Irakul este senzațional. Zona în care am stat acum, în sudul Irakului, în provincia Dhi Qar, este total diferită de ceea ce am știut noi despre Irak, fiindcă până acum cunoșcusem doar partea de nord, partea sunnită a Irakului, care este, într-adevăr, altă țară față de partea sud, un sud irakian lăsat de izbeliște, să spunem, de fostul regim de la Bagdad. Un ținut cu oameni extraordinari de săraci, cu oameni cu probleme deosebite, dar care ne-au așteptat, zic eu, cu sufletul la gură și chiar am avut o colaborare foarte bună cu populația civilă din sudul Irakului.

- Oameni săraci într-o țară bogată.

- Este o perioadă a schimbărilor, o perioadă în care irakienii o parcurg de la dictatură la zorii democrației, dacă vreți. În legătură pe care le-am avut acum, cu jurnaliștii irakieni din sudul Irakului, cu făcătorii de noi publicații, libere, în sudul Irakului, toți au dorit să afle detalii despre experiența românească. Fiindcă știau cu toții că România a avut o experiență deosebită în 1989, atunci când am învins regimul Ceausescu. Ce putem să le spunem noi despre această experiență, cum a fost tranziția la noi, cum am înțeles-o noi? Sunt câteva lucruri care le prind foarte bine. Ca elemente concrete, dar și, cumva, ca un sprijin uman.

- Cum poate fi caracterizată, în câteva cuvinte relația militarilor români cu localnicii?

- Foarte bună. Și asta o spun fără nici o reținere.

- Mai bună decât a altor militari din cadrul coaliției?

- Mult, mult mai bună.

- Care să fie motivul?

- Românii au fost percepuți întotdeauna ca parteneri tradiționali, să spunem. Să nu uităm că în sudul Irakului au lucrat foarte mulți români, lată, de pildă, toate liniile de înaltă tensiune din provincia Dhi Qar, liniile care unesc UmKasar cu Bagdadul au fost trase de muncitorii români. Conductele de petrol de la UmKasar spre conductele principale pe relația Bagdad-Iordania, au fost construite, de asemenea, de români. Se poate spune, așadar că românii au contribuit mult la relația prosperitate a Irakului în timpul regimului lui Saddam...

- ...și sunt pe cale să contribuie și la ceea ce numeai, mai devreme, zorii democrației. Cu toate astea, pericolele nu au lipsit, dovadă ultimele evenimente de săptămâna trecută. Mai mult, tu însuși ai fost în urmă cu ceva vreme, foarte aproape de locul în care tabăra italiană a fost ținta unui atac terorist.

- În primul rând, trebuie să vă spun: cred că Dumnezeu a fost român, în 12 noiembrie, la Nassyriah, pentru că numai Dumnezeu a făcut ca românii să nu se afle în fața obiectivului în acea zi nenorocită, în care două mașini-capcană au explodat practic în incinta comandamentului.

- Ai fost acolo, ai văzut locurile...

- Am fost. Am văzut întreaga zonă. Acea clădire, care înainte de război era sediul Camerei de Comerț al provinciei de sud, găzduia acum Comandamentul carabinieriilor italieni - cei care asigurau practic paza și securitatea în orașe, un fel de forță de jandarmi. Din informațiile pe care le avem în momentul de față, știm, cu siguranță, că doi dintre cei care au pus la cale atentatul sunt de altă naționalitate decât irakiană. Dar

întreaga infrastructură a acestui atentat, procurarea de camioane, procurarea de mașini, de explozibil ș.a.m.d. a fost locală. Deci populația a contribuit oarecum la acest atentat.

- Cum ai caracteriza relația ta cu ceilalți zia-riști străini pe care l-ai întâlnit acolo?

- Relația cu colegii noștri jurnaliști a fost una extraordinară. Și pentru prima dată vreau să spun că am simțit că noi, românii, suntem pe picior de egalitate cu toți ceilalți.

- RADIO ROMÂNIA a fost singura instituție de presă din România care a avut corespondenți în Irak și alături de trupele coaliției...

- ...da, și trebuie să spunem că RADIO ROMÂNIA poate face față - cel puțin din punctul nostru de vedere, al corespondenților de război oricărui tip de conflict. În momentul de față suntem la fel de bine pregătiți ca orice alți corespondenți de front din lume. Dispunem de o aparatură modernă, performantă, care nu te lasă la greu. În plus - și cred că este foarte important să o spunem - mai există un element important în această construcție a corespondentului de presă. E vorba de - paradoxal poate, din pricina distanțelor - o siguranță specială, ce rezultă din faptul că știi că acasă ai pe cineva în spatele tău, care îți poate întinde, la orice oră, o mână de ajutor.

- Cum te priveau militarii români când, o perioadă, se știe, ei nu au avut altă modalitate de a comunica cu casa decât prin intermediul postului nostru de radio. Cum "funcționa" comunicarea ta cu militarii români?

- Am fost, practic, puntea de legătură între țară și batalionul românesc de infanterie prezent în Irak. Dar nu numai cu batalionul de infanterie; ci și cu detașamentul de geniu de la Al Hilal, și compania de poliție militară care a acționat chiar în Nassyriah. Am fost, cu adevărat o punte de legătură cu casa.

RADIO ROMÂNIA a reprezentat, vreme îndelungată, indevia de "acasă". Datorită noii familiei știau că ei sunt vii, că sunt în siguranță. Nu le-am spus, însă, niciodată că militarii români s-ar afla, cumva, în concediu în Irak, ca și cum ar sta la plajă la Cap Aurora.

Nu puteam să-l "îrlistim" pe cei din țară altfel decât vorbind totdeauna despre lucrurile pe care le fac ei, despre misiunile pe care le-au îndeplinit în fiecare zi, zi, noapte, pe temperaturi de 80 grade cu plus sau la zero grade Celsius noaptea. Și nu puteam spune decât că misiunile sunt deosebit de dificile, îngrozitor de dificile uneori atunci când ai în față un dușman imprevizibil, un dușman care poate lovi oricând.

- Înțeleg că vei avea câteva zile de vacanță. Totuși, probabil că ascultătorii noștri se întreabă, așa cum și eu te voi întreba acum, când te întorci în Irak?

- Sper că în 18 aprilie voi fi din nou pe pământ irakian și voi relata despre cele mai fierbinti evenimente din acea perioadă în Irak - pregătirea alegerilor, campania electorală și referendumul pentru Constituție.

Dan Preda

În ultimii ani, la nivel mondial, producția și vânzarea de SUV-uri (*Sport Utility Vehicle*) a crescut în mod constant. Practic, mai toate mărcile importante au scos pe piață sau au în planuri un autoturism de teren. Până și mărcile cunoscute exclusiv pentru modele sport de mici dimensiuni propun SUV-uri. Este cazul lui *Porsche*, care se pare că va fi urmat de *Maserati* și poate chiar și de *Ferrari*. SUV-urile nu se cumpără însă pentru incursiuni pe teren accidentat. Sunt foarte puține modele care au ocazia să fie testate cu adevărat în condiții extreme. Proprietarul unei astfel de mașini știe că are puterea să părăsească drumurile asfaltate dar se luptă zilnic doar cu gropile, bordurile și mormanele de zăpadă. Iarna este practic sezonul când fiecare șofer își dorește o mașină de teren. Drumurile desfundate și locurile de parcare pline de zăpadă nu sunt o piedică pentru astfel de autoturisme, iar o incursiune spre pârtia de schi este o reală plăcere.

Cu ce mergem la schi?

VOLVO XC90

Volvo era până nu de mult mașina cunoscută doar pentru siguranța pe care o oferă. Producătorul suedez nu avea prea multe modele în gamă, iar design-ul era trecut în plan secund. Practic, mașinile Volvo erau asemănate cu niște cutii de tablă extrem de durabile și rezistente. Lucrurile s-au schimbat, modelele s-au diversificat și conceptele prezentate la saloanele internaționale sunt tot mai îndrăznețe și mai frumoase.

Modelul XC90 reprezintă un pas important pe acest drum. Suedezii doresc să-și păstreze imaginea de mașină sigură, dar vor să ofere mai mult în privința design-ului și al senzației

plăcute la volan. Cine a condus un Volvo din noua generație știe că în ciuda gabaritului impresionant mașina este ușor de controlat și răspunde foarte rapid la apăsarea pedalei de accelerație. La acest capitol contribuie decisiv motoarele puternice care animează XC90-ul. În ofertă sunt două motoare pe benzină și un diesel: 2,5 T, T6 și D5. Motoarele pe benzină dezvoltă 210 și 272 de cai putere și ating viteza maximă de 210 km/h. În cazul modelului T6 care este bi-turbo, viteza maximă este limitată electronic. Motorul diesel are capacitatea cilindrică de 2,4 litri, dezvoltă 163 de cai putere și permite autoturismului să atingă o viteză maximă de 185 km/h.

Spuneam la început că Volvo vrea să-și

păstreze în continuare statutul de mașină foarte sigură. De aceea modelul XC90 este echipat cu un sistem care previne principala problemă a mașinilor înalte: răsturnarea. RSC se alătură sistemelor de siguranță deja consacrate pe piața mașinilor premium și previne răsturnarea prin frânarea separată a roților în cazul în care detectează un risc.

Dacă sunteți hotărât să achiziționați acest model, ar fi bine să comandați și echipamentul opțional care cuprinde senzori de parcare. Vizibilitatea este în general bună, dar obiectele de mici dimensiuni, aflate în apropierea mașinii sunt greu de sesizat.

Prețul unui Volvo XC90 se situează undeva în jurul sumei de 50.000 de euro.

Volkswagen Touareg

VW nu se poate lăuda că a fost printre primii europeni care a lansat un model tot-teren. Gigantul german a preferat să aștepte reacțiile pieței la modelele concurențe și apoi să arunce în luptă un autoturism care susține că este pregătit pentru teren accidentat. Practic cei de la VW spun că ei nu au creat o mașină „cu fițe” ci un adevărat campion atât pe șosea cât și în afara ei. Viteza maximă de 250 km/h îl recomandă pentru șosea, iar dotările specifice autoturismelor de teren dau speranțe amatorilor de extrem.

Puterea motorului este transmisă prin trei diferențiale, dintre care diferențialele central și spate pot fi blocate. De asemenea, cutia de viteze este echipată cu reductor pentru pasajele de offroad extrem. Prin intermediul diferențialului central, forța de tracțiune poate fi distribuită la ambele punți motoare, până la 100% pe o punte. Cu ajutorul unui comutator rotativ aflat în habitacul, mecanismul diferențial de blocare poate fi activat și manual. Sistemul EDS pentru cele patru roți rezolvă problema distribuției exacte a forței motoare la nivelul roților. Pentru uzul intensiv pe teren accidentat, autoturismul este prevăzut cu un mecanism diferențial de blocare reglat electronic.

Design-ul nu este impresionant decât prin dimensiuni, pentru că astfel impresia este că avem de-a face cu un *Passat break* supraînălțat. Se poate spune chiar că VW este mult prea conservator în privința designului.

Touareg este oferit în variante de motorizare de 3,2 litri – V6 și 4,2 litri – V8 pe benzină și 2,5 litri TDI sau 5,0 litri – V10 TDI. Motoarele pe benzină au o putere de 220 CP și

310 CP. Cel mai puternic motor diesel din lume montat pe un autoturism, V10 TDI cu injecție directă, sistem pompă-injector și două turbocompresoare are o putere de 313 CP și dezvoltă un cuplu motor impresionant de 750 Nm la 1.800/min. Al doilea motor diesel, 2,5 TDI, are cinci cilindri în linie și o forță de 174 CP.

Un VW *Touareg* poate fi cumpărat cu aproximativ 48.000 de euro.

Ssang Yong Rexton

Istoria mărcii coreene este destul de complicată. Inițial era independentă. Probabil că mai țineți minte modelul 4x4 *Musso* care se lăuda cu motorizarea asigurată de Mercedes și ABS-ul Bosh. Apoi Ssang Yong a fost înghițit de Daewoo care a avut grijă să-l modifice discret aspectul pentru a-l integra în gama sa de produse. Când Daewoo a avut probleme, producătorul 4x4 a redevenit independent și astăzi propune modelul *Rexton*. Nici de această dată coreenii nu vin să se bată cu pumnul în piept și să spună că au produs ceva original. Ei sunt sinceri și recunosc că au folosit ca modele de referință *Lexus RX300*, *Mercedes Benz M* și modelul X5 de la BMW. Ceea ce este cu adevărat original și chiar frumos este designul cu linii îndrăznețe, de avangardă, conturat de Giugiaro-Italdesign. Principiul este simplu: dacă nu știi cum să-ți

decorezi casa, mai bine angajează un decorator renumit. Gusturile de pe continentul asiatic sunt mult diferite de cele europene sau chiar de cele americane.

Rexton este echipat cu un sistem de tracțiune integrală (4WD) permanentă Borg Warner, dotat cu tehnologia de ultimă generație de dozare a cuplului, care include senzori de monitorizare a poziției clapetei de accelerație, a stării suprafeței drumului și vitezei de rotire a roților. Un sistem inovator CAN-BUS este de asemenea integrat pentru facilitarea comunicării digitale între trenul de rulare și componentele șasiului, și pentru dirijarea puterii acolo unde este necesară în cea mai mare măsură.

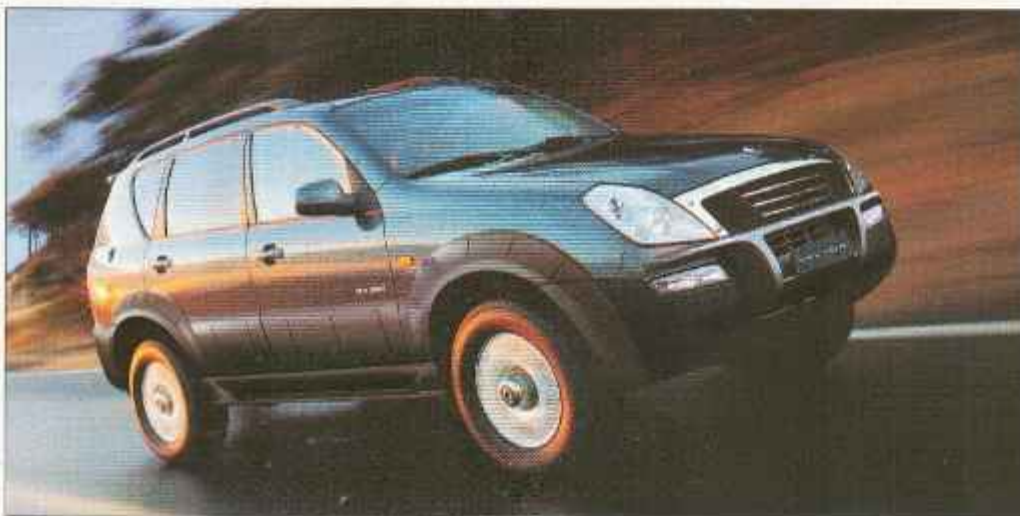
Cutia de viteze automată BTRA este dotată cu un convertor de blocare a cuplului pentru creșterea eficienței consumului de combustibil, care oferă de asemenea șoferului capa-

citatea de alegere între trei moduri de utilizare a puterii: *Power*, *Normal* și *Winter*.

Modelul *Rexton* are în ofertă un motor diesel de 2,9 litri – 120 CP și două motoare pe benzină de 2,3 litri – 140 CP și 3,2 litri – 220 CP. Motorul de 3,2 litri are șase cilindri în linie și este realizat de către Ssang Yong după un design Mercedes.

Puteți să cumpărați un *Rexton* pe benzină începând cu 34.000 euro.

text: Mugurel Mărgărit

JAMES WOODALL

John Lennon & Yoko Ono

„...cărare pe mijloc, ochi mici, înguști, de nepătruns, suflete înrudite”... relația dintre Yoko și John a avut multe necunoscute.

Afiă acum, grație cărții lui Woodall, tot ce n-ai știut despre cea mai controversată iubire a secolului XX.

Întrebare: În ce an a cunoscut-o John Lennon pe Yoko Ono ?

Colectia Perechi Celebre este un produs PARALELA

Trimite răspunsul pe adresa: Piată Pressi Liberi nr. 1, cod 71341, sector 1, București, până la 18 februarie 2003, și vei putea completa colecția *Perechi Celebre* cu trei iluzii oferite gratuit de Editura Paralela 45

EDITURA

A photograph of a large bison standing behind a rustic wooden fence made of horizontal logs. The bison is dark brown with a thick, shaggy coat and large, curved horns. It is looking directly at the camera. The background is a bright, overexposed sky. The fence is in the foreground, with several horizontal logs visible. The bison's head and shoulders are the main focus.

Dacă este bine hrănit și
îngrijit, un zimbru
cântărește în jur de o tonă.
La maturitate, respectiv pe
la 10 ani, ar fi bine să nu-
încerci puterea. Dacă-și
pune mintea, dărâmă
munții.

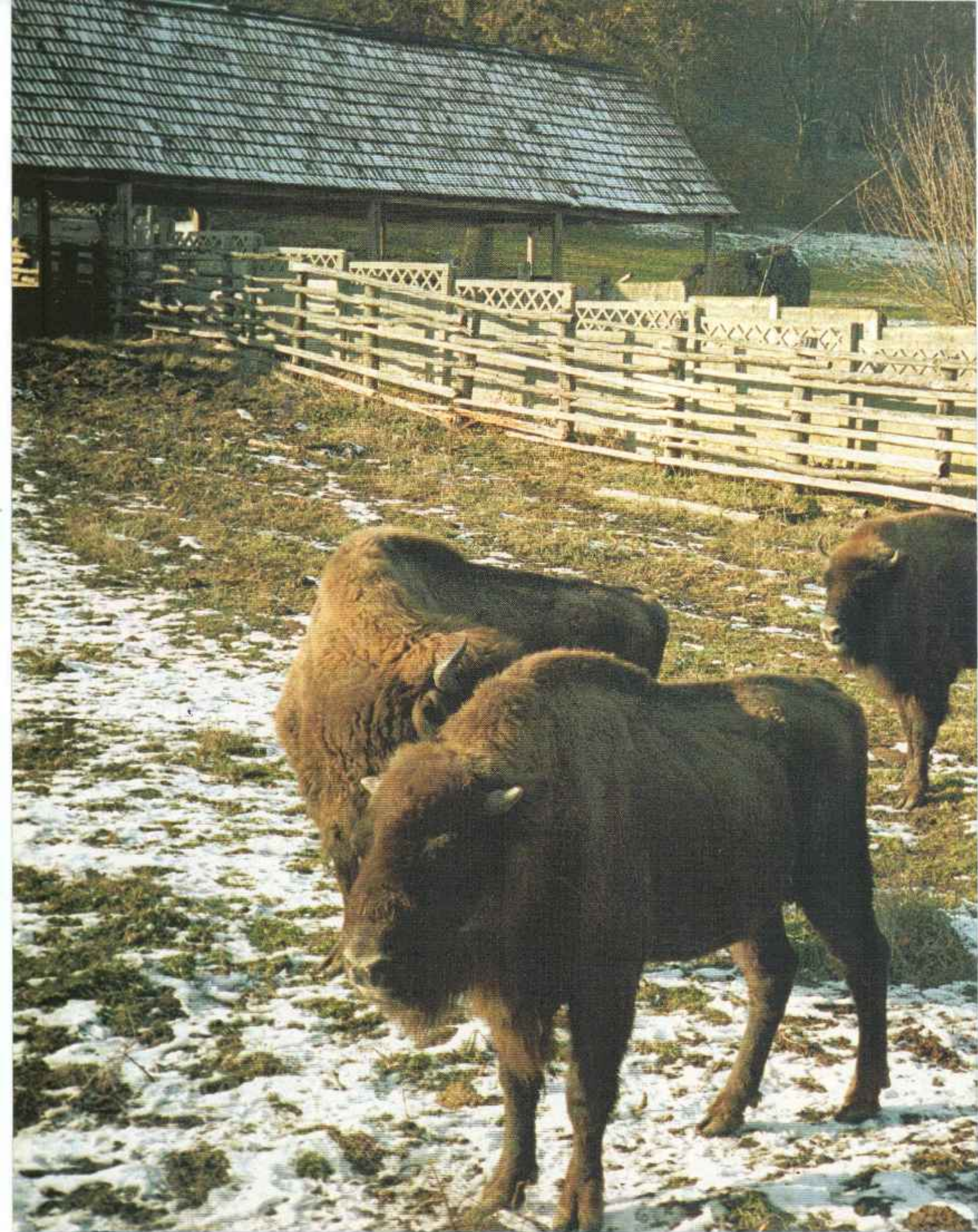

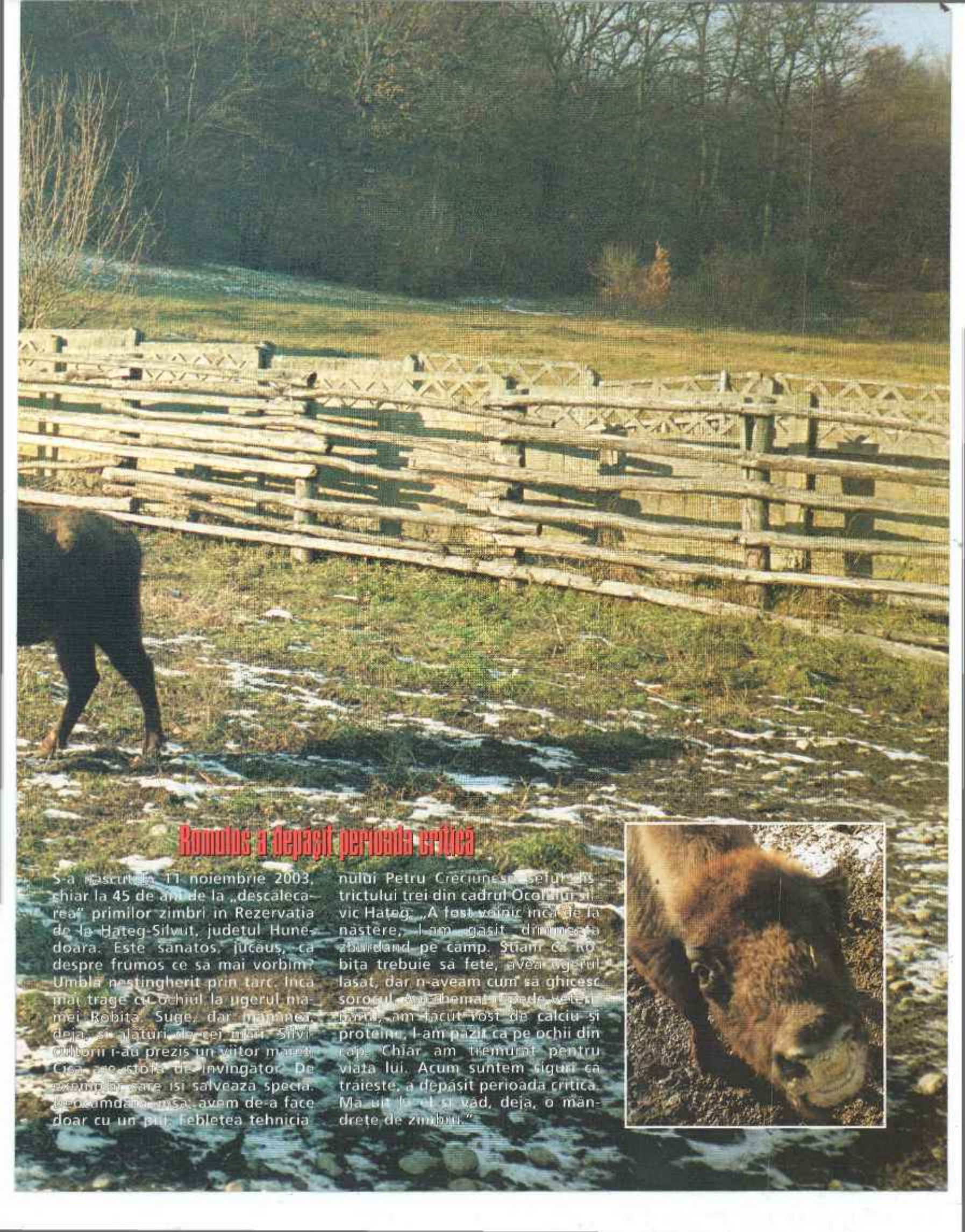
reportaj

Zimbrul moștenitor

Mare, puternic, cu noblețe în sânge. Între animalele Europei, cel mai maiestuos. Un fel de rege al sălbăticiiei. Și simbol național, altădată. De vreme ce a urcat în stema Moldovei. Zimbrul a fost vânat până spre ultimul exemplar. Astăzi mai poate fi văzut doar în rezervații. Cu teamă că nu va supraviețui. Că specia e pe cale de dispariție. Pentru că nu prea dă urmași. Pesemne că așa se revoltă zimbrul. Refuză să se înmulțească dacă îi îngrădești libertatea.

La Hațeg, însă, tocmai a făcut ochi „moștenitorul tronului”. O mândrețe de pui de zimbru. Primul născut după revoluție. Și poate de aceea încărcat cu valoare simbolică. Botezat Romulus. Alintat Prințiorul. Ca și când prin el s-ar povesti o legendă. Ca și când zimbrul românesc și-ar cere măreția, libertatea și teritoriile înapoi.

Romulus a depășit perioada critică

S-a născut la 11 noiembrie 2003, chiar la 45 de ani de la „descălecarea” primilor zimbri în Rezervația de la Hateg-Silvut, județul Hunedoara. Este sănătos, jucăuș, ca despre frumos ce să mai vorbim? Umbla nestingherit prin târc. Încă mai trage cu ochiul la ugerul mamei Robita. Suge, dar mănâncă deja, și alături de cei mai mici Silvicultorii i-au prezis un viitor mare. Că se va doborî de învingător. De exemplu, care își salvează specia. Pe de altă parte, avem de-a face doar cu un pui. Feblețea tehnică

nului Petru Creciunescu, șeful districtului trei din cadrul Ocolului silvic Hateg: „A fost valnic încă de la naștere, l-am găsit dintr-o dată abandonat pe câmp. Știam că Robita trebuie să fete, avea ugerul lăsat, dar n-aveam cum să ghicesc sorocul. Am chemat un medic veterinar, am făcut vârstă de calciu și proteine. L-am păzit ca pe ochii din cap. Chiar am tremurat pentru viața lui. Acum suntem siguri că trăiește, a depășit perioada critică. Mai uităm și să ved, deja, o mândrețe de zimbriu.”

Din când în când, dacă zimbrii sunt în toane bune, nea Petru are curajul să intre în țarc. Nu riscă, însă, mai mult de câteva minute și în nici un caz departe de gard. Să se poată azvârli peste el, la o adică: „În ultimii ani, oricum, animalele astea parcă și-au mai pierdut din sălbăticie. Nu mai sunt la fel de agere ca altădată. Ba chiar trăiesc mai puțin, adică 18-20 de ani, spre deosebire de 30, cât o duceau altădată. Medicii spun că e vorba de o anumită slăbire a sângelui, ca și când s-ar face apă.”

Cinci hectare de libertate

Un drum anevoios prin zăpadă. Pădure cât vezi cu ochii. Medicul veterinar Decebal Mălăieșteanu, ghidul nostru prin Rezervația de zimbri de la Hateg, ne sfătuiește să renunțăm la Duče. E mai sigur la pas, sunt urcușuri cu gheață. O parcam în fața cabanei de vânătoare. Respectiv locuința de serviciu a soților Rodica și Petru Creciunesc. Ea îngrijitoare, el șef de district. Dar asta numai teoretic. În viața de zi cu zi amândoi sunt la coada zimbriilor. Să le fie bine, să trăiască în tihnă. Că animalele astea sunt o avuție națională. Așa li s-a spus de la centru, ei așa se comportă. Ca și când ar sta de gardă la drapel. Fără duminici, fără sărbători, nici vorbă de concediu. Nu contează că e zi sau noapte, seceta din vară ori viscolul de acum. Urcăm povestind despre începuturile rezervației. În noiembrie 1958 au fost aduși aici, din Polonia, Podarek (cinci ani) și Polonka (șapte ani). România încerca, astfel, să-și salveze un simbol. Și să protejeze o specie din care mai rămăseseră doar câteva zeci de exemplare în lume. După un an s-a născut primul reprezentant al generației moderne de zimbri din țara noastră. Ca un făcut, Roman parcă era un fel de esență de zimbru: mare, puternic, sălbatic, dominator. Și-a cottonogit rudele și a spart țarcul de mai multe ori. Instinctul de libertate i-a fost fatal. A murit încercând să evadeze. Au urmat alte nașteri, s-au „importat” încă doi zimbri. Oprim povestea ca să punem umărul la împins. Mașina cu hrană pentru animale stă înțepenită în zăpadă. În față se vede gardul rezervației. Înalt, din plăci grele, de beton. Să nu se indoale sub coarnele zimbriilor. Când îi apucă furia și dorul de duce. Acum sunt patru adulți, trei femele și un mascul. Romo, Romina, Robița și

Roxi. Cel mic, Romulus, e vedeta. Toate numele încep cu „emblema” Ro. Țarcul are cinci hectare, dintre care două se pot vizita. În sensul că te uiți, din depărtare, de pe deal, pentru panoramă. Sau de aproape, prin obloanele pentru alimentare. Un fel de ferestre unde stai bot în bot cu zimbrul. Dacă domnia sa vrea să mănânce sau să te bage în scamă. Locul nu prezintă nici un pericol, gaura este cu mult mai mică decât capul sălbăticiunii. Dar e tentant pentru amatori de senzații tari. Nu e de ici, de colo, să auzi respirația de zimbru. Mai exact, fohnitul sălbatic. În timp ce copitele sfarmă pământul. Și în ochiul imens al animalului te vezi gata strivit. Dacă ai îndrăzni să-i încalci teritoriul, desigur. Ceea ce nu se întâmplă. Ferească Dumnezeu să intre cineva în țarc. Mai ales acum, când e un pui la mijloc. Sau în perioada împerecherii. Nici lupii și mistreții din rezervație nu se încumetă la o asemenea aventură. Chiar și semi-liber, zimbrul nu-și pierde instinctul de stăpân. Dacă este pur-sânge, bine hrănit și îngrijit. Ceea ce la Hateg chiar se întâmplă. Prin grija Ocolului silvic. Și a fabricii de bere, cât a fost un director din Noua-Zeelandă. Că la chiar pricepea ce-i cu animalele astea. Ai noștri mai puțin. Oricum, „coșul zilnic” al zimbrului nu scade sub 10 kilograme: porumb măcinat, hiruială, orz, lucernă, fân, ghindă. Nea Petru, curios în zonă drept tatăl zimbriilor, pare hotărât: „Mai bine nu mănânc eu decât să ținem niște măntoage, un fel de cadavre vii, cum erau odată. Vreau să aibă lumea ce vedea, dacă tot vine până aici.” Soții Creciunesc au trecut și prin situații de criză. Vara trecută, după ce singura fântână din rezervație s-a colmatat, au cărat apă, zilnic, de la o distanță de

șapte kilometri. Că doar n-o să rabde zimbrii de seie! Luna trecută s-a pus o zăpadă de aproape un metru. Înțotau, pur și simplu, prin nămeți. Cu sacii de concentrate după ei. Un drum de zece minute, de la cabană la țarc, l-au făcut într-o oră. Și de-abia când animalele rumegau au răsuflat și ei ușurați. Chiar au râs, cu poftă. Pentru că Romulus nu are școala iernii. Și cade ca un *hopa-mitică*, la fiecare tumbă prin zăpadă.

Text: **Liliana Petruș**
Foto: **Valentin Racoviță**

La ferma penitenciarului din Satu Mare, vacile au în fiecare zi program de audiție muzicală. Medicul veterinar al unității, Mircea Raț, spune că, de când s-au obișnuit cu acordurile clasice, conținutul de grăsime al laptelui a crescut cu trei procente. Deținuții care lucrează aici nu se transformă în îngerași, dar învață o meserie, devin mai calmi și se integrează relativ ușor în societate, fiind foarte căutați de producătorii particulari după eliberare.

Vacile melomane

De când a început să aplice vacilor tratamentul muzical, acompaniat de medicația și supravegherea corespunzătoare, doctorul Raț spune că producția de lapte s-a dublat ajungând la 6.000 de litri pe cap de vacă, o valoare similiară celor înregistrate în Uniunea Europeană. Însă, pentru că biologia oferă tot felul de surprize, la fermă există și animale care depășesc cu mult această producție. Trandafira, de exemplu, recordista fermei, produce nu mai puțin de 7.500 de litri de lapte. Ea și Gina sunt șefele de trio ale șeptelului de vaci de la Satu Mare, fiind, în opinia supraveghetorilor, și cele mai mari amatoare de muzică.

Toată povestea a început în urmă cu trei-patru ani. Medicul veterinar auzise de plantele care se dezvoltă mai amănunțit sub influența muzicii simfonice și a vrut să vadă dacă și vacile gustă acordurile clasice. Desigur, la început a fost întâmpinat cu ironii: „Și ce vor asculta? Hip-hop?!”. Dar Mircea Raț avea planuri cât se poate de serioase.

Deși regimul de furajare a rămas același, după primele audiții, laptele a devenit mai mult și mai bun. Doctorul a trimis câteva mostre din sângele vacilor, pentru analize, la Institutul Pasteur. Cercetătorii i-au spus că starea de sănătate a animalelor s-a îmbunătățit. În plus, procentul de grăsime depășește stas-ul, iar producția de lapte este constantă, fără fluctuații de la un an la altul.

Explicația medicului pare credibilă. Din cauză că ziua sunt stresate, vacile produc lapte mai gras și mai mult pe durata nopții, când se odihnesc. Dacă ar fi la fel de liniștite și în timpul zilei, rumegarea ar fi mai „productivă”, iar animalele ar valorifica mai bine furajele, având producții mai mari.

Acum, programul de „discotecă” este invariabil, între orele 9.30 și 13.30 vacuțele având zilnic audiție muzicală. Repertoriul variază foarte puțin, dar iarna se ascultă mai ales Beethoven, Mozart și Vivaldi, iar vara – Richard Claydeman și Julio Iglesias.

Încurajat de rezultate, doctorul Raț a

Ferma penitenciarului din Satu Mare este cea mai mare unitate zootehnică din județ și a obținut cele mai bune producții de lapte pentru rasele de vaci autohtone, la nivel național. În același timp, este cea mai performantă fermă de penitenciar din țară și singura cu program de „discotecă”. Muzica a stimulat și latura artistică a deținuților. Ei au de gând să picteze pereții grajdurilor și să construiască un mic părculeț cu fântână arteziană, nuferi și spații verzi.

încercat să aplice același tratament și pentru porci și găini, însă de această dată efectele au fost „cu cântec”. Porcii nu s-au entuziasmat, iar găinile au devenit isterice când au auzit primele acorduri din *Anotimpurile* lui Vivaldi.

Doctorul spune, însă, că muzica are efecte remarcabile și asupra deținuților, care devin mai blânzi și mai liniștiți: „Mentalitatea lor s-a schimbat destul de mult pe parcursul celor câțiva ani pe care i-au petrecut în gospodăria agro-zootehnică. Fiind tratați ca niște meseriași și nu ca niște infractori, ei s-au comportat ca atare. Acum se înghesuie să lucreze la fermă.” Anul trecut, pro-

ducătorii particulari cărora Mircea Raț le mai oferă din când în când consultanță agricolă, i-au solicitat câțiva foști deținuți pentru a lucra în fermele lor.

Experimentul de la Satu Mare a avut ecouri și peste hotare, specialiști străini apreciind rezultatele remarcabile ale doctorului Raț. Medicul are discipoli la Târgu Mureș și la Satu Mare, care studiază ideea de a introduce muzica în grajduri. Pentru ei și pentru cei interesați de subiect, doctorul vrea să scrie o carte. În acest scop, a contactat câțiva sociologi și psihologi care i-au promis colaborarea.

text Irinel Mica

foto Tadao Shibata

3 HOTELURI - 4 ANOTIMPURI

HOTEL SPORT * / **** - 89 spații cazare**

HOTEL BRADUL * - 55 spații cazare**

HOTEL POIANA * - 53 spații cazare**

Cele trei hoteluri oferă o diversitate de spații de cazare, apartamente, garsoniere, camere duble cu două paturi sau pat matrimonial.

Toate spațiile de cazare sunt dotate cu TV prin cablu, telefon internațional cu linie directă, minibar. Majoritatea spațiilor au balcoane, oferind o priveliște montană minunată.

Regăsiți o ambianță plăcută în restaurantul clasic din incinta Hotelului Sport. Există o gamă bogată de preparate din bucătăria românească și internațională. Fiecare hotel vă va întâmpina cu propriul său bar. Pub Kanzel vă așteaptă în masivul Postăvarul, la 1.700 m altitudine.

"Ofertă specială pentru toți cei care îndrăgesc schi-ul și sunt clienți ai ANA HOTELS, se oferă un discount de 50 % pentru abonamentele de transport pe cablu.

Pentru mai multe detalii contactați-ne

la nr. de tel.: 0268 -407330; fax: 0268-407334

sau e-mail: reservation@anahotels.ro"

AGREMENT

Pentru un sejur cât mai plăcut, în funcție de anotimp, ANA HOTELS vă pune la dispoziție, prin biroul de informații și prestații turistice, următoarele:

- o gamă variată de excursii;
- teren de tenis;
- mese de billiard;
- biciclete montane;
- coafor;
- săli de conferință;
- jocuri de echipă - teambuilding, paintball;
- părție cu zăpadă artificială;
- închiriere de echipament sportiv;
- școală de schi;
- saună, masaj, jacuzzi;
- gimnastică de întreținere;
- transport auto;

Vacanță la schi în Alpii austrieci

Schiul a fost privit încă din cele mai vechi timpuri atât ca sport cât și ca mijloc vital de locomoție, pentru oamenii din zonele reci ale globului. Astăzi doar câțiva eschimoși și nordici mai folosesc cele două planșe de lemn pentru a se deplasa în timpul vânătorii sau de la un habitat la altul. Numărul iubitorilor acestui sport, însă, se apropie de miliard...

Austria se află printre puținele țări europene care atrag în fiecare an sute de mii de iubitori ai schiului veniți aici din întreaga lume. Îmbinând tradiția cu imaginația, austriecii au reușit să transforme Alpii într-un paradis al zăpezii. Capitala administrativă a acestui imens domeniu schiabil este Innsbruck. Grație poziției sale deosebite și a amenajărilor sportive, orașul este inclus de ani buni în circuitul olimpic al Jocurilor de iarnă. La un asemenea standard, pârtiile sunt pe măsură. Cea mai frumoasă panoramă a Innsbruck-ului o oferă strada Maria-Theresien, pe care se află impresionanta coloană a Sfintei Ana. Privită dintr-un anumit unghi, statuia din capătul coloanei pare susținută de crestele înzăpezite ale vârfului Nordketle (2.334 m). Precizăm că întregul ansamblu architectural a fost înălțat în 1706, pentru a comemora apărarea orașului în timpul războiului din 1703. Dacă tot ne aflăm în Innsbruck,

capitala Tirolului, putem profita de ocazie pentru a vedea câteva splendori arhitecturale ale imperiului Habsburgic. Dintre acestea se disting *Micul acoperiș de aur* – o clădire veche de 500 de ani, sub acoperișul căreia se află *Muzeul Jocurilor Olimpice* și *Palatul Hofburg*. Oricât de frumos ar fi însă acest burg, cu străzile pline de parfum medieval, ne așteaptă schiul... Pârtiile de pe ghetari Tux și Hintertux îl satisfac până și pe cel mai pretentios schior.

Zona Salzburg – construită în jurul orașului în care s-a născut Mozart, a ridicat sporturile de iarnă la rangul de simfonie a zăpezii. Aici se află stațiunile montane Kaprun și Zell Am See. Ambele fac parte din regiunea denumită Europa Sport și însumează 130 de pârtii cu grad de dificultate mic, mediu sau mare. Aici, orice schior își găsește pârtia la care a visat dintotdeauna. Cozile la telescaune nu există, serviciile sunt impecabile, iar prețurile la închirieri și abonamentul de

părție sunt comparabile cu cele de pe Valea Prahovei. În plus, pe oricare dintre părți se schiază și noaptea, deoarece pistele beneficiază de lumină permanentă. Vorbind despre stațiunile în sine, Kaprunul este un vechi sat de munte, în care cei care-i trec pragul intră în lumea de basm a decorurilor desprinse din poveștile lui Andersen. Situată la poalele vârfului Kitzsteinhorn, localitatea se mândrește că este prima stațiune cu domeniul schiabil pe ghetar, unde se pot practica diverse sporturi tot timpul anului. Specifice locului sunt pensiunile care oferă turiștilor saună, baie de aburi sau chiar ședinte la solar. Despre Zell Am See se spune că este unul dintre cele mai frumoase locuri ale Austriei. Situat la o altitudine de 757 metri, între lacul Zell și Schmittenhohe, orașul alpin este dotat cu aparatură de producere a zăpezii artificiale. Considerat o localitate alpină de înaltă clasă, Zell Am See nu-și dezmințe renumele. Străduțele sale, ce

șerpuiesc printre pensuni, hoteluri și restaurante, oferă turiștilor premisele unor aventuri de neuitat, în imperiul zăpezii. Viața de noapte adună petrecăreții în restaurantele specifice zonei, unde fiecare are parte de atmosfera care i se potrivește cel mai bine.

După atâta schi și distracție ne dorim o masă copioasă. La felul întâi vă recomandăm o „Leberknode Suppe” (supă de găluște de grîș, cu tăiței sărați). Felul de bază ar putea fi „Wild” (vînat cu compot de afine) sau „Rindsrouladen” (escalop de carne rulată de vită, umplută cu slănină și cărnați). La desert ne este greu să sugerăm o alegere, întrucît bucătăria austriacă oferă o gamă variată de prăjituri, plăcinte sau preparate pe bază de ciocolată. Cu siguranță însă că, la fața locului, vom degusta, rînd pe rînd, o mare varietate de dulciuri.

text Ciprian Enea

Infoagenții

Romantic Travel

(www.romantic.ro) 326.04.36-40

Stațiunea Kaprun: 32 euro/ persoană pe noapte, la pensiune 3***

Stațiunea Zell Am See: 32 euro/ persoană pe noapte, la pensiune 2**

Prestige tour

212.81.59- 212.56.18

Stațiunea Innsbruck: 82 euro/ persoană pe noapte, la hoteluri de 4 ****

Stațiunea Fulpmes: 92 euro/ persoană pe noapte, la hoteluri 4****

CMB Travel

210.52.44 - 210.54.64

Stațiunea Innsbruck: 51 euro/ persoană pe noapte, la hoteluri 4 ****

Caracteristica lunii februarie

Conjunctura astrală va fi tensionată mai ales în a doua jumătate a lunii, când Marte se va afla în relație de cuadrat cu Neptun. Sunt posibile accidente de tot felul sau ruperea relațiilor cu persoane din anturajul apropiat. Posibile probleme legate de sănătate.

Cristina Vanea

Berbec (21.03. - 20.04)

 Drumurile scurte vă vor favoriza, indiferent că este vorba de divertisment sau de rezolvarea unor chestiuni profesionale. Ați putea face o cheltuială de mai mari dimensiuni – pe la jumătatea lunii. Atenție, căci n-ar fi exclus să vi se fure portofelul. Sănătatea v-ar putea crea neplăceri.

Leu (23.07 - 23.08)

 Comunicarea cu ființa iubită va evolua așa cum vă doriți. Puteți face o impresie excelentă unei persoane de sex opus. Pe la mijlocul lunii ați putea avea o problemă legată de o călătorie. În plan financiar șansa este de partea dv.; ați putea face o investiție sau ați putea obține un plus la salariu.

Săgetător (23.11 - 21.12)

 Nemulțumirile pe care le aveți la serviciu se vor accentua spre sfârșitul lunii. Încercați să vă manifestați cu mai multă răbdare pentru a evita evenimentele neplăcute. Aveți toate șansele de a obține un succes într-o activitate care necesită inspirație și creativitate.

Taur (21.04 - 20.05)

 Capacitatea dv. de a vă mobiliza este mare, așa că ați putea să demarați activități dintre cele mai diverse. Din punct de vedere intelectual situația încă nu vă favorizează, așa că nu este cazul să luați decizii. În a doua jumătate a lunii evitați cu orice chip să vă implicați în activități riscante.

Fecioară (24.08 - 22.09)

 Veți dispune de o mare cantitate de energie, pe care, dacă veți ști cum să o utilizați, ați putea obține avantaje mari. Pe cât posibil, evitați să vă implicați în colaborări; cel mai bine ar fi să faceți lucrurile de unul singur, mai ales în domeniul serviciului, unde colegii nu se vor arăta prea cooperanți.

Capricorn (22.12 - 20.01)

 Veți avea unele neînțelegeri cu cei din familie și va fi nevoie de toate abilitățile dv. pentru a evita un conflict. Nu încercați să vă impuneți punctele de vedere, căci până la urmă toate vor ieși așa cum vă doriți. În plan intelectual sunt create toate condițiile pentru o reușită.

Gemeni (21.05 - 21.06)

 Din punct de vedere mental nu veți fi prea eficient în această lună; mintea vă va fi cam împrăștiată, așa că puteți greși cu ușurință. La serviciu ați putea să vă implicați în activități noi, dar vă va fi foarte greu să vă descurcați. Unul dintre șefi vă va pune bețe-n-roate.

Balanță (23.09 - 23.10)

 Este o bună perioadă pentru a lua legătura cu prietenii de pe alte meleaguri. De altfel, relația cu străinătatea vă favorizează în această lună. Acordați mai multă atenție chestiunilor financiare, căci ați putea avea probleme serioase. Nu este o perioadă bună pentru a da sau a lua bani cu împrumut.

Vărsător (21.01 - 18.02)

 Probleme în ceea ce privește comunicarea dv. cu cei din jur. Dacă vreți să plecați la drum, atenție, căci mijlocul de transport v-ar putea crea neplăceri mari. Acasă veți avea parte de discuții în contradictoriu; încercați să fiți diplomat, altfel nu veți reuși decât să vă enervați.

Rac (22.06 - 22.07)

 Din punct de vedere fizic funcționați excelent, ceea ce vă permite să vă implicați în activități dintre cele mai diverse. Ceea ce veți demara în această perioadă se va finaliza greu sau cu mare întârziere. Trebuie să aveți răbdare, altfel nu veți reuși mai nimic. Pe cât posibil, evitați călătoriile.

Scorpion (24.10 - 22.11)

 În această perioadă veți fi energic și gata în orice moment să demarați ceva nou. Aveți tendința, însă, de a vă risipi în chestiuni minore care nu vă vor aduce nici un avantaj. Pentru timpul liber veți primi oferte care vă vor face mare plăcere și care vă vor da ocazia să vă relaxați.

Pesti (19.02. - 20.03)

 Chestiunile financiare vă vor crea neplăceri. Mai ales în a doua jumătate a lunii ar fi de dorit să nu faceți investiții sau cheltuieli de mai mari dimensiuni. Acordați mai multă atenție și sănătății, care nu va fi punctul dv. forte în această perioadă. Nu semnați acte în a doua jumătate a lunii.

CONCURS

SANKT PETERSBURG®
INCĂLZEȘTE INIMA

Nume:
 Prenume:
 Vârstă:
 Profesie:
 Stare civilă:
 Adresă:
 Telefon:

4 PREMII „SANKT PETERSBURG” PE ADRESA DUMNEAVOASTRĂ!

Citiți cu atenție articolele din acest număr al revistei și veți reuși, într-un mod plăcut, să vă încălziți inima. Răspundeți corect la întrebarea de mai jos și puteți câștiga unul dintre cele 4 premii:

4 premii a câte 1 bax de vodcă „SANKT PETERSBURG” de 0,7 l.

Completați talonul și expediați-l, până pe data de 18 februarie 2004, împreună cu răspunsul pe adresă: Publicațiile Răcorii, București, sectorul 1, Piața Presei nr. 1, cod 71341.

ÎNTREBARE: Ce vârstă are ultimul stahanovist?

RĂSPUNS:

Colaborator concursului
 organizat de
Sankt Petersburg
 din data 1.1.2003, sub
 conducerea
Costică Cristea
 în colaborare cu
Marian Pirju
Medaș
Octavian Negruș
Igor Mureș
Mihai Albu
 București

Noul Power Mac G5.

Disponibil în limita
dorinței de a vă
schimba perspectiva.

BRANDSTORHING

Pentru că vindem computere diferite, am învățat să fim alfel. Să fim simpli, eficienți, de încredere. Alfel spus, am învățat să fim la înălțimea computerelor pe care le promovăm.

Și la înălțimea așteptărilor clienților noștri.

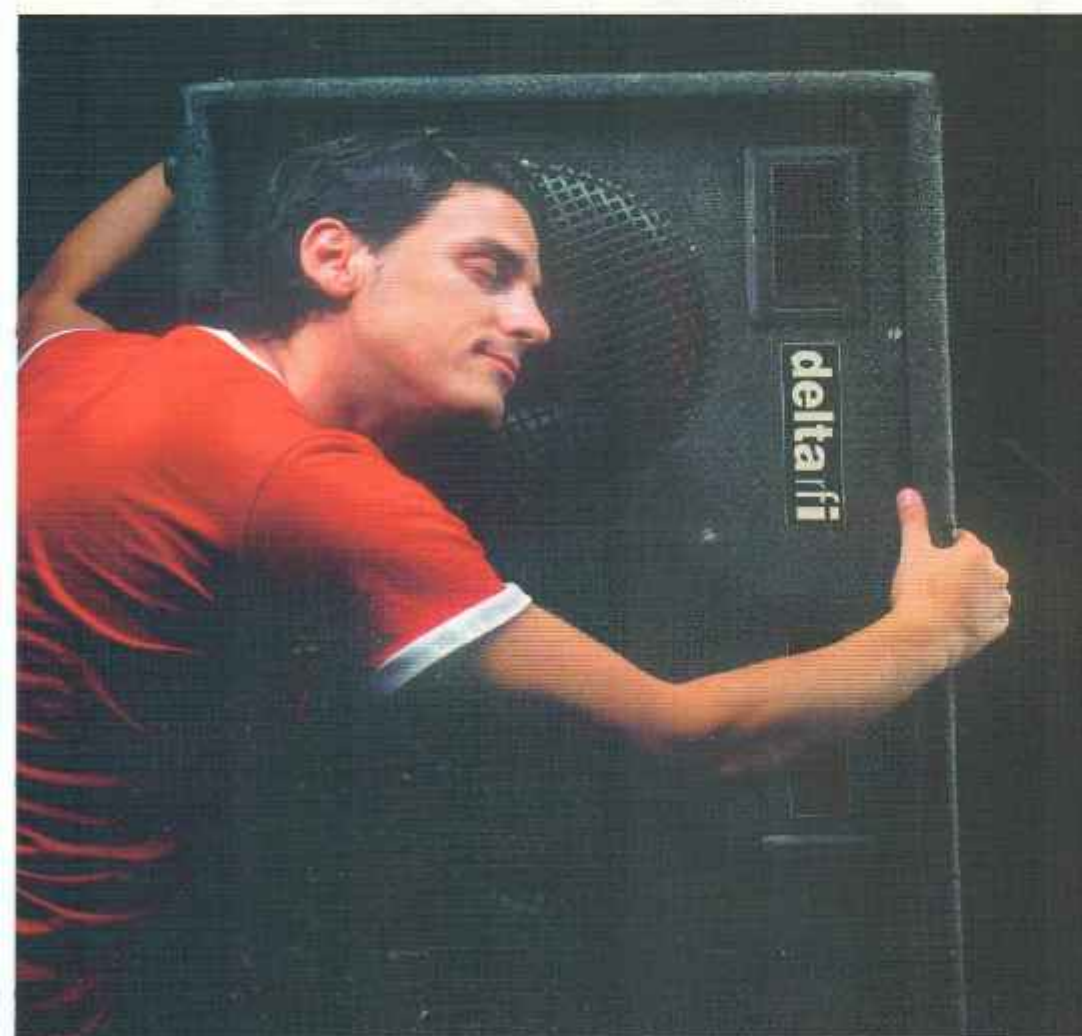
Dacă vrei un computer diferit, servicii deosebite sau pur și simplu o informație apărte, alege un dealer care gândește alfel.

NouMax

Str. J.S. Bach, Nr. 1A, Sc B, Ap. 20, București, Sector 2.
Tel: (4021) 230 7057, (4021) 251 0361.
Fax: (4021) 230 2704, E-mail: nmx@itener.ro

Authorized Dealer
and Service Provider

muz ica p ecare oiub ești

delta rfi
93.5fm

p. 23

Discount politic

ARDAF[®]

www.ardaf.ro

cultivă-ți identitatea

Pachetul de credit ipotecar

O casă pentru tine!

perfect adaptat ție ca termen și valoare de creditare

- Credit ipotecar
Pentru cumpărare, construire, consolidare, reabilitare locuință
- Asigurare de viață
- Asigurare de locuință
- Overdraft*
(*la cerere, asociat cardului Banc Post pe care este virat venitul)

Casa pe care o visezi poate fi a ta!
Te așteptăm chiar azi la BANC POST!

(021) 336.95.08, (021) 335.58.97

www.bancpost.ro